

ingediend op **748** (2025-2026) – Nr. 1
17 maart 2026 (2025-2026)

Ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008
houdende een kader
voor het Vlaamse gelijkekansen-
en gelijkebehandelingsbeleid
en het decreet van 28 oktober 2022
tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut,
wat betreft de gedeeltelijke omzetting
van de Europese richtlijnen
met betrekking tot organen
voor gelijke behandeling en loontransparantie

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet van 10 oktober 2025	60
Advies van de Commissie Diversiteit van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	70
Advies van NOOZO – Vlaamse adviesraad Handicap	75
Advies van het Vlaams Mensenrechteninstituut.....	93
Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	115
Voorontwerp van decreet van 19 december 2025	131
Advies van de Raad van State	142
Ontwerp van decreet.....	161

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 10 JULI 2008 HOUDENDE EEN KADER VOOR HET VLAAMSE GELIJKEKANSSEN- EN GELIJKEBEHANDELINGSBELEID EN HET DECREET VAN 28 OKTOBER 2022 TOT OPRICHTING VAN EEN VLAAMS MENSENRECHTENINSTITUUT, WAT BETREFT DE GEDEELTELIJKE OMZETTING VAN DE EUROPESE RICHTLIJNEN MET BETREKKING TOT ORGANEN VOOR GELIJKE BEHANDELING EN LOONTRANSPARANTIE

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van drie Europese richtlijnen, namelijk:

- Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 met betrekking tot minimumnormen voor organen voor gelijke behandeling; en
- Richtlijn 2023/970 met betrekking tot loontransparantie.

Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 stellen minimumstandaarden vast om de doeltreffendheid van organen voor gelijke behandeling, zoals het VMRI, te verbeteren en hun onafhankelijkheid te waarborgen en zo de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling te versterken. Het doel van Richtlijn 2023/970 is het versterken van het discriminatieverbod door middel van beloningstransparantie en versterkte handhavingsmechanismen.

Hoewel het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet reeds grotendeels aan deze richtlijnen voldoen, blijven een aantal omzettingsmaatregelen noodzakelijk. De belangrijke wijzigingen naar aanleiding van deze richtlijnen hebben betrekking op het invoeren van:

- een procedure die ervoor zorgt dat de organen voor gelijke behandeling worden geraadpleegd over wetgeving en beleid dat uitdrukkelijk verwijst naar of betrekking heeft op de rechten en plichten uit de antidiscriminatie-richtlijnen; en
- de mogelijkheid voor de organen voor gelijke behandeling om bij de rechterlijke instantie opmerkingen in te dienen.

Daarnaast wordt een aantal aanpassingen en/of verduidelijkingen van bepaalde bevoegdheden en verplichtingen van het VMRI doorgevoerd en worden de bepalingen over definities, bewijs, schadevergoedingen en sancties in het Gelijkekansendecreet aangevuld.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Sinds de inwerkingtreding van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut (hierna 'VMRI-Decreet') beschikt Vlaanderen over een eigen mensenrechteninstelling. De Vlaamse decreetgever beoogde hiermee een doeltreffender antidiscriminatiebeleid en een betere rechtsbescherming voor alle mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden te realiseren. Het Vlaams Mensenrechteninstituut (hierna 'VMRI') is operationeel sinds 15 maart 2023.

Het VMRI beschikt over een mensenrechtenmandaat en heeft de bescherming en bevordering van alle mensenrechten binnen de Vlaamse bevoegdheden als doel.¹ Ook het recht op gelijke behandeling is een mensenrecht dat binnen dit mandaat valt. Daarnaast is het VMRI ook een orgaan voor de bevordering van de gelijke behandeling, zoals bedoeld in de Europese antidiscriminatie-richtlijnen.² Het VMRI treedt op als orgaan voor de bevordering, analyse, monitoring en ondersteuning van de gelijke behandeling van alle personen binnen de Vlaamse bevoegdheden.³

De bevoegdheid van het VMRI inzake bijstand wordt anders ingevuld naargelang het een melding over een mensenrechtenschending dan wel een discriminatieklacht betreft.⁴ In het kader van het mensenrechtenmandaat werd een algemeen eerstelijnsmechanisme opgericht.⁵ Voor discriminatieklachten in het bijzonder is het VMRI evenwel bevoegd om de klachten via een neutrale bemiddelingsprocedure verder te behandelen. Indien bemiddeling geen oplossing heeft opgeleverd, kan een discriminatieklacht aan de geschillenkamer van het VMRI worden voorgelegd voor een objectief en niet-bindend oordeel.⁶

Het Vlaams Regeerakkoord van 30 september 2024 bevestigt het belang van het VMRI *"als slagkrachtige en onpartijdige mensenrechtenpartner, die maximaal inzet op dialoog en draagvlak. Het VMRI moet voluit uiting geven aan die rol en deze invulling geven op Vlaamse schaal"*.⁷

¹ Artikel 6, eerste lid, VMRI-Decreet.

² Zie artikel 2, eerste lid, VMRI-Decreet voor een overzicht van de richtlijnen.

³ Artikel 6, tweede lid, VMRI-Decreet.

⁴ Titel 3, hoofdstuk 2, VMRI-Decreet.

⁵ Artikel 12 VMRI-Decreet.

⁶ Artikel 13 en 14 VMRI-Decreet.

⁷ Vlaams Regeerakkoord 2024 – 2029, 30 september 2024, p. 154.

2. De verplichting om een of meer organen voor de bevordering van gelijke behandeling aan te wijzen, vloeit voort uit meerdere Europese antidiscriminatie-richtlijnen.⁸ In 2018 formuleerde de Europese Commissie Aanbeveling (EU) 2018/951.⁹ Het doel van deze aanbeveling was het verbeteren van de onafhankelijkheid en doeltreffendheid van de organen voor gelijke behandeling, zodat personen en groepen die worden gediscrimineerd hun rechten ten volle kunnen uitoefenen. De meeste knelpunten die in de aanbeveling aan bod kwamen bleven echter onopgelost.¹⁰

Bijgevolg besloot de Europese Commissie om de organen voor gelijke behandeling te versterken door de vaststelling van minimumnormen voor hun werking. In mei 2024 werden twee richtlijnen goedgekeurd:

- Richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG (hierna 'Richtlijn 2024/1499');
- Richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU (hierna 'Richtlijn 2024/1500').

De opmaak van twee richtlijnen was noodzakelijk omdat de wetgeving die wordt herzien op twee verschillende wetgevingsprocedures is gebaseerd:

- Richtlijn 2024/1499 heeft artikel 19, lid 1, VWEU als rechtsgrondslag. Deze richtlijn werd aangenomen via de bijzondere wetgevingsprocedure voor maatregelen tegen discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische

⁸ Zie onder andere artikel 13 van de rasrichtlijn 2000: "De lidstaten wijzen een orgaan of organen aan voor de bevordering van gelijke behandeling van alle personen, zonder discriminatie op grond van ras of etnische afstamming"; artikel 12 geslachtsrichtlijn 2004 goederen en diensten: "De lidstaten wijzen een orgaan of organen aan voor de bevordering, analyse, monitoring en ondersteuning van de gelijke behandeling van alle personen zonder discriminatie op grond van geslacht, en treffen de nodige voorzieningen daarvoor"; artikel 20 richtlijn 2006 geslacht arbeid beroep – herschikking: "De lidstaten wijzen een of meer organen aan voor de bevordering, analyse en ondersteuning en het volgen van de gelijke behandeling van eenieder, zonder discriminatie op grond van geslacht, en treffen daarvoor de nodige maatregelen".

⁹ Aanbeveling (EU) 2018/951 van de Commissie van 22 juni 2018 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling, Pb.L. 4 juli 2018.

¹⁰ European Commission, Equality bodies, beschikbaar via https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/equality-bodies_en?prefLang=nl.

afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid;

- Richtlijn 2024/1500 heeft artikel 157 VWEU als rechtsgrondslag. Deze richtlijn werd aangenomen via de gewone wetgevingsprocedure voor het waarborgen van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in werkgelegenheid en beroep.

Om die reden is er een klein verschil tussen beide richtlijnen met betrekking tot de definitie van 'slachtoffer', vastgelegd in artikel 6 van beide richtlijnen¹¹, alsook de verwijzingen naar bepaalde richtlijnen.¹² Voor het overige is de inhoud van de twee richtlijnen identiek.

Beide richtlijnen stellen minimumstandaarden voor organen voor gelijke behandeling vast om hun doeltreffendheid te verbeteren en hun onafhankelijkheid te waarborgen en zo de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling te versterken.¹³ De richtlijnen hebben onder meer betrekking op de onafhankelijkheid, de middelen en de taken en de bevoegdheden van organen voor gelijke behandeling.

3. Op 10 mei 2023 werd de Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen (hierna 'Richtlijn 2023/970') goedgekeurd. Het doel van Richtlijn 2023/970 is het versterken van het discriminatieverbod door middel van beloningstransparantie en versterkte handhavingsmechanismen.¹⁴ De richtlijn verplicht werkgevers om transparante beloningssystemen in te voeren en werknemers het recht te geven informatie op te vragen over gemiddelde loonniveaus, uitgesplitst naar geslacht, voor werknemers die dezelfde functie uitoefenen of werk van gelijke waarde verrichten.

De richtlijn voorziet ook een rol voor de organen voor gelijke behandeling. Zo bepaalt de richtlijn dat organen voor gelijke behandeling bevoegd zijn voor aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied van de richtlijn vallen.¹⁵

¹¹ Artikel 6, eerste lid, Richtlijn 2024/1499 bevat de volgende definitie: "Voor de toepassing van deze richtlijn wordt onder "slachtoffers" verstaan alle personen die van mening zijn dat zij discriminatie hebben ervaren als bedoeld in artikel 4 van Richtlijn 79/7/EEG, artikel 2 van Richtlijn 2000/43/EG, artikel 2 van Richtlijn 2000/78/EG of artikel 4 van Richtlijn 2004/113/EG"; Artikel 6, eerste lid, Richtlijn 2024/1500 bevat de volgende definitie: "Voor de toepassing van deze richtlijn wordt onder "slachtoffer" verstaan: eenieder — ongeacht bijvoorbeeld zijn sociaaleconomische status, politieke overtuiging, leeftijd, gezondheid, nationaliteit, verblijfsstatus, taal, kleur, mate van geletterdheid, gender, genderidentiteit, genderexpressie of geslachtskenmerken — die meent te zijn gediscrimineerd in de zin van artikel 4 van Richtlijn 2006/54/EG of artikel 4 van Richtlijn 2010/41/EU".

¹² Richtlijn 2024/1499 verwijst naar de Richtlijnen 79/7/EEG, 2000/43/EG, 2000/78/EG en 2004/113/EG; Richtlijn 2024/1500 verwijst naar de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU; Richtlijn 2024/1500 verduidelijkt verder nog dat de richtlijn geen afbreuk doet aan specifiekere bepalingen in Richtlijn (EU) 2023/970.

¹³ Artikel 1 Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500.

¹⁴ Artikel 1 Richtlijn 2023/970.

¹⁵ Artikel 28, eerste lid, Richtlijn 2023/970.

Daarnaast moeten werknemers bijvoorbeeld het recht hebben om via het orgaan voor gelijke behandeling desgevraagd informatie te krijgen over hun individuele beloningsniveau en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van werknemers die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.¹⁶ Richtlijn 2023/970 bevat ook bepalingen rond beloningsdiscriminatie, bijvoorbeeld met betrekking tot de verschuiving van de bewijslast en het recht op compensatie.¹⁷

4. De omzettingsdeadline van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 is 19 juni 2026. Richtlijn 2023/970 moet uiterlijk op 7 juni 2026 worden omgezet.

De gedeeltelijke omzetting van deze richtlijnen noodzaakt wijzigingen van het VMRI-Decreet en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid (hierna 'Gelijkekansendecreet').

B. Inhoud

1. Probleemstelling en omgevingsanalyse

5. Het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet voldoen grotendeels aan de bepalingen van Richtlijn 2024/1499, Richtlijn 2024/1500 en Richtlijn 2023/970. Desondanks vereisen deze richtlijnen op een aantal vlakken nog verdere omzetting.

6. Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 bepalen dat de lidstaten het volgende moeten voorzien:

- Een procedure die ervoor zorgt dat de organen voor gelijke behandeling worden geraadpleegd over wetgeving en beleid dat uitdrukkelijk verwijst naar of betrekking heeft op de rechten en plichten die voortvloeien uit de antidiscriminatie-richtlijnen; en
- De mogelijkheid voor de organen voor gelijke behandeling om bij de rechterlijke instantie opmerkingen in te dienen.

Via voorliggend ontwerp van decreet worden deze mechanismen geïmplementeerd in het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet.

Daarnaast vereisen Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 nog een aantal aanpassingen en/of verduidelijkingen van bepaalde bevoegdheden en verplichtingen van het VMRI:

¹⁶ Artikel 7, tweede lid, Richtlijn 2023/970.

¹⁷ Zie artikel 16 en 18 Richtlijn 2023/970.

- Aanpassingen in functie van de bijstandstaak en de verhouding tot gerechtelijke procedures;
- Een verduidelijking van de bewustwordingstaak;
- De explicitering van samenwerking met lokale besturen;
- Aanpassingen in functie van het beroepsgeheim en privacy; en
- Aanpassingen in functie van werking en verantwoording.

7. Naar aanleiding van Richtlijn 2023/970 worden volgende omzettingsmaatregelen genomen:

- Een personeelslid dat binnen de Vlaamse bevoegdheden valt, kan voortaan via het VMRI bepaalde informatie over individuele en gemiddelde beloningsniveaus ontvangen; en
- De bepalingen over definities, bewijs, schadevergoedingen en sancties worden aangevuld.

8. Bij decreten ter implementatie van Europese regelgeving is er geen vrije beleidsruimte.

2. Beleidsmaatregelen en doelstelling

9. Voorliggend ontwerp van decreet strekt tot de gedeeltelijke omzetting van drie Europese richtlijnen, namelijk:

- Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen;
- Richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG; en
- Richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.

10. Dit ontwerp kan bovendien gekaderd worden binnen het Vlaams Regeerakkoord van 30 september 2024 dat het belang bevestigt van het VMRI *"als slagkrachtige en onpartijdige mensenrechtenpartner, die maximaal inzet op*

*dialogo en draagvlak. Het VMRI moet voluit uiting geven aan die rol en deze invulling geven op Vlaamse schaal”.*¹⁸

3. Impactanalyse

3.1. Maatschappelijke impact

Kind- en jongereneffectrapport (JoKER)

11. In dit onderdeel van de memorie van toelichting wordt de impact van voorliggend voorontwerp van decreet voor de doelgroep kinderen en jongeren tot de leeftijd van 25 jaar in kaart gebracht.

Voor de situering en doelstelling van voorliggend voorontwerp van decreet wordt verwezen naar de titels A. Situering en B. Inhoud, 1. Probleemstelling en omgevingsanalyse hierboven.

Met voorliggend voorontwerp van decreet worden de minimumnormen voor organen voor gelijke behandeling en de richtlijn loontransparantie omgezet. Deze omzetting verbetert de doeltreffendheid van het VMRI en versterkt zo de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling. Het discriminatieverbod in het kader van arbeidsbetrekkingen wordt eveneens versterkt door bijkomende bepalingen rond beloningsdiscriminatie en de versterkte handhavingsmechanismen hierrond.

Er zijn geen specifieke bepalingen opgenomen in voorliggend voorontwerp van decreet voor kinderen en jongeren. Voorliggend voorontwerp van decreet richt zich tot iedereen waardoor kinderen en jongeren eveneens doelgroep zijn van voorliggend voorontwerp van decreet. Zowel het Gelijkekansendecreet als het VMRI-Decreet richten zich zowel tot volwassenen als tot kinderen en jongeren. Een ongelijke behandeling van een kind of een jongere, binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, op welke grond dan ook van het Gelijkekansendecreet, zal bijgevolg ook onder het toepassingsgebied van het Gelijkekansendecreet vallen. Daaruit volgt dat deze ongelijke behandeling ook binnen de bevoegdheid van het VMRI valt. Bijgevolg komt de versterking van het VMRI die met het voorontwerp van decreet wordt beoogd, ook kinderen en jongeren ten goede.

De verbeterde doeltreffendheid van het VMRI zal ervoor zorgen dat ook kinderen en jongeren hun rechten ten volle zullen kunnen uitoefenen en bij het VMRI terecht kunnen. Dit geldt vanzelfsprekend voor de bescherming van kinderen en jongeren

¹⁸ Vlaams Regeerakkoord 2024 – 2029, 30 september 2024, p. 154.

tegen discriminatie¹⁹, maar ook bijvoorbeeld voor het recht op onderwijs²⁰ of het recht op vrije tijd, recreatie en culturele activiteiten²¹.

Via voorliggend voorontwerp van decreet worden bovendien twee leden toegevoegd die verduidelijken dat het VMRI voor zijn bewustwordingstaak bijzondere aandacht besteedt aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving (met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening), alsook dat het VMRI voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen gebruikt en zich vooral richt op groepen van wie de toegang tot informatie kan worden belemmerd. Deze explicitering is nieuw en biedt het VMRI een houvast om meer aandacht aan kinderen en jongeren als (doel)groep te besteden.

De wijzigingen in het kader van de richtlijn loontransparantie illustreren dit verder. Deze richtlijn heeft de versterking van het discriminatieverbod binnen arbeidsbetrekkingen als doel. Voortaan zullen personeelsleden, voor zover binnen de Vlaamse bevoegdheden, via het VMRI informatie kunnen opvragen over hun individuele beloningsniveau en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die gelijke of gelijkwaardige arbeid verrichten. Ook jongeren die hun eerste stappen op de arbeidsmarkt zetten en zich daardoor potentieel in een precaire positie bevinden, kunnen hier gebruik van maken.

De toepassing en doeltreffendheid van het VMRI-Decreet zal 5 jaar na de eerste volledige samenstelling van de raad van bestuur door het Vlaams Parlement geëvalueerd worden. Het Gelijkekansendecreet zal uiterlijk binnen 10 jaar na de inwerkingtreding van het decreet van 22 maart 2024 tot wijziging van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid geëvalueerd worden. Dit decreet trad in werking op 1 juni 2024. Een eerste tussentijdse evaluatie zal 3 jaar na deze inwerkingtreding plaatsvinden. Via deze evaluaties zal de impact van de versterkte handhaving van het antidiscriminatieverbod voor eenieder, en dus impliciet ook voor kinderen en jongeren zoals hierboven toegelicht, geëvalueerd kunnen worden.

3.2. Impact op grondrechten en gelijkheidsbeginsel

12. De voorliggende wijzigingen van het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet zullen een positieve impact hebben op de bescherming van de grondrechten en het beginsel van gelijke behandeling. Voorliggend ontwerp van decreet zal de doeltreffendheid van het VMRI verbeteren en zo de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling versterken. Het discriminatieverbod in het

¹⁹ Artikel 2 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

²⁰ Artikel 28 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

²¹ Artikel 31 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

kader van arbeidsbetrekkingen zal eveneens versterkt worden door bijkomende bepalingen over beloningsdiscriminatie.

Zowel in de fase van de opmaak van regelgeving en beleid als op het gebied van handhaving wordt het beginsel van gelijke behandeling versterkt. In eerste instantie wordt er een verplichte raadplegingsprocedure ingevoerd, waardoor het VMRI verplicht om advies zal worden gevraagd over wetgeving en beleid dat uitdrukkelijk verwijst naar of betrekking heeft op de rechten en plichten die voortvloeien uit de antidiscriminatie-richtlijnen. Op het gebied van handhaving zal het VMRI voortaan ambtshalve of op verzoek van een rechter opmerkingen kunnen indienen bij een rechterlijke instantie. Ook de andere bepalingen van voorliggend ontwerp van decreet ter omzetting van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 beogen de versterkte toepassing van het beginsel van gelijke behandeling in lijn met de *ratio legis* van deze richtlijnen.

De wijzigingen naar aanleiding van Richtlijn 2023/970 zullen in het bijzonder zorgen voor een versterkte toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid. Zo zullen personeelsleden het recht hebben om via het VMRI informatie te ontvangen over hun individuele beloningsniveau en over het gemiddelde beloningsniveau, uitgesplitst naar geslacht, voor de categorie van personeelsleden die gelijke of gelijkwaardige arbeid verrichten. Daarnaast wordt verduidelijkt wat onder compensatie voor geleden schade wordt verstaan en wordt de bewijslast bij het niet vervullen van beloningstransparantieplichtingen gepreciseerd.

3.3. Budgettaire impact

13. De inschatting is dat de bijkomende taken van het VMRI een kost van 20keuro (ofwel 0.3 VTE) teweegbrengen, die zullen worden gecompenseerd binnen de eigen middelen.

Dit wordt nader toegelicht aan de hand van de concrete bijkomende opdrachten:

1. Artikel 9 van het voorontwerp voorziet een verplichte adviesprocedure voor:

1° de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten en plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008;

2° de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's voor het beleidsveld gelijke kansen evenals de beleidsnota's voor andere Vlaamse beleidsvelden die beleidsmaatregelen bevatten die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten en plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.

- De inschatting is dat er jaarlijks maximaal 1 à 2 voorontwerpen van decreet en reglementaire ontwerpen van besluit naar voormelde rechten en plichten zullen verwijzen.
 - Bovendien worden beleidsnota's elke regeerperiode (dus om de 5 jaar) opgemaakt. De eerstvolgende beleidsnota's zijn pas tegen 2030 voorzien. Voor 2024 – 2029 werden er 29 beleidsnota's opgemaakt. Van deze beleidsnota's zijn er een 9-tal die mogelijk verwijzen naar discriminatie (naast de beleidsnota Gelijke Kansen) (Wonen, Jeugd, Integratie & Inburgering, Onderwijs, Werk, Welzijn, Omgeving, Mobiliteit, Sport). In 2025 heeft het VMRI op 3 beleidsnota's advies gegeven.
 - De inschatting is dat er gemiddeld één advies per jaar op een regelgevend instrument of beleidsnota zal worden gegeven.
2. Artikel 12, 3° van het voorontwerp voorziet in de mogelijkheid voor het VMRI om informatie over te maken over het individuele beloningsniveau van een personeelslid dat daarom verzoekt en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten, zoals voorzien in richtlijn (EU) 2023/970. Op grond van artikel 7, tweede lid van richtlijn (EU) 2023/970 kan een personeelslid deze informatie ook opvragen en ontvangen via de vakorganisaties.
- Deze mogelijkheid via het VMRI zal enkel van toepassing zijn voor het Vlaams overheidspersoneel en het personeel van de lokale overheden. Dit is een relatief beperkte groep in verhouding tot de werknemers die onder de federale bevoegdheid vallen.
 - Het VMRI moet deze bijkomende opdracht bijgevolg volgens Richtlijn 2023/970 op zich nemen, maar de verwachting is dat dit in de praktijk weinig tot geen bijkomend werk met zich mee zal brengen.
 - o Zoals hierboven aangegeven moeten personeelsleden de informatie ook via vakorganisaties kunnen ontvangen. Het is logischer om deze informatie via dergelijke geijkte kanalen op te vragen.
 - o Bovendien is de procedure relatief omslachtig. In de praktijk zal het VMRI deze informatie eerst bij de werkgever moeten opvragen alvorens dit aan het personeelslid kan worden bezorgd.
 - De inschatting is dat dit alleszins de komende twee jaar geen budgettaire impact zal hebben.
3. Een andere wijziging van het takenpakket volgt uit de middels artikel 6 van het voorontwerp ingevoerde *amicus curiae*-regeling. Hierbij wordt voorzien dat het VMRI ambtshalve of op verzoek van een rechtscollege opmerkingen kan indienen in verband met de toepassing van het discriminatieverbod.
- Uit de studie van Demos bleek dat er op ca. 10 jaar tijd 17 rechterlijke beslissing bekend waren waarin toepassing werd gemaakt van het

Gelijkekansendecreet. Het betreft in totaal veertien unieke zaken. Hieruit kan dus worden afgeleid dat het aantal rechterlijke dossiers over het discriminatieverbod zoals vastgelegd in het Gelijkekansendecreet beperkt is.

- Daarnaast is het moeilijk om in te schatten of het VMRI dan wel de rechtbanken van deze mogelijkheid gebruik zullen maken en, in voorkomend geval, met welke frequentie.
- Als het VMRI beslist om op eigen initiatief opmerkingen in te dienen vanuit strategische overwegingen, dan kan dit met de eigen middelen gedragen worden.
- De inschatting is dat dit alleszins de komende twee jaar geen budgettaire impact zal hebben.

Gelet op al het bovenstaande wordt de personele inzet op 0.3 VTE geschat, oftewel 20keuro. Dit is gebaseerd op:

- Eén advies per jaar op een regelgevend instrument/beleidsnota (zie punt 1);
- Geen budgettaire impact in de komende twee jaar van punten 2 & 3.

3.4. *Inspectie van Financiën*

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 12 augustus 2025.

3.5. *Begrotingsakkoord*

Op 26 september 2025 werd het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, verleend onder de volgende voorwaarden:

- *"de budgettaire impact wordt opgevangen binnen de huidige dotatie aan het Vlaams Mensenrechteninstituut (gelet op artikel 9 van het oprichtingsdecreet en de huidige kerntaken van het instituut) en geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst;*
- *artikel 17 van het voorontwerp van decreet wordt geschrapt, daar een verhoging van het takenpakket niet a priori kan en moet leiden tot een verhoogde financiering van het Vlaams Mensenrechteninstituut."*

Met deze voorwaarden wordt ingestemd.

3.6. *Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel*

14. Het Vlaamse Gelijkekansendecreet en het VMRI-Decreet zijn enkel van toepassing in die beleidsdomeinen die tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest behoren.

Op grond van artikel 6, §1, VIII, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen is het aan de deelstaten om de samenstelling,

organisatie, bevoegdheid en werking van de provinciale en gemeentelijke instellingen te regelen. Daaronder wordt begrepen: het statuut van het provinciaal en gemeentelijk personeel (mits eerbiediging van de provinciale en gemeentelijke autonomie), met inbegrip van het statuut van de algemeen directeur, het kader, het administratief statuut, de salarisschalen, enz. van de provinciale en gemeentelijke ambtenaren, evenals het statuut en de verantwoordelijkheid van de financieel directeurs (behorend tot de begrotings-, financiële en boekhoudkundige voorschriften).

De bevoegdheidssfeer van de Vlaamse Gemeenschap reikt tot in het grondgebied van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. De Vlaamse Gemeenschap kan zich in dat grondgebied wenden tot eentalige Nederlandstalige instellingen.²² Wat betreft de bevoegdheden van het Vlaams Gewest reikt de dienstverlening van sommige Vlaamse 'gewestelijke' diensten (bv. De Lijn) ook soms tot het grondgebied van het Brussel Hoofdstedelijk Gewest, met name wanneer de exploitatiezetel van deze openbare instellingen zich op het grondgebied van het Vlaams Gewest bevinden, maar er ook diensten worden geleverd in Brussel-Hoofdstad (bv. de bus van de Lijn rijdt door Brussel).

Alle andere bevoegdheidsniveaus die materiële bevoegdheden uitoefenen in Brussel (de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapscommissie, het Brussels Gewest of de federale staat) hebben eigen antidiscriminatiewetgeving (wetten, decreten, ordonnances) aangenomen. Indien de discriminatieklacht aanknoopt bij de materiële bevoegdheidssfeer van deze overheden zal die wetgeving van toepassing zijn.

De situatie op vlak van bevoegdheidsverdeling wijzigt niet ten opzichte van de huidige situatie omwille van dit voorliggend ontwerp van decreet. De versterking van de rechtsbescherming die ermee wordt doorgevoerd geldt dus ook inzake discriminaties die zich afspelen op het grondgebied van Brussel-Hoofdstad, maar – omwille van bovenstaande redenen – onder het toepassingsgebied van het Vlaamse Gelijkekansendecreet en het VMRI-Decreet zouden vallen.

4. Implementatie

15. De inwerkingtreding van voorliggend ontwerp van decreet wordt beoogd voor de omzettingsdeadlines van Richtlijn 2023/970 enerzijds en Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 anderzijds, respectievelijk 7 juni 2026 en 19 juni 2026.

²² Overeenkomstig artikel 127, §2, van de Grondwet gelden de decreten van de Vlaamse Gemeenschap ook "ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten of hun organisatie moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap".

C. Totstandkomingsprocedure

Het wetgevingstechnisch- en taaladvies nr. 2025/287 werd ontvangen op 6 augustus 2025.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd ontvangen op 12 augustus 2025.

Het begrotingsakkoord werd op 26 september 2025 verleend onder voorwaarden.

Het JoKER-advies (kind- en jongereneffectrapport) werd ontvangen op 31 juli 2025.

Op 10 oktober 2025 werd het voorontwerp van decreet een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft beslist om af te zien van advisering. Dit werd op 27 oktober 2025 meegedeeld.

Het advies van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) werd ontvangen op 19 november 2025.

Hierbij worden de elementen van het advies toegelicht met een bijhorende repliek.

- Het VMRI merkt op dat de formulering van de beëindiging van de schorsing van de verjaring onvoldoende zorgvuldig werd geformuleerd. Er werd bepaald dat de schorsing van de verjaringstermijn eindigt drie maanden na de dag waarop de geschillenkamer een oordeel uitspreekt dan wel nadat de onontvankelijkheid werd vastgesteld. Het VMRI stelt dat een aantal situaties hier niet onder wordt gevat, bijv. wanneer de bemiddeling over de klacht succesvol is of de indiener van de klacht het verzoek tot een oordeel intrekt. Bovendien is het niet duidelijk wat bedoeld wordt met de vaststelling van onontvankelijkheid omdat deze zowel in de bemiddelingsfase dan wel in een procedure voor de geschillenkamer kan worden vastgesteld. Het VMRI doet daarom een voorstel tot herformulering om de schorsing van de verjaringstermijn te laten eindigen drie maanden na de dag waarop het VMRI de behandeling van de klacht heeft afgesloten.

Het VMRI geeft verder aan dat, indien er wordt geopteerd voor een algemene formulering waarbij de schorsing van de verjaring eindigt de dag nadat het VMRI de behandeling van de klacht heeft afgesloten, er een uitzondering moet worden voorzien voor de gevallen waarin de geschillenkamer een oordeel uitspreekt over de grond van de klacht (volgens het VMRI mogelijk verder beperkt tot oordelen waarin discriminatie wordt vastgesteld). Indien discriminatie wordt vastgesteld, is er immers een termijn van drie maanden voorzien voor de verweerder om het VMRI in kennis te stellen van het gevolg dat aan het oordeel werd

gegeven. Een uitzondering zou ertoe leiden dat deze termijn voor opvolging binnen de schorsing van de verjaringstermijn valt (zie ook artikel 11 van het voorontwerp van decreet).

De voorgestelde herformulering is pertinent. Het is immers essentieel dat deze bepaling al bovenstaande situaties waarin een klacht wordt afgesloten, effectief vat. Deze formulering wordt aangepast in het voorontwerp van decreet. Bijkomend wordt in deze memorie van toelichting verder gepreciseerd wat onder het afsluiten van de behandeling van de klacht wordt begrepen op basis van de voorbeelden in het advies van het VMRI. Aangezien er niet wordt geopteerd voor een algemene formulering waarbij de schorsing van de verjaring eindigt de dag nadat het VMRI de behandeling van de klacht heeft afgesloten, maar wel drie maanden nadien, is het niet nodig om een uitzondering te voorzien. Er werd bewust voor geopteerd om de schorsing van de verjaring te laten eindigen na drie maanden, omdat er na drie maanden duidelijkheid is over de opvolging van de oordelen van de geschillenkamer (zie toelichting bij artikel 4 en artikel 11 van het voorontwerp van decreet).

- Voorts merkt het VMRI op dat artikel 5 van het voorontwerp van decreet over de verschuiving van de bewijslast de term 'vermoedelijke' discriminatie in plaats van 'vermeende' discriminatie hanteert. Dit doet volgens het VMRI afbreuk aan Richtlijn 2023/970 en heeft een impact op de verdeling van de bewijslast. Het VMRI vindt de term 'vermeende' echter ook niet aan te raden omwille van een andere betekenis van deze term in artikel 16 Gelijkekansendecreet en stelt daarom de termen 'aangevoerde' of 'beweerde' voor.

In lijn met het Gelijkekansendecreet en de richtlijn wordt de term aangepast naar 'vermeende' discriminatie. Het VMRI motiveert niet waarom de term 'vermeende' niet zou kunnen worden gehanteerd. Bij gebrek aan motivatie, wordt geopteerd voor de term 'vermeende' en niet voor de nieuwe termen 'aangevoerde' of 'beweerde'.

- Met betrekking tot de *amicus curiae*-regeling geeft het VMRI enerzijds aan dat het belangrijk is dat de termijn om opmerkingen in te dienen een redelijke termijn is. Anderzijds stelt het VMRI dat het aangewezen is om deze bevoegdheid ook in het VMRI-Decreet op te nemen, aangezien het een extra taak voor het VMRI vormt.

De vaststelling dat het VMRI over een redelijke termijn moet beschikken om schriftelijke opmerkingen in te dienen is pertinent. Dit wordt toegevoegd aan het voorontwerp van decreet.

Het is daarentegen niet noodzakelijk om deze bevoegdheid ook in het VMRI-Decreet op te nemen. Het VMRI-Decreet regelt het institutionele kader van het VMRI, terwijl het Gelijkekansendecreet met name de materiële regels rond gelijke behandeling en discriminatie bevat, inclusief handhavingsmechanismen en specifieke bevoegdheden die nodig zijn om die regels effectief toe te passen. Een bevoegdheid die rechtstreeks verband houdt met handhaving van het discriminatierecht (zoals optreden in rechte of specifieke adviesbevoegdheden) maakt deel uit van dat juridisch kader. Zo is ook de mogelijkheid voor het VMRI om in bepaalde gevallen in rechte op te treden ook enkel in het Gelijkekansendecreet voorzien. Bovendien is het onwenselijk om dezelfde bevoegdheid in twee verschillende decreten in te schrijven. Hierdoor ontstaat risico op interpretatieconflicten en rechtsonzekerheid. Door één decreet als exclusieve bron te nemen, blijft het juridisch kader helder.

- Het VMRI adviseert om de bepaling over de verjaringstermijn en de *amicus curiae*-regeling ook op te nemen in het decreet houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt.

Het Gelijkekansendecreet is van toepassing op discriminatie op het gebied van arbeidsbetrekkingen als vermeld in artikel 20, eerste lid, 1° tot en met 3°, Gelijkekansendecreet, voor zover het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt niet voorziet in een ruimere rechtsbescherming voor de benadeelde persoon (artikel 20, derde lid, Gelijkekansendecreet²³). Het decreet houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt geldt bijgevolg als *lex specialis* ten opzichte van het Gelijkekansendecreet. Bovendien is het Gelijkekansendecreet als kaderdecreet het meest geschikt om procedurele bepalingen op te nemen, waardoor consistentie en rechtszekerheid worden gewaarborgd.

- Verder merkt het VMRI op dat het ontwerp een termijn van 30 dagen voorziet voor het uitbrengen van advies, met een mogelijkheid tot een spoedaanvraag van minimum 10 werkdagen. Indien het advies niet tijdig wordt verstrekt, wordt de verplichting als vervuld beschouwd.

Het VMRI vraagt om een mogelijkheid tot verlenging van de voorziene termijn van 30 dagen, omdat de richtlijnen geen termijn opleggen en een te korte termijn indruist tegen de geest van de richtlijnen.

Daarnaast stelt het VMRI voor om de bepaling te schrappen die de adviesverplichting automatisch vervuld verklaart na het verstrijken van de termijn. De formulering zou ook tot interpretatieproblemen leiden, omdat het niet duidelijk is naar welke termijn wordt verwezen (zijnde de termijn van 30 dagen dan wel de verkorte termijn).

²³ Ingevolge het ontwerp van decreet wordt artikel 20, derde lid, Gelijkekansendecreet artikel 20, vierde lid, Gelijkekansendecreet.

Tot slot benadrukt het VMRI dat de adviesplicht ook moet gelden voor reglementaire ministeriële besluiten, die eveneens reglementaire normen bevatten.

Met betrekking tot de vraag tot verlenging van de termijn van 30 dagen aligneren we de bepalingen op de regeling van toepassing op de strategische adviesraden (zie artikel III.103 Bestuursdecreet), waarbij de mogelijkheid bestaat voor de adviesaanvrager om een bijkomende termijn toe te staan.

De bepaling waarbij de adviesverplichting wordt geacht te zijn vervuld als de termijn verstreken is zonder dat het advies is uitgebracht, wordt integraal behouden, gelet op bovenstaande wijziging. Om eventuele interpretatieproblemen te vermijden, wordt verduidelijkt dat deze regeling geldt zowel voor de termijn van 10 dagen bij een spoedaanvraag als op de termijn van 30 dagen (eventueel verlengd) door te stellen dat het gaat om de 'geldende termijn'.

Wat betreft de aanvulling met reglementaire ministeriële besluiten behouden we de regeling zoals nu in voege is, nl. dat de bevoegde minister de Vlaamse adviesraden kan bevragen (zonder algemene verplichting) in lijn met het Bestuursdecreet.

- Inzake de verplichting tot het verstrekken van informatie zoals vervat in artikel 10 van het voorontwerp van decreet, adviseert het VMRI om te verduidelijken dat de informatieverstrekking enkel betrekking heeft op de inhoud van de regelgeving en beschikbare rechtsmiddelen zoals vermeld in de decreten van 8 mei 2002 en 10 juli 2008.

Bovendien wordt geadviseerd om de zinsnede ' , met name [...] de klager' te schrappen, omdat procedurele stappen al duidelijk omschreven zijn in het VMRI-Decreet en omdat de bewoording niet met de tekst van het VMRI-Decreet in overeenstemming zou zijn.

Met betrekking tot het eerste punt zal de zinsnede 'in het bijzonder' worden geschrapt. Op die manier wordt het duidelijk dat de informatieverstrekking beperkt blijft tot de vermelde decreten.

Het is aangewezen om de bepaling voor het overige te behouden. Hoewel de procedurele stappen inderdaad helder worden uiteengezet in het VMRI-Decreet ligt de finaliteit van deze bewoording in de verplichting om deze procedurele stappen aan de klager toe te lichten. Bovendien verplichten de richtlijnen het orgaan voor gelijke behandeling om de klager te informeren over het rechtskader, met inbegrip van op hun specifieke situatie gericht advies. Ingevolge de richtlijnen is het VMRI met andere woorden verplicht om dergelijk eerste advies te verstrekken. Zoals in de memorie van toelichting uiteengezet, betreft dit een eerste informatief advies dat geen deel uitmaakt van de bemiddelingsprocedure noch de procedure voor de geschillenkamer.

- Het voorontwerp van decreet voorziet een nieuwe ontvankelijkheidsvereiste, op basis waarvan er geen klachten kunnen worden ingediend bij het VMRI die het voorwerp uitmaken van een vordering in rechte waarover nog geen vonnis of arrest is gevelde. Het VMRI adviseert om deze nieuwe ontvankelijkheidsvereiste te schrappen. Het VMRI baseert zich hiervoor op de volgende vier argumenten, die uitgebreider worden uiteengezet in het advies:

- o Volgens het VMRI wijkt de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste af van de doelstellingen van het VMRI-Decreet. Het VMRI stelt dat klachten bij het VMRI en vorderingen in rechte losstaan van elkaar en dat een oordeel van de geschillenkamer de mogelijkheid om een vordering in rechte in te stellen onverlet laat. Verder wordt aangegeven dat de geschillenkamer in enkele oordelen een klacht heeft behandeld waarover op hetzelfde ogenblik een procedure hangende was (vaak over een ruimer geschil), wat niet tot problemen in de praktijk heeft geleid.
- o De doelstellingen van de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste zullen volgens het VMRI wellicht niet bereikt worden.

Ten eerste verwacht het VMRI dat deze vereiste aanleiding zal geven tot minder ontvankelijke klachten bij het VMRI en meer procedures bij de rechter.

Ten tweede geeft het VMRI aan dat de schorsing van de verjaringstermijn aanmoedigt om eerst klacht in te dienen bij het VMRI en de uitkomst af te wachten. De voorziene ontvankelijkheidsvereiste zou strijdig zijn met deze regeling.

Ten derde is het VMRI van mening dat de doelstelling om de rechter te ondersteunen met een oordeel van de geschillenkamer kan worden bemoeilijkt als blijkt dat er meer procedures eerst bij de gewone rechter zullen worden gevoerd.

Ten vierde stelt het VMRI dat de vereiste ruim geformuleerd is en dat het toepassingsgebied niet geheel duidelijk is. De huidige formulering zou doen uitschijnen dat de vereiste van toepassing is zodra enige vordering in rechte hangende is, ongeacht het voorwerp, en dat het dus niet noodzakelijk over een vordering in rechte moet gaan met precies hetzelfde voorwerp als de klacht bij het VMRI. De formulering zou ruimer zijn dan wat wordt voorzien in de richtlijnen, waar wordt verwezen naar een gerechtelijke procedure over dezelfde zaak. Het VMRI benadrukt ook dat een discriminatieklacht bij het VMRI regelmatig wordt gedaan in de context van een ruimer geschil (waarover een vordering in rechte hangende is of kan worden ingesteld tijdens de procedure) en dat het onwenselijk is dat de nieuwe vereiste op dergelijke situaties van toepassing is. Het VMRI wijst ook op het risico dat de vermeende discriminerende partij de nieuwe vereiste zou kunnen gebruiken om zich te onttrekken aan

een procedure bij het VMRI door zelf een vordering in rechte in te stellen. Daarnaast stelt het VMRI dat het niet duidelijk is tot wanneer de nieuwe vereiste zou gelden en of dit ook geldt zolang er nog gewone of buitengewone rechtsmiddelen openstaan.

Ten vijfde stelt het VMRI dat de regeling stoelt op de veronderstelling dat een vermeend slachtoffer een keuze maakt (klacht VMRI/vordering in rechte) en vervolgens bij die keuze blijft, terwijl het vermeend slachtoffer in de huidige regeling in elk stadium van de procedure bij het VMRI alsnog een vordering in rechte kan instellen. Voor het VMRI is het onduidelijk of de vereiste van toepassing is op deze situatie en indien niet, of de doelstelling van het ontmoedigen van parallelle procedures wel kan worden bereikt. Indien de vereiste wel van toepassing is, moet de procedure bij het VMRI worden geschorst zodra een vordering in rechte wordt ingesteld. Ook hier wordt gewezen op het gevaar van onttrekking aan een procedure bij het VMRI op basis van de ontvankelijkheidsvereiste.

- De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste kan er volgens het VMRI voor zorgen dat na een gerechtelijke procedure geen klacht meer kan worden ingediend bij het instituut. De reden hiervoor is dat procedures lang kunnen duren, zeker wanneer dit wordt voortgezet in hoger beroep, en dat de verjaringstermijn bij het VMRI niet is geschorst zolang een vordering voor de rechter hangende is. Een klacht is immers niet ontvankelijk als die betrekking heeft op feiten die zich meer dan vijf jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan.
- Het VMRI meent dat het te vroeg is om een accurate evaluatie te kunnen maken van de impact van het VMRI-Decreet. Slechts in een minderheid van de dossiers bij het VMRI is er een parallelle vordering in rechte hangende. In een aantal zaken gaat het over procedures die al hangende waren voor het VMRI-Decreet. Een evaluatie van de impact van het VMRI-Decreet op de handhaving van het Gelijkekansendecreet kan pas later worden gemaakt. Het VMRI geeft ook aan te verwachten dat het aantal zaken waarin al een procedure hangende was, zal afnemen. Enerzijds omdat de mogelijkheid om een klacht in te dienen beter gekend zal zijn en anderzijds omdat de situatie van hangende procedures die dateren van voor de oprichting van het VMRI zich op termijn niet meer zal voordoen.

Ook wordt opgemerkt dat de decreetgever niet verplicht is om de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in te voeren ter omzetting van de richtlijnen.

Hieronder wordt verder ingegaan op bovenstaande argumenten uit het advies:

- Met betrekking tot het eerste argument toont het VMRI in zijn advies niet aan dat de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste zou afwijken van

de doelstellingen van het VMRI-Decreet. Uit het loutere gegeven dat de procedure voor de geschillenkamer en een gerechtelijke procedure een andere finaliteit hebben, kan dit niet worden afgeleid. De nieuwe vereiste sluit juist aan bij de kernopdracht van het VMRI om slachtoffers van discriminatie een laagdrempelige, kosteloze en snelle vorm van rechtsbescherming te bieden. Deze voordelen verdwijnen wanneer gelijktijdig een gerechtelijke procedure loopt. Het gelijktijdig doorlopen van twee procedures werkt bovendien potentieel tegenstrijdige beslissingen in de hand. Hoewel het VMRI vooralsnog geen problemen heeft ervaren met parallelle procedures kan niet worden ontkend dat tegenstrijdige uitspraken op maatschappelijk niveau tot rechtsonzekerheid en verwarring kunnen leiden. Het vermijden van dergelijke inconsistenties draagt bij tot de ontwikkeling van kwalitatieve en coherente rechtspraak. Door eerst het VMRI te benutten, worden consistente en hoogwaardige oordelen gestimuleerd en wordt de doelstelling van het decreet versterkt.

- Met betrekking tot het tweede argument toont het VMRI evenmin aan dat de doelstellingen van de vereiste niet zouden worden bereikt.

De verwachting van het VMRI dat dit zal leiden tot minder klachten bij het VMRI en meer procedures bij de rechter wordt niet onderbouwd. Noch wordt aangetoond dat de rechter minder steun zou kunnen vinden in de oordelen van de geschillenkamer. Integendeel, door een duidelijke procedurele volgorde te voorzien, wordt de nadruk gelegd op het VMRI als laagdrempelig alternatief. Bovendien kan de rechter nog steeds gevat worden nadat de geschillenkamer een oordeel heeft uitgesproken, zodat de oordelen op die manier wel degelijk bijdragen aan de ontwikkeling van kwalitatieve rechtspraak.

Wat betreft de schorsing van de verjaringstermijn kan inderdaad worden opgemerkt dat deze regeling aanmoedigt om eerst een klacht bij het VMRI in te dienen. Dit neemt niet weg dat de nieuwe vereiste een aanvullende waarborg biedt tegen parallelle procedures. Beide bepalingen zijn complementair. Het VMRI maakt in het advies niet duidelijk waarom deze bepalingen tegenstrijdig zouden zijn.

Voorts wordt de bezorgdheid over de formulering van het toepassingsgebied geadresseerd. In het voorontwerp van decreet wordt verduidelijkt dat de klacht het voorwerp van een vordering in rechte over dezelfde zaak moet uitmaken (waarover nog geen vonnis of arrest is geveld). Ook uit de memorie van toelichting blijkt dit. Deze vereiste geldt ook indien de vordering in rechte over dezelfde zaak deel uitmaakt van een ruimer geschil. Ook wordt verduidelijkt dat de vereiste geldt zolang er nog geen vonnis of

arrest is gevelde dat in kracht van gewijsde is getreden. Dit waarborgt een heldere en werkbare toepassing van de bepaling.

Daarnaast wordt voorzien dat de procedure bij het VMRI dan wel de geschillenkamer wordt stopgezet en dat deze zich onbevoegd verklaart zodra tijdens een hangende procedure een vordering in rechte wordt ingesteld. Dit mechanisme voorkomt dubbele procedures en tegenstrijdige uitspraken, ook wanneer al een klacht bij het VMRI werd ingediend.

Ten slotte wordt het risico op misbruik, waarbij een vermeende discriminerende partij proactief een vordering zou instellen om zich te onttrekken aan quasi-judiciële geschillenbeslechting, niet aannemelijk gemaakt. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat iemand naar de rechtbank stapt enkel om aan te tonen dat er geen discriminatie is.

- Met betrekking tot het derde argument stelt het VMRI dat lange gerechtelijke procedures ertoe kunnen leiden dat een klacht na afloop niet meer ontvankelijk is bij het VMRI wegens de verjaringstermijn van vijf jaar. Deze bezorgdheid wordt niet overtuigend onderbouwd. Vijf jaar is een ruime termijn, ook voor complexe juridische procedures. Bovendien maakt het VMRI evenmin aannemelijk dat een burger na een vonnis of arrest met kracht van gewijsde, nog een traject bij het VMRI zou willen doorlopen. De oordelen van het VMRI zijn immers niet-bindend, zodat deze geen juridische meerwaarde meer hebben van zodra er een bindende uitspraak is gevelde. Daarom is het belangrijk om eerst de snelle en toegankelijke VMRI-procedure te gebruiken. Dit sluit aan bij de doelstelling van het decreet om laagdrempelige rechtsbescherming te bieden en tegelijk tegenstrijdige uitspraken te vermijden.
- Het vierde argument vormt geen reden om de voorgestelde ontvankelijkheidsvereiste uit te stellen of te herzien. De bepaling is niet louter gebaseerd op de huidige situatie, maar op het structurele risico van parallelle procedures en tegenstrijdige uitspraken, dat ook in de toekomst kan blijven bestaan. Het feit dat het aantal zaken met hangende procedures mogelijk zal afnemen naarmate het VMRI beter gekend is, doet niets af aan het belang van een duidelijke regel die rechtsonzekerheid voorkomt en de kwaliteit van rechtspraak bevordert. Bovendien is het doel van de bepaling niet om een evaluatie van het decreet te anticiperen, maar om een consistent kader te creëren dat ervoor zorgt dat slachtoffers eerst gebruikmaken van de snelle en toegankelijke procedure bij het VMRI om de doelstellingen van het decreet maximaal te realiseren.

Ten slotte kan worden aangestipt dat de vereiste in overeenstemming is met artikel 8, vierde lid, van Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500, die lidstaten expliciet toelaten een onderzoek op te schorten zolang een

gerechtelijke procedure aanhangig is. Dit bevestigt dat deze regeling geen afbreuk doet aan de rechtsbescherming van burgers tegen discriminatie.

- Artikel 11 van het voorontwerp van decreet voegt toe dat de verweerder de geschillenkamer binnen een termijn van drie maanden na de dag waarop het oordeel werd uitgesproken, in kennis moet stellen van het gevolg dat aan het oordeel werd gegeven.

Het VMRI stelt dat de feedbackverplichting moet gelden ten aanzien van het VMRI en niet ten aanzien van de geschillenkamer.

Daarnaast adviseert het VMRI om een verlenging van de termijn in uitzonderlijke of complexe gevallen mogelijk te maken en te verduidelijken dat de kennisgeving aan de klager schriftelijk moet gebeuren.

Het VMRI vraagt tot slot de schrapping van de mogelijkheid van de klager om te reageren.

Het VMRI geeft terecht aan dat de feedbackverplichting geldt ten aanzien van het VMRI. Dit wordt aangepast in het voorontwerp van decreet.

Daarnaast wordt ook toegevoegd dat de kennisgeving schriftelijk moet gebeuren om latere discussies daarover te vermijden en wordt de mogelijkheid voor de klager om te reageren geschrapt. Het VMRI geeft daarvoor pertinente argumenten.

Daarentegen wordt niet voorzien dat de opvolgingstermijn in uitzonderlijke of complexe gevallen wordt verlengd. Het is immers de bedoeling dat de procedure voor een snelle en laagdrempelige alternatieve geschillenbeslechting zorgt. Zodra het oordeel is geveld, mag de procedure niet verzanden in een langdurig opvolgingstraject. Het risico bestaat anders dat de opvolging wordt uitgesteld, wat de rechtszekerheid van partijen aantast. Bovendien is de schorsingstermijn van de verjaring hierop geënt.

- Middels artikel 12 van het voorontwerp van decreet wordt voorzien dat bepaalde categorieën van personeelsleden via het VMRI informatie moeten kunnen krijgen over het individuele beloningsniveau van die personeelsleden en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.

Het VMRI geeft in eerste instantie aan dat het niet noodzakelijk is om de vermelding naar artikel 7, eerste lid, van Richtlijn 2023/970 expliciet op te nemen omdat er niet uitdrukkelijk verwezen moet worden naar de bepaling die wordt omgezet in het voorontwerp.

Daarnaast acht het VMRI het aangewezen om deze bepaling als afzonderlijke bijstandstaak voor het VMRI in hoofdstuk 2, afdeling 4 op te nemen, en niet in de tweede paragraaf van artikel 22 VMRI-Decreet.

Het VMRI geeft ten slotte aan dat het aan de Vlaamse overheid toekomt om de rest van de richtlijn eveneens om te zetten.

De vermelding van artikel 7, eerste lid, Richtlijn 2023/970 wordt geschrapt omwille van het door het VMRI aangebrachte argument.

Wat betreft de mogelijkheid tot het verkrijgen van informatie, zoals bepaald in de tweede paragraaf van artikel 22 VMRI-Decreet gaat het niet om een bijkomende bijstandstaak. De verplichting om informatie te kunnen meedelen is louter een precisering van de bevoegdheid van het VMRI rond informatie en past dan ook in hoofdstuk 2, afdeling 5.

Ten slotte dient te worden aangestipt dat huidig voorontwerp van decreet slechts gedeeltelijk Richtlijn 2023/970 omzet. De omzetting van de overige bepalingen valt buiten de scope van het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet. Deze bepalingen worden door andere beleidsdomeinen geïmplementeerd en dienen in de relevante sectorale regelgeving te worden omgezet.

- Met betrekking tot de samenwerking met lokale besturen onderschrijft het VMRI het belang van samenwerking, maar vraagt het dat de huidige coördinatie via VVSG behouden blijft, tenzij voor het VMRI extra financiering wordt voorzien. Indien de samenwerking uitbreidt naar lokale beleidsontwikkeling vereist dit een aanzienlijke opdrachtuitbreiding met bijkomende budgetten.

Ten slotte moet "Brusselse Hoofdstedelijke Gewest" volgens het VMRI worden vervangen door "tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad".

Het VMRI maakt voornamelijk kanttekeningen bij de samenwerking met lokale besturen. Deze bepaling heeft tot doel om het belang van samenwerking tussen het VMRI en lokale besturen decretaal te verankeren, maar niet hoe deze samenwerking vorm moet krijgen. De memorie van toelichting verduidelijkt wel de scope van de samenwerking, nl. dat deze hoofdzakelijk gericht is op het faciliteren van doorverwijzing, informatieverstrekking en het verhogen van de bekendheid van het VMRI. Het gaat dus niet over lokale beleidsontwikkeling, zoals in het advies wordt gesuggereerd.

Het 'Brusselse Hoofdstedelijke Gewest' wordt in het voorontwerp van decreet gewijzigd naar 'tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad'.

- Met betrekking tot artikel 15 van het voorontwerp over de verwerking van persoonsgegevens stelt het VMRI voor om aan paragraaf 7 een zinsnede "of in opdracht" toe te voegen, zodat er geen twijfel kan bestaan dat ook aan externe dienstverleners toegang kan worden verleend voor zover dit technisch noodzakelijk zou zijn.

De zinsnede "van of in opdracht" wordt toegevoegd in het voorontwerp van decreet omwille van het door het VMRI aangebrachte argument.

- Het VMRI merkt op dat de bewaartermijn van één jaar voor de verzoeken van personen over de beloningsniveaus te kort lijkt, maar geeft zelf aan niet te kunnen motiveren waarom langere bewaartermijn noodzakelijk zou zijn.

Een bewaartermijn moet steeds verantwoord worden zodat kan worden nagegaan of deze in overeenstemming is met de minimale gegevensverwerking (cfr. advies van de VTC verderop). Bij gebreke aan motivering wordt thans geen langere bewaartermijn voorzien.

- Het VMRI geeft aan dat het aangewezen is om een bijkomende grondslag te voorzien voor gegevensverwerking in het kader van de bevoegdheden uit artikel 7 tot en met 9 VMRI-Decreet inzake bewustwording, onderzoek en het opstellen en publiceren van verslagen, adviezen en aanbevelingen.

Vooreerst moet worden opgemerkt dat het initiële artikel over de verwerking van persoonsgegevens in het VMRI-Decreet dergelijke grondslag niet voorziet. Bovendien maakt de VTC daar ook geen opmerking over. In het advies van het VMRI wordt niet gemotiveerd waarom deze grondslag thans wel noodzakelijk zou zijn. Bijkomend is het niet opportuun om in deze fase nog een nieuwe grondslag toe te voegen, omdat de VTC zich hier niet meer over kan buigen. De toevoeging van een nieuw doeleinde heeft namelijk een impact op andere paragrafen waarin de essentiële elementen worden gepreciseerd. Bij gebreke aan bijkomende informatie en gelet op de noodzaak om het advies van de VTC hierover in te winnen, kan de grondslag in deze fase niet worden toegevoegd.

- Verder adviseert het VMRI om de categorieën van de natuurlijke personen die betrokken zijn bij de behandeling van een klacht te verduidelijken zodat eventuele vertegenwoordigers van een partij en personen die een partij bijstaan hier ook onder gevat worden. Het VMRI geeft daarbij aan de categorieën van betrokkenen niet te beperkend te formuleren.

De opmerking van het VMRI is pertinent aangezien de verwerking alle (noodzakelijke) betrokkenen moet omvatten. Het voorontwerp wordt daarom aangevuld zodat de personen die de betrokken partijen bijstaan of vertegenwoordigen ook gevat zijn, zonder een te ruime formulering te hanteren. In tegenstelling tot de toevoeging van een bijkomende grond (zie vorig punt) is dit een beperkte wijziging waarvoor geen (nieuw) advies van de VTC nodig wordt geacht.

- Het VMRI acht de geraamde budgettaire impact van 20.000 euro en 0,3 VTE te beperkt ingeschat. Uit analyse van het VMRI blijkt dat de bijkomende werklast aanzienlijk groter zal zijn, onder meer door een hoger aantal adviezen (minstens 34 voorontwerpen van decreet en/of reglementaire

ontwerpen van besluit in één politiek jaar). Bovendien is de intensievere samenwerking met lokale besturen niet meegerekend. Het VMRI adviseert daarom om minstens 2 VTE extra personeelscapaciteit en bijbehorende middelen te voorzien en verwijst daarbij naar artikel 4 van Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500, dat lidstaten verplicht om organen voor gelijke behandeling van toereikende middelen te voorzien.

De Vlaamse Regering heeft beslist dat de budgettaire impact opgevangen moet worden binnen de huidige dotatie van het VMRI en geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst.

- Het VMRI vraagt om in het decreet expliciet op te nemen dat het dwingende termijnen kan opleggen voor het aanleveren van informatie en documenten, niet alleen door publieke overheden maar ook door niet-publieke entiteiten en natuurlijke personen. Artikel 8 van Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 vereist immers dat organen voor gelijke behandeling feitenonderzoek kunnen verrichten met effectieve rechten op toegang tot alle nodige informatie en documenten. Zonder dergelijke dwingende termijnen bestaat de kans dat het VMRI over onvoldoende informatie beschikt en dus niet kan voldoen aan de onderzoeksverplichtingen.

De richtlijnen vereisen dat het onderzoekskader het VMRI effectieve rechten op toegang tot de nodige informatie en documenten verschaft. Het VMRI brengt echter onvoldoende argumenten aan waaruit blijkt dat het voorzien van een dwingende termijn noodzakelijk zou zijn om die effectiviteit te waarborgen, noch dat de regelgeving in haar huidige vorm dit onvoldoende waarborgt.

- Het VMRI stelt dat artikel 16 van Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 onvoldoende wordt omgezet. Deze bepalingen vereisen dat organen voor gelijke behandeling onafhankelijke enquêtes kunnen uitvoeren, toegang hebben tot relevante statistische gegevens en aanbevelingen kunnen doen over dataverzameling. Het VMRI adviseert daarom om expliciet in het decreet op te nemen dat het instituut bevoegd is om zelfstandig gegevens te verzamelen, op te vragen en te analyseren, inclusief het uitvoeren van enquêtes en onderzoeken, structurele toegang tot statistische gegevens moet krijgen en aanbevelingen over gegevensverzameling aan publieke en private actoren kan formuleren. Dit is volgens het VMRI noodzakelijk om de monitoring- en onderzoekstaken volwaardig te kunnen uitoefenen.

Het is belangrijk om op te merken dat het VMRI op basis van het VMRI-Decreet reeds gegevens kan verzamelen, opvragen en analyseren, waaronder statistische gegevens, onafhankelijke enquêtes en onderzoeken kan uitvoeren en aanbevelingen kan formuleren. Het VMRI beschikt

bijgevolg over alle bovenvermelde bevoegdheden. De gevraagde bijkomende bepaling heeft in de praktijk weinig meerwaarde.

Het advies van de Vlaamse adviesraad handicap (NOOZO) werd ontvangen op 14 november 2025. Hierbij worden de elementen van het advies toegelicht met een bijhorende repliek.

- NOOZO merkt op dat een aantal Europese bepalingen uit Richtlijn 2023/970 ontbreken of slechts gedeeltelijk zijn omgezet in het voorontwerp van decreet. NOOZO geeft hiervan een aantal voorbeelden (bijvoorbeeld: sollicitanten hebben het recht om voor het sollicitatiegesprek informatie te ontvangen over de verloning van de functie).

De Europese bepalingen die worden opgesomd betreffen veelal verplichtingen voor werkgevers, die niet onder het toepassingsgebied van het Gelijkekansendecreet of het VMRI-Decreet vallen. De concrete verplichtingen voor werkgevers worden door andere beleidsdomeinen geïmplementeerd en dienen in de relevante sectorale regelgeving te worden omgezet. De in het advies vermelde bepaling rond de gerechtskosten betreft dan weer een federale bevoegdheid.

- Verder merkt NOOZO op dat de Europese richtlijnen benadrukken dat het VMRI voldoende middelen moet ontvangen (personeelsmiddelen, technische en financiële middelen). Dat de extra taken voor het VMRI zullen worden uitgevoerd binnen de huidige financiering gaat volgens NOOZO in tegen de geest van de richtlijnen. NOOZO vraagt dat de Vlaamse Regering waakt over voldoende capaciteit en middelen voor het VMRI om zijn taken uit te voeren, in het bijzonder de opvolging van het VN-Verdrag Handicap.

De Vlaamse Regering heeft beslist dat de budgettaire impact opgevangen moet worden binnen de huidige dotatie van het VMRI en geen aanleiding geeft tot een meervraag in de toekomst.

- NOOZO vraagt om de bepaling te schrappen dat klachten bij het VMRI over kwesties waarover tegelijk een rechtszaak loopt onontvankelijk worden verklaard. Voor NOOZO betekent dit dat een rechtszaak, die net gestart wordt door een verweerder of moeizaam verloopt, een bemiddeling of uitspraak bij het VMRI voorkomt. Dit staat volgens NOOZO haaks op een relatief snelle oplossing die het VMRI kan bieden, gezien de lange duurtijd van sommige rechtszaken. NOOZO stelt dat een rechtszaak net correcter kan verlopen wanneer de rechters het resultaat van de bemiddeling/geschillenkamer in rekening kunnen nemen.

Het VMRI formuleerde een gelijkaardig advies, waarop hoger uitgebreid werd gerepliceerd.

Bijkomend is het niet de bedoeling van de decreetgever om met deze nieuwe vereiste een bemiddeling of uitspraak bij het VMRI te voorkomen. Er kan in principe nog steeds een klacht bij het VMRI worden ingediend nadat de gerechtelijke procedure is doorlopen (voor zover dit binnen de geldende termijnen gebeurt en dit nog zinvol wordt geacht). Net omdat een procedure bij het VMRI sneller verloopt dan een gerechtelijke procedure is het aangewezen om eerst naar het VMRI te stappen. De nieuwe vereiste ligt bijgevolg in lijn met de *ratio* van het VMRI.

Uit het advies van NOOZO blijkt bovendien niet op welk moment een verweerder een gerechtelijke procedure zou initiëren. Het is immers hoogst onwaarschijnlijk dat een verweerder proactief een rechtsvordering instelt louter om aan te tonen dat geen discriminatie heeft plaatsgevonden. In beginsel is het de eiser die meent gediscrimineerd te zijn en die bewust kiest voor het VMRI of voor de gerechtelijke weg. NOOZO wijst terecht op het voordeel dat een rechter bij de beoordeling rekening kan houden met het resultaat van bemiddeling of een oordeel van de geschillenkamer, doch dit effect kan evenzeer worden bereikt door eerst het VMRI-traject te doorlopen en nadien een gerechtelijke procedure op te starten.

- Daarnaast merkt NOOZO op dat Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 het VMRI het recht geven om op te treden in gerechtelijke procedures. Concreet moet het om minstens één van de volgende rechten gaan:
 - o Namens één of meerdere slachtoffers een gerechtelijke procedure starten;
 - o Deelnemen aan een gerechtelijke procedure ter ondersteuning van één of meer slachtoffers;
 - o In eigen naam een gerechtelijke procedure starten vanuit het algemeen belang.

NOOZO vraagt om het VMRI ook de bevoegdheid te geven om namens een slachtoffer een gerechtelijke procedure te starten en om deel te nemen ter ondersteuning van een slachtoffer.

Het VMRI beschikt reeds over het recht om deel te nemen aan een gerechtelijke procedure ter ondersteuning van een of meer slachtoffers, zolang dit namens zijn collectief belang gebeurt in overeenstemming met artikel 41, §1, Gelijkekansendecreet. Het VMRI heeft daarentegen geen bevoegdheid om namens één of meerdere slachtoffers op te treden. Dit was een bewuste keuze van de decreetgever omdat deze bevoegdheid niet te combineren valt met de oordeelsbevoegdheid, waarvoor neutraliteit en objectiviteit essentieel zijn. De richtlijnen verplichten bovendien niet om al bovenstaande bevoegdheden te voorzien, maar bepalen dat minstens één van de bevoegdheden volstaat om de rechten van het VMRI om in gerechtelijke procedures op te treden te waarborgen.

- NOOZO benadrukt het belang van vertegenwoordiging van kansengroepen in het bestuur van het VMRI. NOOZO stelt vast dat er momenteel geen vertegenwoordiging is van personen met een handicap of het ruimere middenveld handicap in het bestuur van het VMRI en verwijst onder meer naar de richtlijnen van het VN-Comité voor onafhankelijke monitororganen en de opdracht van het VMRI in de bevordering, bescherming en opvolging van het VN-Verdrag Handicap. NOOZO vraagt om het principe van 'niets over ons zonder ons' waar te maken zodat de beleidsmaatregelen ter bevordering van de gelijkheid en non-discriminatie van personen met een handicap gemonitord kunnen worden door het maatschappelijk middenveld, in het bijzonder personen met een handicap. Concreet wordt gevraagd om in het voorontwerp toe te voegen dat deelname van personen met een handicap (via hun representatieve organisaties) op alle niveaus van het VMRI (dus ook bestuur) gegarandeerd moet worden.

Het invoegen van een bepaling die een vaste vertegenwoordiging van personen met een handicap in het bestuur oplegt, valt buiten de scope van de Europese richtlijnen die middels voorliggend voorontwerp van decreet worden omgezet. Wel wordt opgemerkt dat artikel 30, §3, eerste lid, van het VMRI-decreet voorziet dat de raad van bestuur zo evenwichtig en divers mogelijk wordt samengesteld, met bijzondere aandacht voor sociale, etnische, religieuze en geografische diversiteit. Kandidaten worden geselecteerd uit de academische wereld, de gerechtelijke wereld en verenigingen die de bescherming van de mensenrechten beogen, met een maximum van vier leden per categorie. Deze laatste categorie kan bijgevolg ook organisaties uit het middenveld handicap omvatten. Bovendien verloopt de kandidaatstelling via een open en transparante procedure, waardoor participatie van kansengroepen, inclusief personen met een handicap, reeds mogelijk is.

- NOOZO formuleert de aanbeveling om te zorgen voor voldoende en specifiek budget om een toegankelijke werking van het VMRI te garanderen. Dat betekent dat de algemene werking toegankelijk is, redelijke aanpassingen gegarandeerd kunnen worden en procedurele aanpassingen voorzien zijn. NOOZO verwijst naar artikel 13 VN-Verdrag Handicap over procedurele aanpassingen en licht in zijn advies onder meer het verschil tussen procedurele aanpassingen en redelijke aanpassingen toe. In zijn advies stelt NOOZO dat de toekenning van de terugbetaling van kosten voor materiële bijstand niet mag beperkt worden door het beschikbare budget van het VMRI. Dat biedt de garantie dat elke persoon met een handicap op een toegankelijke manier wordt geholpen. Er wordt voldoende budget gevraagd om alle betrokken partijen de nodige ondersteuning te bieden en de toegankelijke werking van het VMRI te garanderen.

Zowel het VMRI-decreet als het bijhorende besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2023 over de samenstelling van en de procedure voor de geschillenkamer (hierna 'BVR van 15 december 2023') bieden voldoende waarborgen om de toegankelijkheid van de procedure voor personen met een handicap te garanderen.

- Artikel 27 VMRI-Decreet voorziet (onder meer) in een toegankelijke uitoefening van de bevoegdheden van het VMRI.
- Bovendien kan een klacht in overeenstemming met artikel 13, §1, eerste lid, VMRI-Decreet kosteloos en met een schriftelijke neerslag worden ingediend. De memorie van toelichting verduidelijkt daarbij dat een klacht ook via een andere vorm (bijvoorbeeld telefoon, video in Vlaamse gebarentaal) kan worden ingediend wanneer een persoon moeite heeft met lezen en schrijven, waarna er vanuit het VMRI bijstand wordt verleend om dergelijke schriftelijke neerslag te voorzien.
- Op basis van artikel 2, §1, BVR van 15 december 2023 moet de geschillenkamer de laagdrempeligheid van de procedure verzekeren, bijvoorbeeld door kosteloze materiële bijstand te verlenen (2°), geen bijdrage in de kosten van de procedure te vragen (3°) en te waken over de fysieke en digitale toegankelijkheid van alle fasen van de procedure (4°).
- Bovendien bepaalt artikel 22 BVR van 15 december 2023 dat er wordt gezorgd voor redelijke en gepaste materiële bijstand bij de inzage van het dossier indien deze fysieke inzage voor een partij onmogelijk of onredelijk moeilijk is.

Daarnaast voorziet voorliggend voorontwerp van decreet bijkomende waarborgen om de toegankelijkheid te garanderen, bijvoorbeeld door te verduidelijken dat het VMRI voor zijn bewustwordingstaak bijzondere aandacht besteedt aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening, alsook dat het VMRI voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen gebruikt en zich vooral richt op groepen van wie de toegang tot informatie kan worden belemmerd.

Verder is de procedure voor verzoeken om redelijke aanpassingen, zoals voorzien in afdeling IVbis van het Gelijkekansendecreet, ook van toepassing op het VMRI.

Ten slotte zijn er geen signalen dat het VMRI onvoldoende budget zou hebben om deze toegankelijkheid in de praktijk te garanderen.

Op basis van bovenstaande elementen kan worden geconcludeerd dat de algemene werking van het VMRI toegankelijk is, dat redelijke aanpassingen gegarandeerd worden door de procedure in het Gelijkekansendecreet en dat de nodige procedurele aanpassingen voorgeschreven zijn.

- Voorts stelt NOOZO de vermelding van terughoudendheid bij de *amicus curiae*-regeling in vraag. NOOZO stelt voor om dit principe van

terughoudendheid te schrappen. Volgens NOOZO zijn neutraliteit en objectiviteit inderdaad essentieel bij een *amicus curiae*-regeling, maar is terughoudendheid daar geen logisch gevolg van. Het VMRI kan volgens NOOZO net actief zijn omwille van de brede opdracht rond discriminatie en mensenrechten.

De toelichting dat het VMRI zich bij de toepassing van de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen terughoudend moet opstellen, kadert wel degelijk binnen het neutraal en objectief karakter van het VMRI. Deze terughoudendheid betekent dat het VMRI steeds een doordachte afweging moet maken op basis van zijn collectief belang en in functie van de correcte toepassing van de anti-discriminatieregelgeving. Eenzelfde terminologie wordt gehanteerd in de memorie van toelichting bij het VMRI-Decreet met betrekking tot de toepassing van het vorderingsrecht. Zoals hoger aangegeven, valt een vorderingsrecht immers moeilijk te combineren met een oordeelsbevoegdheid.

- Aansluitend vraagt NOOZO om in de wetgeving te verduidelijken dat neutraliteit en objectiviteit in de context van de *amicus curiae*-regeling niet als doel hebben een rem te zetten op de bescherming van mensenrechten door terughoudend om te gaan met het indienen van opmerkingen.

Het spreekt voor zich dat de gevraagde terughoudendheid niet als doel heeft om een rem te zetten op de bescherming van mensenrechten. In tegendeel, de terughoudendheid dient ter bescherming van de neutraliteit en objectiviteit van het VMRI, wat essentiële kenmerken zijn van een quasi-judicieel orgaan. De effectieve bescherming van de mensenrechten door het VMRI veronderstelt dat het instituut zijn neutraliteit en objectiviteit onverkort kan behouden. Indien het VMRI systematisch gebruik zou maken van de mogelijkheid om schriftelijke opmerkingen in te dienen, zou dit een perceptie van partijdigheid kunnen creëren. Net om die reden werd deze toelichting opgenomen: om de mensenrechten maximaal te waarborgen door ook de perceptie van het VMRI als onafhankelijk en onpartijdig orgaan te beschermen.

- Met betrekking tot het afwegingskader voor het indienen van opmerkingen, stelt NOOZO dat dit prioriteit moet geven aan zaken waar het VMRI door juridische of maatschappelijke impact, precedentwerking, ernstige mensenrechtenschendingen of eigen expertise een betekenisvolle bijdrage kan leveren. In het advies worden een aantal mogelijke criteria gesuggereerd.

Het is belangrijk dat het VMRI als autonoom instituut zelf kan beslissen over de inhoud van dit kader. Bijgevolg is het niet aan de decreetgever om hier richting aan te geven.

- Ten slotte vraagt NOOZO om de verplichting tot redelijke aanpassingen bij associatie op te nemen in de relevante Vlaamse wetgeving. NOOZO brengt het arrest van het Hof van Justitie van 11 september 2025 onder de aandacht.

In dit arrest wordt vastgesteld dat een werkgever redelijke aanpassingen moet voorzien ten aanzien van een werknemer die zelf geen handicap heeft maar wel zorgtaken voor zijn gehandicapte kind verricht. De repliek op deze opmerking noodzaakt verdere juridische analyse. Bovendien valt een eventuele aanpassing van het decreet met betrekking tot de vormen van discriminatie (Afdeling I van het Gelijkekansendecreet) buiten de scope van de voorliggende omzettingsprocedure.

Het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC) nr. 2025/067 van 18 november 2025 werd ontvangen op 21 november 2025. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin een aantal elementen bijkomend worden geïmplementeerd. Hieronder wordt ingegaan op deze aspecten van het advies.

- De VTC stelt dat de bewaartermijnen verantwoord dienen te worden opdat nagegaan kan worden of deze in overeenstemming zijn met de minimale gegevensverwerking.

Aangezien het mechanisme voor verzoeken inzake beloningsniveaus volledig nieuw is, kan niet op praktijkervaring worden teruggevallen om te bepalen welke bewaartermijn noodzakelijk is. De decreetgever schat dat een termijn van één jaar noodzakelijk is om verzoeken volledig en correct af te handelen, eventuele opvolgvraagstukken te behandelen, interne mechanismen te evalueren, etc. Eén jaar biedt voldoende ruimte voor juridische of administratieve opvolging, zonder dat dit een buitensporige bewaartermijn vormt. Deze verantwoording wordt toegevoegd in de memorie van toelichting.

In het oprichtingsdecreet was reeds een bewaartermijn van vijf jaar voor persoonsgegevens in het kader van een melding of klacht bepaald. Het voorontwerp van decreet voorziet dit nu ook in het kader van het opstellen van het jaarrapport en voert een expliciet startpunt in voor deze termijn: zij vangt aan zodra de behandeling van de melding of klacht is afgesloten. De oorspronkelijke motivering voor de bewaartermijn van vijf jaar, zoals opgenomen in de memorie van toelichting, blijft bijgevolg onverkort van toepassing: deze termijn is ingegeven door de redelijke maximumduur die nodig is om een melding of klacht te behandelen. Deze bijkomende verantwoording wordt toegevoegd in de memorie van toelichting.

- De VTC geeft aan dat een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling moet worden uitgevoerd. Deze gegevensbeschermingseffectenbeoordeling kan aan de VTC worden voorgelegd voor advies. Dergelijke consultatie is verplicht bij een hoog risico.

De verplichting om een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uit te voeren en desgevallend aan de VTC voor te leggen ligt bij het VMRI. Hierover zullen bijgevolg geen bijkomende bepalingen opgenomen worden in het voorontwerp van decreet.

- De VTC geeft aan dat de persoonsgegevens juist moeten zijn en zo nodig worden geactualiseerd. De VTC merkt op dat het voorontwerp hierover geen bepalingen bevat. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

Deze verplichtingen worden opgelegd vanuit de AVG. Het voorontwerp geeft geen verdere invulling aan deze bepalingen in hoofdstuk 2, afdeling 4. De verwerkingsverantwoordelijke (i.c. het VMRI) zal de nodige maatregelen moeten treffen in het kader van de juistheid van de persoonsgegevens. Hierover worden geen bijkomende bepalingen opgenomen in het voorontwerp van decreet.

- De VTC merkt op dat artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14 AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het voorontwerp van decreet aan te vullen met de verplichting om de hierboven opgenomen vermeldingen op te nemen zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

Deze verplichtingen worden al opgelegd vanuit de AVG. Het voorontwerp geeft geen verdere invulling aan deze bepalingen. De verwerkingsverantwoordelijke zal de nodige maatregelen moeten treffen opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14 AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt. Hierover worden geen bijkomende bepalingen opgenomen in het voorontwerp van decreet.

- De VTC formuleert de aanbeveling om technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de persoonsgegevens in het voorontwerp op te nemen, als zou blijken dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen.

Momenteel zijn er geen indicaties dat het VMRI geen gepaste maatregelen zou nemen. Hierover zullen thans geen bijkomende bepalingen opgenomen worden in het voorontwerp van decreet.

Op 19 december 2025 werd het voorontwerp van decreet een tweede keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Op basis daarvan werd advies gevraagd aan de Raad van State, die het advies nr. 78.730/3 op 11 februari 2026 uitbracht. Hierbij worden de elementen van het advies toegelicht met een bijhorende repliek.

- In het ontworpen artikel 23, vierde lid, VMRI-Decreet wordt opgenomen dat het VMRI inzet op samenwerking met de lokale besturen, vermeld in artikel I.3, 5°, a), b), c) en e), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, om de dienstverlening van het VMRI op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad te waarborgen. Dit artikel wordt opgenomen ter omzetting van artikel 12, lid 3, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500.

Volgens de Raad van State ontbreekt hier een verwijzing naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De Raad van State geeft aan dat de omzetting ook op het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad betrekking moet hebben door de aanwezigheid van instellingen die, wegens hun activiteiten of hun organisatie moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

Om aan deze opmerking van de Raad van State tegemoet te komen, zal in de ontworpen bepaling bijkomend worden verwezen naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

- Middels het ontworpen artikel 9, §2, VMRI-Decreet wordt een raadplegingsprocedure ter omzetting van artikel 15 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 ingevoerd. Deze procedure wordt ingevoerd voor voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008, alsook voor bepaalde bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's.

Volgens de Raad van State heeft artikel 15 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 ook betrekking op "procedures en programma's", die ook zouden kunnen worden vastgesteld door andere overheidsinstellingen

dan de Vlaamse Regering. Deze adviesverplichting moet uit de ontworpen regeling blijken. Bovendien moet de ontworpen regeling ook tot het Vlaams Parlement worden uitgebreid, omdat de adviesverplichting betrekking heeft op wetgeving en het Vlaams Parlement daardoor als een bevoegde overheidsinstantie moet worden beschouwd.

Om aan deze opmerking van de Raad van State tegemoet te komen, zal de raadplegingsprocedure in de ontworpen bepaling worden uitgebreid. Er wordt opgenomen dat de raadplegingsprocedure ook geldt voor procedures en programma's die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008. De Raad van State aanvaardt in beginsel dat overheidsinstanties voor procedures en programma's via de bevoegde minister advies vragen aan het VMRI, maar geeft wel aan dat deze adviesverplichting uit de ontworpen regeling moet blijken.

Daarnaast wordt er niet expliciet opgenomen dat het Vlaams Parlement het advies van het VMRI kan vragen voor voorstellen van decreet en amendementen die bij het Vlaams Parlement worden ingediend en die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008. De voorzitter van het Vlaams Parlement heeft vandaag reeds de mogelijkheid om advies te vragen over ontwerpen en voorstellen van decreet en amendementen erop. Gelet op de autonomie van de instelling werd daarom gekozen dit niet expliciet opnieuw op te nemen in het VMRI Decreet.

- Het ontworpen artikel 28, §1, derde lid, Gelijkekansendecreet strekt tot omzetting van artikel 16, derde lid, Richtlijn 2023/970 en regelt de vergoeding voor werkelijk geleden schade wegens beloningsdiscriminatie in het kader van arbeidsbetrekkingen. De compensatie of reparatie moet volgens deze richtlijn bepaling ook iedere schade veroorzaakt door andere relevante factoren, waaronder intersectionele discriminatie, omvatten.

Het ontworpen artikel hanteert een omschrijving, nl. "ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15bis" in plaats van de term "intersectionele discriminatie". De Raad van State geeft aan dat uit de toelichting bij de bepaling waarmee artikel 27bis in het Gelijkekansendecreet werd ingevoegd kan worden afgeleid dat "intersectionele discriminatie" inderdaad onder deze omschrijving valt en dat kan worden aangenomen dat deze omschrijving voor een leek verstaanbaarder is dan de term "intersectionele discriminatie". Tegelijkertijd geeft de Raad van State wel aan dat de term "intersectionele discriminatie" in het kader van Richtlijn 2023/970 inhoudt dat één van de beschermde kenmerken geslacht moet zijn. De stellers van het voorontwerp moeten bijgevolg nagaan of het de bedoeling is om een ruimer recht op

compensatie te voorzien en, indien dit het geval is, de coherentie van de ontworpen regeling met de overige bepalingen van het Gelijkekansendecreet onderzoeken.

Het is niet de bedoeling om een ruimer recht op compensatie te voorzien. In het voorontwerp van decreet wordt bijgevolg aangevuld dat één van de beschermde kenmerken geslacht is. Op die manier is deze regeling ook coherent met de overige bepalingen van het Gelijkekansendecreet.

- In het ontworpen artikel 22, §2, tweede lid, VMRI-Decreet wordt bepaald ten aanzien van welke personeelsleden het VMRI, op verzoek van het personeelslid, informatie over het beloningsniveau kan overmaken. De Raad van State geeft aan dat, teneinde artikel 7, lid 2, Richtlijn 2023/970 volledig om te zetten, het VMRI de informatie moet kunnen overmaken aan alle personeelsleden ten aanzien waarvan de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn. Volgens de Raad van State lijkt dit op het eerste gezicht niet het geval te zijn. De Raad van State somt enkele categorieën van personeelsleden op die zouden ontbreken. De Raad van State geeft aan dat een verwijzing naar de opsomming van personeelsleden in het toekomstig decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning in beginsel kan worden aanvaard, maar dat niet kan worden beoordeeld of artikel 7, lid 2, Richtlijn 2023/970 hiermee volledig zal zijn omgezet omdat dat betreffende voorontwerp van decreet nog niet aan de Raad van State voor advies werd voorgelegd.

De lijst van personeelsleden werd samengesteld in samenspraak met de andere door de omzetting gevatte Vlaamse beleidsvelden. Het is immers aan die beleidsvelden om ervoor te zorgen dat alle personeelsleden binnen hun bevoegdheden worden gevat.

Intussen werd door deze andere gevatte Vlaamse beleidsvelden een regelgevend traject opgezet om Richtlijn 2023/970 om te zetten voor de personeelsleden die onder de Vlaamse bevoegdheid ressorteren, zijnde het voorontwerp van decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning. Dit voorontwerp werd op 7 november 2025 voor de eerste keer principieel goedgekeurd. Ook in dit voorontwerp van decreet wordt aangegeven op welke personeelsleden dat voorontwerp van toepassing is.

Om te vermijden dat er in de toekomst een discrepantie ontstaat tussen voorliggend voorontwerp van decreet enerzijds en het decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning anderzijds, zal het ontworpen artikel 22, §2, tweede lid, VMRI-Decreet in de toekomst worden vervangen door een kruisverwijzing naar het toepasselijke artikel in het nog aan te nemen decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning. Deze wijziging zal doorgevoerd via dat laatste

decreet, waarvan het voorontwerp op 7 november 2025 voor de eerste keer principieel werd goedgekeurd.

- Artikel 3, lid 2, a), Richtlijn 2023/970 bepaalt dat “discriminatie” ook “intimidatie en seksuele intimidatie in de zin van artikel 2, lid 2, punt a), van Richtlijn 2006/54/EG, alsook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat, indien die intimidatie of behandeling verband houdt met of voortvloeit uit de uitoefening van de rechten waarin deze richtlijn voorziet” omvat.

Volgens de Raad van State kan uit het Gelijkekansendecreet niet worden afgeleid dat discriminatie ook “elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat” omvat. De verwijzing naar de represaillebescherming is volgens de Raad van State bovendien onvoldoende, omdat het gegeven dat represaillemaatregelen verboden zijn nog geen gelijkstelling met discriminatie betekent. De Raad van State geeft bijgevolg aan dat artikel 15 van het Gelijkekansendecreet op dat punt nog moet worden aangevuld.

Op inhoudelijk vlak kan het advies van de Raad van State worden gevolgd. Bijgevolg zal ook “elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat” in het Gelijkekansendecreet worden opgenomen. In tegenstelling tot het voorstel van de Raad van State zal dit echter niet worden opgenomen in artikel 15 Gelijkekansendecreet maar in artikel 17 Gelijkekansendecreet, dat de definities van intimidatie en seksuele intimidatie bevat. Intimidatie en seksuele intimidatie zijn op grond van artikel 15 Gelijkekansendecreet vormen van discriminatie. Door de definities van deze discriminatievormen uit te breiden, wordt ook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat onder discriminatie gevat.

- Artikel 21, lid 1, Richtlijn 2023/970 heeft betrekking op de verjaringstermijnen voor het instellen van vorderingen inzake gelijke beloning. Hierin wordt bepaald dat de verjaringstermijnen niet ingaan voordat de eiser op de hoogte is van een inbreuk of redelijkerwijs kan worden geacht daarvan op de hoogte te zijn.

De Raad van State geeft aan dat dit nog niet is voorzien in artikel 35bis van het Gelijkekansendecreet.

Om aan het advies van de Raad van State tegemoet te komen zal dit worden toegevoegd aan artikel 35bis Gelijkekansendecreet.

- Artikel 23, lid 1, Richtlijn 2023/970 vereist dat de lidstaten voorzien in doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties die van toepassing zijn

op inbreuken op de rechten en verplichtingen met betrekking tot het beginsel van gelijke beloning. Artikel 23, lid 2, Richtlijn 2023/970 bepaalt dat de vereiste sancties boetes omvatten waarvan de vaststelling op het nationale recht is gebaseerd.

De Raad van State geeft aan dat de geldboetes in de artikelen 31 tot 33 Gelijkekansendecreet geen betrekking lijken te hebben op gevallen van beloningsdiscriminatie. Volgens de Raad van State is er weliswaar een zekere beoordelingsbevoegdheid om vast te stellen voor welke inbreuken op de rechten en verplichtingen met betrekking tot gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid boetes de meest geschikte sanctie zijn (overweging 55 bij Richtlijn 2023/970), maar dit neemt niet weg dat minstens bepaalde inbreuken met boetes moeten worden bestraft om te voldoen aan de richtlijnbeeping. De Raad van State geeft aan dat het voorontwerp op dit punt nog moet worden vervolledigd.

Om aan de opmerking van de Raad van State tegemoet te komen zal een nieuwe sanctie worden opgenomen in het Gelijkekansendecreet.

Deze nieuwe sanctie wordt afgestemd op het nieuw Strafwetboek, dat op 8 april 2026 in werking treedt. Dit nieuw Strafwetboek werkt met 8 sanctieniveaus voor misdrijven. Aangezien artikel 23, lid 2, Richtlijn 2023/970 bepaalt dat de vereiste sancties boetes omvatten waarvan de vaststelling op het nationale recht is gebaseerd, wordt ervoor geopteerd om sanctieniveau 1 toe te passen op beloningsdiscriminatie. Binnen niveau 1 zijn verschillende straffen voorzien, waaronder de geldboete.

In functie van deze nieuwe sanctie, zal de term 'beloningsdiscriminatie' ook uitdrukkelijk worden gedefinieerd in het Gelijkekansendecreet.

- In het ontworpen artikel 28, §1, derde lid, van het Gelijkekansendecreet wordt opgenomen dat de vergoeding voor werkelijk geleden schade wegens beloningsdiscriminatie de volledige uitbetaling van de achterstallige beloning "en de daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura" omvat.

De Raad van State geeft aan dat de zinsnede "en de daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura" overbodig is, omdat uit artikel 20, tweede lid, Gelijkekansendecreet al blijkt dat het begrip "beloning" ook "alle overige voordelen in geld of in natura" omvat "die de werknemer direct of indirect, uit hoofde van zijn arbeidsbetrekking, van zijn werkgever ontvangt".

Hiermee wordt ingestemd. Voormelde zinsnede wordt geschrapt. In de memorie van toelichting zal worden verduidelijkt dat bonussen en betalingen in natura ook onder de ontworpen bepaling vallen.

- In het ontworpen artikel 35bis, derde lid, Gelijkekansendecreet wordt bepaald dat de schorsing van de verjaring drie maanden na de dag waarop

het VMRI de behandeling van de klacht heeft afgesloten eindigt. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet wordt verduidelijkt wanneer de behandeling van de klacht wordt geacht te zijn afgesloten.

De Raad van State geeft aan dat het beter is om de gevallen waarin de klacht wordt geacht te zijn afgesloten in de tekst zelf van het voorontwerp op te nemen.

Hiermee kan worden ingestemd. Deze gevallen zullen worden opgenomen in artikel 28, §8, tweede lid, VMRI-Decreet, waarnaar vervolgens zal worden verwezen in artikel 35bis, derde lid, Gelijkekansendecreet.

- In het ontworpen artikel 36, §1, tweede lid, Gelijkekansendecreet wordt de omkering van de bewijslast voorzien als de werkgever de beloningstransparantieplichtingen conform hoofdstuk II Richtlijn 2023/970 niet heeft vervuld.

De Raad van State geeft aan dat een internrechtelijke bepaling niet naar een richtlijn moet verwijzen, maar naar de internrechtelijke bepalingen waarbij die richtlijn is omgezet. Bijgevolg geeft de Raad van State aan dat naar de beloningstransparantieplichtingen in het nog aan te nemen decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning moet worden verwezen.

Hoewel het advies van de Raad van State inhoudelijk kan worden gevolgd, is het momenteel nog niet mogelijk om naar het decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning te verwijzen, omdat dit decreet nog niet is bekrachtigd. Om alsnog aan de opmerking van de Raad van State tegemoet te komen, zal in dat decreet worden opgenomen dat de verwijzing naar hoofdstuk II Richtlijn 2023/970 wordt vervangen door een verwijzing naar de relevante bepalingen in het tegen dan aangenomen en bekrachtigde decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning.

- In het ontworpen artikel 41, §4, tweede lid, Gelijkekansendecreet wordt bepaald dat het VMRI jaarlijks aan het Vlaams Parlement rapporteert over de toepassing van de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt verduidelijkt dat deze rapportering via het jaarverslag gebeurt, maar de Raad van State geeft aan dat dit niet uit het dispositief blijkt.

Aan de ontworpen bepaling zal worden toegevoegd dat deze rapportering gebeurt via het jaarverslag, bedoeld in artikel 43, §1, van het VMRI-Decreet.

- Het ontworpen artikel 9, §2, VMRI-Decreet vereist dat de Vlaamse Regering het advies van het VMRI vraagt over voorontwerpen van decreet,

reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering en beleidsnota's die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.

De Raad van State geeft aan dat het belangrijk is om het toepassingsgebied op een voldoende rechtszekere wijze te bepalen aangezien het een substantiële vormvereiste betreft. De Raad van State beveelt daarom aan om in de memorie van toelichting verder te verduidelijken wanneer een voorontwerp, ontwerp van besluit of beleidsnota beschouwd kan worden als betrekking hebbende op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.

Hiermee kan worden ingestemd. In de memorie van toelichting zal extra uitleg worden opgenomen.

- In het ontworpen artikel 28, §4, 2°, VMRI-Decreet wordt voorzien dat het VMRI in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus persoonsgegevens kan verwerken van de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI.

De Raad van State geeft aan dat niet kan worden uitgesloten dat de in het kader van loontransparantie verstrekte informatie zou kunnen leiden tot de directe of indirecte bekendmaking van de beloning van een identificeerbare werknemer. Dit blijkt uit artikel 12, lid 3, Richtlijn 2023/970. Bijgevolg moet deze bepaling volgens de Raad van State worden aangevuld met een categorie "(identificeerbare) personeelsleden van dezelfde werkgever als de persoon die het verzoek naar het VMRI richt".

Hiermee kan worden ingestemd. De bepaling zal in die zin worden aangevuld.

- Het ontworpen artikel 28, §5, 2°, c), VMRI-Decreet vermeldt "de beroepsgegevens" als categorie van persoonsgegevens die verwerkt kunnen worden in het kader van verzoeken van personen inzake beloningsniveaus. Het is de bedoeling van de decreetgever om ook gegevens inzake beloning onder dit begrip te laten vallen.

De Raad van State beveelt aan om dit te verduidelijken in de memorie van toelichting.

Hiermee kan worden ingestemd. In de memorie van toelichting zal worden verduidelijkt dat de categorie "de beroepsgegevens" ook gegevens inzake beloning omvat.

- Aan artikel 28, §6, van het VMRI-Decreet wordt een zin toegevoegd, naar luid waarvan de verwerking van persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende

veiligheidsmaatregelen toegelaten is conform artikel 10, § 1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

Volgens de Raad van State is deze toevoeging overbodig, aangezien deze bepaling in de wet van 30 juli 2018 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens' reeds uitdrukkelijk de verwerking van dergelijke gegevens toelaat indien ze noodzakelijk is voor redenen van zwaarwegend algemeen belang voor het vervullen van taken van algemeen belang die door onder meer een decreet – *in casu* door het decreet van 28 oktober 2022 – zijn vastgesteld. Bijgevolg geeft de Raad van State aan dat deze toevoeging beter kan worden weggelaten.

Hiermee wordt ingestemd. Artikel 15, 4°, van het voorontwerp van decreet wordt geschrapt.

- Het ontworpen artikel 28, §8, 1°, VMRI-Decreet bepaalt dat de betreffende persoonsgegevens worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding of de klacht heeft afgesloten.

De Raad van State verwijst naar een eerder advies waarin werd aangegeven dat een aanvangspunt moest worden voorzien dat toelaat op een voldoende rechtszekere wijze te bepalen wanneer die bewaartermijn verstrijkt. Er moest in een duidelijke(re) regeling worden voorzien van het moment waarop een melding of een klacht door het VMRI wordt afgesloten, dan wel een ander aanvangspunt voor de bewaartermijn worden gekozen. De Raad van State trekt deze redenering door naar voorliggend voorontwerp van decreet. Volgens de Raad van State is het daarbij onvoldoende dat in de memorie van toelichting wordt verduidelijkt wanneer de behandeling van de melding of klacht als afgesloten beschouwd kan worden. Dergelijke precisering moet in het ontworpen artikel 28, §8, van het VMRI-Decreet zelf worden opgenomen.

Hiermee wordt ingestemd. In het ontworpen artikel zelf zal worden verduidelijkt wanneer de behandeling van de melding of klacht als afgesloten kan worden beschouwd.

Dit is ook gelinkt aan de hierboven vermelde opmerking van de Raad van State bij het ontworpen artikel 35bis, derde lid, Gelijkekansendecreet en het afsluiten van de behandeling van een klacht. Zoals hoger aangegeven, zal in artikel 35bis, derde lid, Gelijkekansendecreet een verwijzing worden opgenomen naar artikel 28, §8, tweede lid, VMRI-Decreet.

- Het ontworpen artikel 28, §8, 2°, VMRI-Decreet voorziet dat de betreffende persoonsgegevens worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is

behandeld. De decreetgever heeft aangegeven dat een verzoek als behandeld kan worden beschouwd op het moment dat de gevraagde informatie aan het personeelslid schriftelijk werd overgemaakt.

De Raad van State geeft, op basis van de in het vorige punt vermelde redenen, aan dat in de tekst van het voorontwerp moet worden verduidelijkt wanneer een verzoek als behandeld kan worden beschouwd.

Hiermee wordt ingestemd. In het ontworpen artikel zelf zal worden verduidelijkt wanneer een verzoek als behandeld kan worden beschouwd.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

16. De bevoegdheid om discriminatie te bestrijden is een accessoire bevoegdheid. Dit wil zeggen dat elk bevoegdheidsniveau bevoegd is om discriminatie te bestrijden in de materiële domeinen die tot de bevoegdheden van dat niveau behoren.²⁴ In deze aangelegenheden neemt de bevoegde gemeenschaps- of gewestoverheid ook de noodzakelijke bepalingen aan voor de implementatie van Europese richtlijnen.²⁵ Het Gelijkekansendecreet en het VMRI-Decreet zijn dan ook enkel van toepassing in die domeinen die tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest behoren, net zoals de federale antidiscriminatiewetten, op hun beurt, slechts van toepassing zijn op de beleidsdomeinen die onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen.

Via dit ontwerp van decreet wordt het begin en einde van de periode van de schorsing van de verjaring in het Gelijkekansendecreet verder gepreciseerd (artikel 8). De gemeenrechtelijke regels inzake de verjaring van burgerlijke rechtsvorderingen behoren in principe tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid. De verjaringstermijn van een vordering wordt echter geacht niet zozeer een procedureaangelegenheid te zijn, dan wel een wezenlijk bestanddeel van het recht of het belang dat men met de vordering wil doen gelden.²⁶ Het bepalen van specifieke verjaringstermijnen is volgens bepaalde adviezen van de Raad van State en volgens gezaghebbende stemmen in de rechtsleer daarom eveneens een accessoire bevoegdheid. De gemeenschappen en de gewesten dienen in dit kader dus geen beroep te doen op artikel 10 BWHI²⁷; het volstaat dat

²⁴ Zie bv. R.v.St., afd. wetg., advies nrs. 40.689/AV, 40.690/AV en 40.691/AV van 11 juli 2006, opm. 8.1: "De federale overheid kan derhalve enkel een anti-discriminatiebeleid voeren in de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd is (...)". Zie ook K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, *De federale bevoegdheden*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 20-21.

²⁵ R.v.St., afd. wetg., advies nr. 43.835/1 van 20 december 2007 over het voorontwerp van decreet "houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid".

²⁶ Zie bv. R.v.St., afd. wetg., advies nr. L.19.193/8 van 29 juni 1989 over een voorontwerp van decreet 'houdende oprichting van een Vlaams Fonds voor de sociale integratie van personen met een handicap', p. 11; advies nr. 42.505/VR/3 van 17 april 2007 over een voorontwerp van decreet 'tot aanvulling van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid met een titel XV Milieuschade, tot omzetting van de richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade', pp. 5-6. Over de precieze aard van de verjaring bestaat evenwel discussie. Zie in dat verband R.v.St., advies nr. 37.705/1 van 16 december 2004 over een ontwerp van koninklijk besluit 'tot uitvoering van artikel 37terdecies van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994', opm. 2.2.3.

²⁷ Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

het gaat om een vordering in een aangelegenheid die tot hun materiële bevoegdheid hoort.²⁸

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Voor toelichting over de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest kan worden verwezen naar titel D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest onder de algemene toelichting hierboven.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

Artikel 2

Artikel 3 somt de Europeesrechtelijke en verdragsrechtelijke bepalingen op waarvan dit decreet de gedeeltelijke omzetting, dan wel gedeeltelijke uitvoering, beoogt.

Aan het eerste lid worden een punt 12° en 13° toegevoegd.

Punt 12° en 13° betreffen de richtlijnen die minimumnormen voor organen voor gelijke behandeling vastleggen. Deze minimumnormen worden onder meer omgezet via wijzigingen van het Gelijkekansendecreet. Voorliggend ontwerp van decreet strekt bijgevolg tot de gedeeltelijke omzetting van deze richtlijn.

Artikel 3

Artikel 17 van het Gelijkekansendecreet bevat de definities van intimidatie en seksuele intimidatie.

Hier wordt een derde paragraaf aan toegevoegd, die bepaalt dat intimidatie of seksuele intimidatie ook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand intimidatie of seksuele intimidatie afwijst of lijdzaam ondergaat omvat.

²⁸ Ibid. Zie eveneens in die zin, R.v.St., afd. wetg., advies nr. 51.868/2/V van 12 september 2012 over een voorontwerp van ordonnantie 'tot vaststelling van de fiscale procedure in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest', pp. 4-6; advies nr. 64.000/4 van 24 september 2018 over een voorontwerp van ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 'betreffende de Brusselse Codex Fiscale Procedure', pp. 16- 18. Zie ook K. REYBROUCK en S. SOTTIAUX, De federale bevoegdheden, Antwerpen, Intersentia, 2019, 247-248; J. VANPRAET, De latente staatshervorming, Brugge, die Keure, 2011, 373; J. VELAERS, De Grondwet en de Raad van State Afdeling wetgeving, Antwerpen, Maklu, 1999, 2.

Deze paragraaf wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 3, lid 2, a), Richtlijn 2023/970. Dat artikel bepaalt dat “discriminatie” ook “intimidatie en seksuele intimidatie in de zin van artikel 2, lid 2, punt a), van Richtlijn 2006/54/EG, alsook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat, indien die intimidatie of behandeling verband houdt met of voortvloeit uit de uitoefening van de rechten waarin deze richtlijn voorziet” omvat.

Deze paragraaf werd toegevoegd naar aanleiding van advies nr. 78.730/3 van de Raad van State. Volgens de Raad van State kan uit het Gelijkekansendecreet niet worden afgeleid dat discriminatie ook “elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat” omvat. De verwijzing naar de represaillebescherming is volgens de Raad van State bovendien onvoldoende, omdat het gegeven dat represaillemaatregelen verboden zijn nog geen gelijkstelling met discriminatie betekent. De Raad van State geeft bijgevolg aan dat het Gelijkekansendecreet op dat punt nog moet worden aangevuld.

Intimidatie en seksuele intimidatie zijn op grond van artikel 15 Gelijkekansendecreet vormen van discriminatie. Door de definities van deze discriminatievormen in artikel 17 Gelijkekansendecreet uit te breiden, wordt ook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat onder discriminatie gevat.

Artikel 4

Er wordt een extra lid tussen het tweede en derde lid van artikel 20 van het Gelijkekansendecreet ingevoegd.

Naar aanleiding van advies nr. 78.730/3 van de Raad van State zal het plegen van beloningsdiscriminatie jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan voortaan worden bestraft met een straf van niveau 1 (zie ook artikel 7 van het ontwerp van decreet). Het is bijgevolg essentieel om een definitie van beloningsdiscriminatie in de zin van Richtlijn 2023/970 in het Gelijkekansendecreet op te nemen.

Artikel 5

In artikel 25, tweede lid, Gelijkekansendecreet wordt een kruisverwijzing aangepast.

Gelet op artikel 4 van het ontwerp van decreet, dat een extra lid in artikel 20 Gelijkekansendecreet invoert, moet de zinsnede “artikel 20, derde lid” worden vervangen door de zinsnede “artikel 20, vierde lid”.

Artikel 6

Aan de eerste paragraaf van artikel 28 van het Gelijkekansendecreet wordt een derde lid toegevoegd.

Dit lid wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 16, derde lid, Richtlijn 2023/970.

Hierin wordt bepaald wat het recht op compensatie of reparatie voor schade omvat in geval van beloningsdiscriminatie. De term 'beloningsdiscriminatie' wordt gedefinieerd in artikel 20, derde lid, Gelijkekansendecreet. De term 'beloning' wordt gedefinieerd in artikel 20, tweede lid, van het Gelijkekansendecreet. Deze definitie ligt in lijn met artikel 3, eerste lid, a), van Richtlijn 2023/970. Ook bonussen en betalingen in natura vallen onder het begrip 'beloning'.

Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan over een verschillende beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid op grond van geslacht zonder dat dit kan worden gerechtvaardigd. In dezelfde zin moeten systemen van werkclassificatie voor de vaststelling van beloning bijvoorbeeld zodanig zijn opgezet dat elke discriminatie op grond van geslacht is uitgesloten, in overeenstemming met artikel 20, vijfde lid, Gelijkekansendecreet. Dergelijk systeem moet berusten op criteria die voor mannelijke en vrouwelijke werknemers hetzelfde zijn.

Bij compensatie voor het verlies van kansen kan gedacht worden aan toegang tot bepaalde voordelen afhankelijk van het beloningsniveau. Voor een vergoeding voor immateriële schade kan gedacht worden aan leed door de onderwaardering van de verrichte werkzaamheden.

In overeenstemming met Richtlijn 2023/970 moet compensatie of reparatie iedere schade veroorzaakt door relevante factoren omvatten, waaronder intersectionele discriminatie waarbij 'geslacht' één van de beschermde kenmerken is. Onder relevante factoren kunnen daarnaast bijvoorbeeld ook de aard, ernst en duur van de inbreuk op het discriminatieverbod, het repetitieve karakter ervan, de kwetsbaarheid van het slachtoffer, het gebrek aan maatregelen om de schade te beperken of de opzettelijke of nalatige aard worden begrepen.

In het kader van de rechtszekerheid en de correcte toepassing van het recht op compensatie, is het noodzakelijk om deze elementen uitdrukkelijk op te nemen in het Gelijkekansendecreet.

Artikel 7

In het Gelijkekansendecreet wordt een nieuwe strafsancie ingevoerd.

Het plegen van beloningsdiscriminatie, vermeld in artikel 20, derde lid, Gelijkekansendecreet jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan wordt bestraft met een straf van niveau 1.

Deze strafsanctie wordt ingevoerd naar aanleiding van advies nr. 78.730/3 van de Raad van State. De Raad van State geeft aan dat artikel 23, lid 1, Richtlijn 2023/970 vereist dat de lidstaten voorzien in doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties die van toepassing zijn op inbreuken op de rechten en verplichtingen met betrekking tot het beginsel van gelijke beloning. Artikel 23, lid 2, Richtlijn 2023/970 bepaalt dat de vereiste sancties boetes omvatten waarvan de vaststelling op het nationale recht is gebaseerd. Volgens de Raad van State moeten minstens bepaalde inbreuken met boetes worden bestraft om te voldoen aan de richtlijnbeeping.

Deze nieuwe sanctie wordt afgestemd op het nieuw Strafwetboek, dat op 8 april 2026 in werking treedt. Dit nieuw Strafwetboek werkt met 8 sanctieniveaus voor misdrijven. Aangezien artikel 23, lid 2, Richtlijn 2023/970 bepaalt dat de vereiste sancties boetes omvatten waarvan de vaststelling op het nationale recht is gebaseerd, wordt ervoor geopteerd om sanctieniveau 1 toe te passen op beloningsdiscriminatie. Binnen niveau 1 zijn verschillende straffen voorzien, waaronder de geldboete.

Artikel 8

Aan het eerste lid van artikel 35bis van het Gelijkekansendecreet wordt ter omzetting van artikel 21, lid 1, van Richtlijn 2023/970 toegevoegd dat de verjaringstermijnen in het kader van beloningsdiscriminatie niet ingaan voordat de eiser op de hoogte is van een inbreuk, of redelijkerwijs kan worden geacht daarvan op de hoogte te zijn.

Daarnaast wordt aan artikel 35bis van het Gelijkekansendecreet een derde lid toegevoegd.

De huidige schorsingsregeling vermeldt niet wanneer de schorsing van de verjaring exact in werking treedt en eindigt. Er wordt slechts algemeen bepaald dat de verjaring wordt geschorst zolang een klacht over het voorwerp van de rechtsvordering in behandeling is bij het VMRI.

Bijgevolg wordt aan dit artikel een duidelijk begin- en eindpunt toegevoegd, zodat het duidelijk is wat er moet worden begrepen onder het in behandeling zijn van een klacht. De behandeling van de klacht wordt geacht te zijn afgesloten in de volgende gevallen:

- de bemiddeling over de klacht werd succesvol afgerond;
- de geschillenkamer heeft een oordeel geveld;
- de klacht werd onontvankelijk verklaard;
- de behandeling wordt afgesloten, met toepassing van artikel 13, §6, VMRI-Decreet;

- de indiener van de klacht trekt diens verzoek tot een oordeel van de geschillenkamer in, met toepassing van artikel 23 besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2023 over de samenstelling van en de procedure voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut.

Deze gevallen worden uitdrukkelijk opgenomen in artikel 28, §8, tweede lid, VMRI-Decreet. Bijgevolg wordt in artikel 35bis, derde lid, Gelijkekansendecreet naar artikel 28, §8, tweede lid, VMRI-Decreet verwezen.

Er wordt voor geopteerd om de schorsing van de verjaring te laten eindigen na drie maanden. Dit zorgt ervoor dat de indiener van een klacht, wanneer die door de geschillenkamer in het gelijk werd gesteld, op geïnformeerde wijze kan beslissen over een eventuele navolgende vordering in rechte. Na drie maanden is er immers duidelijkheid over de opvolging van de oordelen van de geschillenkamer in overeenstemming met artikel 18 van het VMRI-Decreet (zie toelichting bij artikel 15 ontwerp van decreet).

Dit lid wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 7 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500, op basis waarvan onder meer in een toereikende verjaringstermijn moet worden voorzien.

Artikel 9

Aan paragraaf 1 van artikel 36 van het Gelijkekansendecreet wordt een tweede lid toegevoegd.

Deze toevoeging kadert in de omzetting van artikel 18, tweede lid, van Richtlijn 2023/970.

Het principe van de omkering van de bewijslast wordt verder gespecificeerd voor het geval dat de vermeende discriminatie betrekking heeft op beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen.

Als de werkgever de beloningstransparantieplichtingen uit de richtlijn niet heeft vervuld, valt de bewijslast dat er geen discriminatie is, ten laste van de werkgever. Dit geldt echter niet wanneer de werkgever aantoont dat de inbreuk op de beloningstransparantieplichtingen onmiskenbaar onopzettelijk en van geringe aard was.

Artikel 10

Aan artikel 41 van het Gelijkekansendecreet wordt een paragraaf 4 toegevoegd die in een vorm van *amicus curiae*-regeling voor het VMRI voorziet.

Deze paragraaf wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 10, tweede lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Op basis van dit artikel moet een orgaan voor gelijke behandeling het recht hebben om, overeenkomstig het nationale recht en de nationale praktijk, bij de rechterlijke instantie opmerkingen in te dienen.

De nieuwe regeling bepaalt onder meer dat dit ambtshalve of op verzoek van het rechtscollege kan, dat de rechter een redelijke termijn oplegt en dat dit in principe schriftelijk gebeurt (uitgezonderd toestemming voor mondelinge opmerkingen). Er wordt ook voorzien in een repliekmogelijkheid voor de andere partijen.

De paragraaf voorziet ook dat het VMRI autonoom, gemotiveerd, in lijn met zijn bevoegdheden en op basis van zijn collectief belang over de indiening van schriftelijke opmerkingen beslist. De raad van bestuur van het VMRI stelt daartoe een interne procedure en afwegingskader vast. De keuze om opmerkingen in te dienen moet worden gebaseerd op zijn collectief belang, zoals ook wordt voorzien voor het recht om in rechte op te treden overeenkomstig artikel 41, §1, van het Gelijkekansendecreet, en heeft de vrijwaring van de correcte toepassing van de antidiscriminatieregelgeving in de bij het rechtscollege aanhangig gemaakte zaak als doel. Het VMRI stelt zich daarbij terughoudend op omwille van zijn neutraal en objectief karakter.

Het VMRI rapporteert ten slotte jaarlijks over de toepassing van deze bepaling aan het Vlaams Parlement. Deze rapportering gebeurt via het jaarverslag.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Artikel 11

Artikel 2 van het VMRI-Decreet somt de Europeesrechtelijke en verdragsrechtelijke bepalingen op waarvan dit decreet de gedeeltelijke omzetting, dan wel gedeeltelijke uitvoering, beoogt.

Aan het eerste lid van artikel 2 worden een punt 8° tot en met 10° toegevoegd.

Richtlijn 2023/970, aangehaald in punt 8°, voorziet in de versterkte toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handavingsmechanismen. Voorliggend ontwerp van decreet strekt tot de gedeeltelijke omzetting van deze richtlijn.

Artikel 28, eerste lid, van Richtlijn 2023/970 bepaalt dat organen voor gelijke behandeling bevoegd zijn voor aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied van de richtlijn vallen. Verder voorziet Richtlijn 2023/970 in het bijzonder dat werknemers via het VMRI informatie moeten kunnen krijgen over het individuele

beloningsniveau van die werknemers en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van werknemers die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.²⁹

Punt 9° en 10° betreffen de richtlijnen die minimumnormen voor organen voor gelijke behandeling vastleggen. Deze minimumnormen worden onder meer omgezet via wijzigingen aan het VMRI-Decreet. Voorliggend ontwerp van decreet strekt bijgevolg eveneens tot de gedeeltelijke omzetting van deze richtlijnen.

Artikel 12

Aan artikel 7 VMRI-Decreet worden een tweede en een derde lid toegevoegd.

Deze leden verduidelijken dat het VMRI voor zijn bewustwordingstaak bijzondere aandacht besteedt aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening, alsook dat het VMRI voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen gebruikt en zich vooral richt op groepen van wie de toegang tot informatie kan worden belemmerd.

Met betrekking tot passende communicatiemiddelen en -vormen kan gedacht worden aan het gebruik van eenvoudige taal voor personen met een verstandelijke handicap of anderstaligen of gebarentaal voor personen met een auditieve beperking.

Deze leden worden toegevoegd ter omzetting van artikel 5 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500.

In overeenstemming met artikel 5, eerste lid, van deze richtlijnen stellen de lidstaten passende maatregelen, zoals strategieën, vast om de bevolking op hun gehele grondgebied bewuster te maken van de rechten in de antidiscriminatie-richtlijnen en van het bestaan van organen voor gelijke behandeling en hun diensten, met bijzondere aandacht voor personen en groepen die het risico lopen gediscrimineerd te worden.

Artikel 5, derde lid, van deze richtlijnen bepaalt dat de lidstaten en organen voor gelijke behandeling voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen in aanmerking dienen te nemen. Zij richten zich vooral op groepen wier toegang tot informatie kan worden belemmerd, bijvoorbeeld door hun economische status, leeftijd, handicap, niveau van geletterdheid, nationaliteit, verblijfsstatus of gebrek aan toegang tot online-instrumenten.

²⁹ Artikel 7, tweede lid, Richtlijn 2023/970.

Artikel 13

Aan artikel 9 van het VMRI-Decreet wordt een nieuwe paragraaf toegevoegd.

Artikel 9 van het VMRI-Decreet omvat de bevoegdheid van het VMRI om onder meer adviezen op te stellen. Hieraan wordt een verplichte raadplegingsprocedure voor de Vlaamse Regering toegevoegd, waarbij het VMRI verplicht om advies moet worden gevraagd over de volgende aangelegenheden, voor zover zij uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008:

- 1° de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering;
- 2° de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's;
- 3° procedures en programma's.

De verplichting is niet zo ruim dat elke aangelegenheid met een mogelijke indirecte discriminatie eronder valt. De kern zit in de formulering "uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008". De bedoeling is om de adviesplicht te beperken tot dossiers die juridisch en inhoudelijk verbonden zijn met deze decreten, en niet een adviesplicht te hebben voor elke beleidsmaatregel met een hypothetisch risico op discriminatie. Dit zijn bijvoorbeeld voorontwerpen die rechtstreeks rechten of plichten van deze decreten wijzigen, aanvullen of concretiseren.

Beleidsmaatregelen die slechts indirect een impact kunnen hebben op gelijke kansen (bv. een onderwijsmaatregel die mogelijk indirect discriminerend is) vallen niet onder de verplichte adviesvraag, tenzij de maatregel expliciet wordt gekoppeld aan rechten/plichten uit de genoemde decreten.

De nieuwe paragraaf schrijft de raadplegingsprocedure voor, met inbegrip van de geldende termijnen, de mogelijkheid tot publicatie en de bevoegdheid om opvolging te vragen. De Vlaamse Regering duidt in de loop van het regelgevend traject welk gevolg aan een advies over een voorontwerp van decreet of reglementair ontwerp van besluit werd gegeven. Voor wat betreft de beleidsnota's en de procedures en programma's kan het VMRI aan de betrokken beleidsdomeinen vragen welke opvolging werd gegeven aan de geformuleerde aanbevelingen.

Deze paragraaf wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 15 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500.

In overeenstemming met artikel 15 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 moet het VMRI voortaan geraadpleegd worden over wetgeving, beleid, procedures en programma's met betrekking tot de rechten en plichten die voortvloeien uit de

antidiscriminatie richtlijnen. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat de organen voor gelijke behandeling het recht hebben om aanbevelingen te doen over deze aangelegenheden, deze aanbevelingen te publiceren en follow-up te vragen met betrekking tot dergelijke aanbevelingen.

Een stelselmatige raadpleging draagt bij aan de rol van het VMRI als deskundige op het gebied van gelijke behandeling en laat het VMRI toe om de integratie van een gelijkekansenperspectief in beleid te bevorderen en bewaken.³⁰ Door deze procedure ook te voorzien voor de beleidsnota's kan het VMRI zich in overeenstemming met de richtlijnen ook uitspreken over het Vlaamse antidiscriminatiebeleid.

Artikel 14

In artikel 13 wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd waarin wordt uiteengezet over welke elementen het VMRI de indiener van een discriminatieklacht in eerste instantie moet informeren.

Deze paragraaf wordt ingevoegd ter omzetting van artikel 6, derde lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 waarin deze elementen worden opgesomd.

Deze informatieplicht moet ervoor zorgen dat de indiener van een discriminatieklacht, in het licht van de voorliggende casus, goed wordt geïnformeerd over de inhoud van de regelgeving rond discriminatie alsook over de mogelijke procedurele stappen. Het procedureel kader dat wordt meegegeven omvat zowel de mogelijke bijstand binnen het VMRI door middel van bemiddeling dan wel de oordeelsvorming van de geschillenkamer, alsook de beschikbare rechtsmiddelen. Het betreft een eerste informatief advies dat geen deel uitmaakt van de bemiddelingsprocedure noch de procedure voor de geschillenkamer.

Daarnaast wordt aan het eerste lid van paragraaf 3 een punt 6° toegevoegd. Hierin wordt voorzien dat een discriminatieklacht niet ontvankelijk is wanneer deze klacht het voorwerp uitmaakt van een vordering in rechte over dezelfde zaak waarover nog geen vonnis of arrest is geveld. Dit geldt ook als de vordering deel uitmaakt van een ruimer geschil. Het VMRI kan pas gevat worden wanneer het vonnis of arrest in kracht van gewijsde is getreden, wat betekent dat er geen gewone rechtsmiddelen meer tegen kunnen worden aangewend en de uitspraak dus definitief is.

Het VMRI werd opgericht als een laagdrempelige en toegankelijke vorm van handhaving voor slachtoffers van discriminatie. Slachtoffers kunnen kosteloos bij het VMRI terecht voor bemiddeling en desgevallend een niet-bindend oordeel van de geschillenkamer. De bedoeling is dat de rechtsbescherming via het VMRI

³⁰ Overweging 42, Richtlijn 2024/1499; overweging 41, Richtlijn 2024/1500.

kosteloos, sneller en kwaliteitsvoller kan worden verleend dan via de gerechtelijke weg. Deze voordelen vallen weg wanneer een slachtoffer ervoor kiest om op hetzelfde moment een vordering in rechte in te stellen. In het licht van de doelstellingen van het VMRI, wordt voorzien dat een discriminatieklacht pas ontvankelijk kan worden verklaard nadat de gerechtelijke procedure hierover werd afgerond.

Daarnaast bevordert deze paragraaf ook de ontwikkeling van een kwalitatief discriminatiecontentieux. Uit de evaluatiestudie van het Gelijkekansendecreet van 2020 blijkt dat de kwaliteit en de kwantiteit van de rechtspraak over dat decreet tekortschoot.³¹ Dit was één van de redenen voor de oprichting van een geschillenkamer met hoogopgeleide experts in discriminatie. De specialisatie van de geschillenkamer biedt garanties op kwaliteitsvolle oordelen met een correcte interpretatie van het discriminatierecht. Door slachtoffers van discriminatie aan te moedigen eerst naar het VMRI te gaan alvorens in rechte op te treden, worden kwalitatieve oordelen aangemoedigd en wordt het risico op tegenstrijdige uitspraken verminderd.

Bovendien ligt deze bepaling in lijn met artikel 8, vierde lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Hierin wordt voorzien dat lidstaten kunnen bepalen dat er geen onderzoek naar de schending van het beginsel van gelijke behandeling wordt ingesteld of voortgezet zolang een gerechtelijke procedure over dezelfde zaak aanhangig is.

Verder wordt het derde lid in paragraaf 3 vervangen.

Voorheen bepaalde dit lid enkel dat de klager gemotiveerd en minstens schriftelijk op de hoogte moest worden gebracht als het VMRI beslist dat een klacht niet ontvankelijk is. Voortaan wordt bepaald dat dit binnen een redelijke termijn moet gebeuren, ook voor wat betreft een ontvankelijke klacht.

De vervanging van dit lid voorziet in de omzetting van artikel 6, vierde lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Dit artikel bepaalt dat organen voor gelijke behandeling de klagers binnen een redelijke termijn in kennis moeten stellen van het feit of de klacht zal worden afgesloten dan wel of er redenen zijn om deze verder te behandelen.

Ook wordt in paragraaf 5, derde lid, een kruisverwijzing aangepast wegens het toevoegen van een nieuwe paragraaf in artikel 22 VMRI-Decreet (zie toelichting bij artikel 16 van het ontwerp van decreet).

Ten slotte wordt een paragraaf 6 toegevoegd.

³¹ Gelijk zijn vs. gelijk krijgen, een juridische evaluatie van het Vlaamse gelijkekansendecreet, 2021.

In deze nieuwe paragraaf wordt bepaald dat het VMRI zich onbevoegd moet verklaren en de behandeling van de klacht moet afsluiten als na de beslissing tot ontvankelijkheid een vordering in rechte wordt ingesteld over dezelfde zaak. Dit geldt zowel voor een hangend bemiddelingstraject als voor de geschillenkamer indien de klacht al naar de geschillenkamer werd doorverwezen.

Dit mechanisme heeft dezelfde *ratio* als de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste die hierboven werd besproken en moet dubbele procedures en tegenstrijdige uitspraken voorkomen, ook wanneer al een klacht bij het VMRI werd ingediend. Belangrijk is dat het afsluiten van de behandeling van de klacht niet gelijk staat aan het behandelen van een klacht in de zin van artikel 13, §3, 5°, VMRI-Decreet. Dit mechanisme belet dus niet dat een nieuwe klacht met hetzelfde voorwerp kan worden ingediend van zodra de vordering in rechte is afgerond.

Artikel 15

Aan artikel 18 van het VMRI-Decreet wordt een lid toegevoegd.

Middels deze toevoeging wordt een termijn van drie maanden aan de opvolging van de oordelen van de geschillenkamer gekoppeld in het geval dat discriminatie werd vastgesteld. De verweerder dient binnen deze termijn schriftelijk aan het VMRI te duiden welke aanbevelingen of verbintenissen werden opgevolgd en welke niet.

Dit lid wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 9, tweede lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Hierin wordt voorgeschreven dat lidstaten passende mechanisme voor de follow-up van niet-bindende adviezen, *in casu* de oordelen van de geschillenkamer, zoals feedbackverplichtingen, moeten vaststellen.

Door het invoeren van een termijn voor de opvolging wordt in een passend mechanisme voorzien.

Artikel 16

Aan artikel 22 van het VMRI-Decreet wordt een paragraaf toegevoegd.

De toegevoegde paragraaf voorziet dat Vlaams overheidspersoneel, de provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen, het personeel van lokale besturen en het onderwijspersoneel via het VMRI informatie moeten kunnen krijgen over het individuele beloningsniveau van die personeelsleden en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.

Dit lid wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 7, tweede lid, Richtlijn 2023/970.

Artikel 17

Aan artikel 23 van het VMRI-Decreet wordt een vierde lid toegevoegd.

Dit lid bepaalt dat het VMRI inzet op samenwerking met de lokale besturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie om de dienstverlening van het VMRI op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad te waarborgen. Deze samenwerking is hoofdzakelijk gericht op het faciliteren van doorverwijzing, informatieverstrekking en het verhogen van de bekendheid van het VMRI. Initiatieven die het VMRI daaromtrent neemt, worden afgestemd met het lokale bestuursniveau.

Dit lid wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 12, derde lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Op basis van deze bepaling moeten lidstaten ervoor zorgen dat de organen voor gelijke behandeling, op hun hele grondgebied – ook in landelijke en afgelegen gebieden – hun diensten kosteloos aan klagers verlenen.

Het lokaal bestuursniveau staat het dichtst bij de burger. Steden en gemeenten, alsook de Vlaamse Gemeenschapscommissie, kunnen daarom een belangrijke rol spelen in de toeleiding van de burger naar organen voor gelijke behandeling zoals het VMRI. Zij vormen een cruciale schakel om ervoor te zorgen dat de burgers op het hele grondgebied hun weg naar het VMRI vinden. Bijgevolg wordt voorzien dat het VMRI inzet op samenwerking met de lokale overheden om de gelijke toegang tot het VMRI te waarborgen.

Artikel 18

In het derde lid van artikel 27 worden de woorden “en de personeelsleden” vervangen door de zinsnede “, de personeelsleden en alle dienstverleners”.

Gelet op de vele gevoelige gegevens die het VMRI verwerkt en de vertrouwelijkheid van de dienstverlening, zijn de leden van de raad van bestuur, de leden van de geschillenkamer en de personeelsleden van het VMRI, tijdens en na de uitoefening van hun respectieve mandaat of overeenkomst, onderworpen aan de naleving van het strafrechtelijke beroepsgeheim.

Het VMRI werkt daarnaast echter ook samen met verschillende externe dienstverleners zoals ICT-applicatieontwikkelingsbedrijven. Deze externen hebben vanuit hun functie ook toegang tot gevoelige gegevens. Het is bijgevolg aangewezen om het beroepsgeheim uit te breiden naar alle medewerkers en/of dienstverleners die gegevens van en voor het VMRI verwerken.

Door de voorliggende wijziging worden alle personen die werkzaam zijn voor het VMRI onderworpen aan hetzelfde strafrechtelijke beroepsgeheim. Het gaat dan zowel over interne medewerkers verbonden met een arbeidsovereenkomst, als over de externe dienstverleners die een contract hebben met het VMRI en bijgevolg, in die hoedanigheid, in contact kunnen komen met de (persoons)gegevens die het VMRI verwerkt.

Deze wijziging kadert in de omzetting van artikel 21 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 over de verwerking van persoonsgegevens.

Artikel 19

Aan artikel 28 van het VMRI-Decreet worden verschillende wijzigingen doorgevoerd.

Het eerste lid van paragraaf 3 wordt vervangen.

Deze vervanging strekt ertoe de doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens uit te breiden zodat ook de verwerking in het kader van de opmaak van het jaarrapport (zie toelichting bij artikel 21 van het ontwerp van decreet) en de verzoeken inzake beloningsniveaus hieronder vallen (zie toelichting bij artikel 16 van het ontwerp van decreet). Hierbij worden de verwerkingen voor de verschillende doeleinden opgesplitst.

Paragraaf 4 wordt vervangen.

Middels deze vervanging wordt voor de verschillende doeleinden bepaald van welke personen persoonsgegevens kunnen worden verwerkt.

Paragraaf 5 wordt vervangen.

Middels deze vervanging wordt voor de verschillende doeleinden bepaald welke categorieën van persoonsgegevens verwerkt kunnen worden.

In het kader van een melding of klacht en jaarrapport wordt toegevoegd dat persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen verwerkt kunnen worden. Deze toevoeging is noodzakelijk voor het geval dat de indiener van een melding of klacht strafrechtelijke gegevens aan het VMRI bezorgt.

In het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus kunnen identiteitsgegevens, contactgegevens en beroepsgegevens worden verwerkt. Onder identiteitsgegevens moet onder meer voor- en achternaam en geslacht worden begrepen. Onder beroepsgegevens moeten ook gegevens inzake beloning worden begrepen.

In het eerste lid van paragraaf 7 wordt de zinsnede “van of in opdracht” toegevoegd.

Dit wordt toegevoegd zodat er geen twijfel kan bestaan dat ook aan externe dienstverleners toegang kan worden verleend voor zover dit technisch noodzakelijk zou zijn.

In het tweede lid van paragraaf 7 wordt een zinsnede vervangen. Dit betreft de rechtzetting van een materiële vergissing.

Aan paragraaf 7 wordt een derde lid toegevoegd.

De toevoeging beoogt de mededeling van persoonsgegevens te voorzien, wanneer een melding/klacht zou worden meegedeeld aan een andere entiteit, zoals voorzien in artikelen 12 en 13, met het doeleinde die klacht/melding te behandelen.

Paragraaf 8 wordt vervangen.

De bewaartermijn van persoonsgegevens in het kader van een melding of klacht wordt aangepast zodat de bewaartermijn ingaat van zodra de behandeling van de melding of klacht werd afgesloten. Daarnaast wordt een bewaartermijn van één jaar ingevoerd voor de persoonsgegevens in het kader van verzoeken van personen inzake beloningsniveaus.

Aangezien het mechanisme voor verzoeken inzake beloningsniveaus volledig nieuw is, kan niet op praktijkervaring worden teruggevallen om te bepalen welke bewaartermijn noodzakelijk is. De decreetgever schat dat een termijn van één jaar noodzakelijk is om verzoeken volledig en correct af te handelen, eventuele opvolgvraagstukken te behandelen, interne mechanismen te evalueren, etc. Eén jaar biedt voldoende ruimte voor juridische of administratieve opvolging, zonder dat dit een buitensporige bewaartermijn vormt.

In het oprichtingsdecreet was reeds een bewaartermijn van vijf jaar voor persoonsgegevens in het kader van een melding of klacht bepaald. Het ontwerp van decreet voorziet dit nu ook in het kader van het opstellen van het jaarrapport en voert een expliciet startpunt in voor deze termijn: zij vangt aan zodra de behandeling van de melding of klacht is afgesloten. De oorspronkelijke motivering voor de bewaartermijn van vijf jaar, zoals opgenomen in de memorie van toelichting, blijft bijgevolg onverkort van toepassing: deze termijn is ingegeven door de redelijke maximumduur die nodig is om een melding of klacht te behandelen.

Er wordt tevens verduidelijkt wanneer de behandeling van de melding of klacht als afgesloten kan worden beschouwd, alsook wanneer een verzoek inzake beloningsniveaus als behandeld kan worden beschouwd.

De behandeling van de klacht wordt geacht te zijn afgesloten in de volgende gevallen (zie ook toelichting bij artikel 8 van het ontwerp van decreet):

- de bemiddeling over de klacht werd succesvol afgerond;
- de geschillenkamer heeft een oordeel geveld;
- de klacht werd onontvankelijk verklaard;
- de behandeling wordt afgesloten, met toepassing van artikel 13, §6;
- de indiener van de klacht trekt diens verzoek tot een oordeel van de geschillenkamer in, met toepassing van artikel 23 besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2023 over de samenstelling van en de procedure voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut.

De behandeling van de melding wordt geacht te zijn afgesloten in de volgende gevallen:

- er wordt in samenspraak met de melder beslist om het dossier af te sluiten;
- het contact wordt afgebroken door de melder.

Het verzoek inzake beloningsniveaus wordt als behandeld beschouwd op het moment dat de gevraagde informatie schriftelijk aan het personeelslid werd overgemaakt.

Ten slotte wordt een paragraaf toegevoegd.

De nieuwe paragraaf verduidelijkt, ter omzetting van artikel 16, eerste lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500, dat de persoonsgegevens in het kader van het jaarrapport worden geanonimiseerd of, indien dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.

Bovenstaande wijzigingen aan artikel 28 VMRI-Decreet kaderen in de omzetting van artikel 21 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 over de verwerking van persoonsgegevens. De wijzigingen kaderen ook in de omzetting van artikel 12 van Richtlijn 2023/970 inzake gegevensbescherming.

Artikel 20

Aan artikel 32 van het VMRI-Decreet wordt een derde lid toegevoegd.

Dit lid wordt toegevoegd ter omzetting van artikel 17, a), van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Hierin wordt voorzien dat een werkprogramma met de prioriteiten en toekomstige activiteiten van de organen voor gelijke behandeling moet worden goedgekeurd.

Artikel 21

In het eerste lid van paragraaf 1 van artikel 43 VMRI-Decreet wordt een zinsnede toegevoegd.

Met deze toevoeging wordt verduidelijkt dat in het jaarrapport van het VMRI ook verantwoording over personeelsinzet wordt afgelegd.

Deze toevoeging zet artikel 17, b), van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 om. Volgens dit punt moeten de organen voor gelijke behandeling een jaarlijks activiteitenverslag opstellen en ter beschikking stellen van het publiek, met inbegrip van hun jaarlijkse begroting en hun verslaglegging over personeel en financiën.

Verder worden in de eerste paragraaf van hetzelfde artikel tussen het huidige tweede en derde lid twee leden ingevoegd.

Ter omzetting van artikel 17, c), van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 wordt toegevoegd dat het rapport ten minste om de vier jaar aanbevelingen over de stand van zaken op het gebied van gelijke behandeling en discriminatie bevat, met inbegrip van mogelijke structurele problemen in Vlaanderen.

Verder wordt, ter omzetting van artikel 16, eerste lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 verduidelijkt dat het VRMI de gegevens over zijn activiteiten verzamelt om het jaarrapport te kunnen opstellen. Volgens deze richtlijnen moeten de gegevens worden uitgesplitst naar de verschillende discriminatiegronden en gebieden uit de antidiscriminatie-richtlijnen, alsook de door de Commissie vastgestelde indicatoren.

De Commissie moet in overeenstemming met artikel 18, eerste lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 uiterlijk op 19 juni 2026 een lijst van gemeenschappelijke indicatoren voor de werking van organen voor gelijke behandeling vaststellen. Deze indicatoren hebben conform voormeld artikel 18, eerste lid, betrekking op de personele, technische en financiële middelen, onafhankelijkheid, toegankelijkheid, doeltreffendheid, mandaat, bevoegdheden en structuur.

Hoofdstuk 4. Inwerkingtredeingsbepaling

Artikel 22

Dit artikel bevat de bepaling van inwerkingtreding. Deze datum van inwerkingtreding volgt uit artikel 34 van Richtlijn 2023/970.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ

VOORONTWERP VAN DECREET
van 10 oktober 2025

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 2. Aan artikel 3, eerste lid, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 22 maart 2024, worden een punt 12° en 13° toegevoegd, die luiden als volgt:

“12° richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;

13° richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.”.

Art. 3. Aan artikel 28, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als het slachtoffer een vergoeding voor werkelijk geleden schade vordert wegens beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen, omvat die vergoeding de volgende elementen:

- 1° de volledige uitbetaling van de achterstallige beloning, vermeld in artikel 20, tweede lid, en de daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura;
- 2° de vergoeding voor het verlies van kansen;
- 3° de vergoeding voor de immateriële schade;
- 4° de vergoeding voor iedere schade veroorzaakt door een ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15bis of door andere relevante factoren;
- 5° de rente op achterstallige betalingen.

Art. 4. Aan artikel 35bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De schorsing van de verjaring, vermeld in het tweede lid, gaat in op de dag dat het Vlaams Mensenrechteninstituut de klacht heeft ontvangen en eindigt drie maanden na de dag waarop het oordeel van de geschillenkamer is uitgesproken of, in het geval van onontvankelijkheid van de klacht, op de dag nadat de indiener van de klacht in kennis is gesteld van de beslissing van onontvankelijkheid.”.

Art. 5. Aan artikel 36, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 oktober 2022 en 22 maart 2024, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de vermoedelijke discriminatie betrekking heeft op beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen en de werkgever de beloningstransparantieverplichtingen conform hoofdstuk II van de richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen niet heeft vervuld, valt de bewijslast dat er geen discriminatie is, ten laste van de werkgever, tenzij de werkgever aantoont dat de inbreuk op die beloningstransparantieverplichtingen onmiskenbaar onopzettelijk en van geringe aard was.”.

Art. 6. Aan artikel 41 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. Het Vlaams Mensenrechteninstituut, vermeld in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, kan ambtshalve of op verzoek van het rechtscollege waarbij de zaak aanhangig is, binnen de door het rechtscollege bepaalde termijn, schriftelijke opmerkingen indienen over de toepassing van het discriminatieverbod. Het Vlaams Mensenrechteninstituut beslist autonoom, gemotiveerd en in lijn met zijn bevoegdheden en op basis van het collectief belang over de indiening van eventuele opmerkingen.

De raad van bestuur van het Vlaams Mensenrechteninstituut stelt een interne procedure en afwegingskader vast voor de toepassing van de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen. Het Vlaams Mensenrechteninstituut rapporteert jaarlijks over de toepassing van deze bepaling aan het Vlaams Parlement.

Met de toestemming van het betrokken rechtscollege kan het Vlaams Mensenrechteninstituut ook mondelinge opmerkingen maken.

Alleen met het oog op de formulering van zijn opmerkingen kan het Vlaams Mensenrechteninstituut het betrokken rechtscollege verzoeken om alle stukken die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de zaak toe te zenden of te laten toezenden.

Als het Vlaams Mensenrechteninstituut opmerkingen indient, krijgen de andere partijen de gelegenheid om op die opmerkingen te antwoorden.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Art. 7. Aan artikel 2, eerste lid, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut worden een punt 8° tot en met 10° toegevoegd, die luiden als volgt:

“8° richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen;

9° richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;

10° richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.”.

Art. 8. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Het VMRI besteedt bijzondere aandacht aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving, met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening.

Het VMRI gebruikt voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen en richt zich vooral op groepen van wie de toegang tot informatie kan worden belemmerd.”.

Art. 9. Aan artikel 9 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. De Vlaamse Regering vraagt aan het VMRI advies over:

- 1° de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008;
- 2° de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's voor het beleidsveld gelijke kansen evenals de beleidsnota's voor andere Vlaamse beleidsvelden die beleidsmaatregelen bevatten die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.

Het VMRI verstrekt de adviezen, vermeld in het eerste lid, binnen dertig dagen nadat het de adviesaanvraag heeft ontvangen. Bij een spoedaanvraag, die de Vlaamse Regering motiveert, kan de Vlaamse Regering de termijn inkorten zonder dat die termijn minder dan tien werkdagen mag bedragen. Als die termijn verstreken is zonder dat het advies is uitgebracht, wordt de adviesverplichting geacht te zijn vervuld.

In het tweede lid wordt verstaan onder werkdag: elke kalenderdag, met uitzondering van zaterdag, zondag, de wettelijke feestdagen en de feestdagen van de Vlaamse Gemeenschap.

Het VMRI is bevoegd om de adviezen, vermeld in het eerste lid, te publiceren en daarover opvolging te vragen aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering geeft toelichting aan het VMRI over de beslissing over de voormelde adviezen.”.

Art. 10. In artikel 13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. Als een klacht als vermeld in paragraaf 1 wordt ingediend, informeert het VMRI in eerste instantie de klager over:

- 1° de inhoud van de regelgeving over discriminatie en de beschikbare rechtsmiddelen, in het bijzonder vermeld in de decreten van 8 mei 2002 en 10 juli 2008, alsook over de mogelijke procedurele stappen binnen het

- VMRI, met name de mogelijkheid tot bemiddeling dan wel oordeelsvorming door de geschillenkamer, in de vorm van een objectief en onpartijdig advies toegepast op de specifieke situatie van de klager;
- 2° de toepasselijke vertrouwelijkheidsregels en de bescherming van de persoonsgegevens, vermeld in artikel 28, met inbegrip van de rechten van personen van wie persoonsgegevens worden verwerkt, vermeld in artikel 28, §4;
- 3° de mogelijkheden om ondersteuning te krijgen van andere organen of organisaties, met inbegrip van psychologische ondersteuning.”;

2° aan paragraaf 3, eerste lid, wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° de klacht maakt het voorwerp uit van een vordering in rechte waarover nog geen vonnis of arrest is geveld.”;

3° paragraaf 3, derde lid, wordt vervangen door wat volgt:

“Het VMRI brengt de klager binnen een redelijke termijn schriftelijk op de hoogte van de gemotiveerde beslissing over de ontvankelijkheid van de klacht.”;

4° in paragraaf 5, derde lid, wordt de zinsnede “artikel 22” vervangen door de zinsnede “artikel 22, §1”.

Art. 11. Aan artikel 18 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de geschillenkamer in een niet-bindend oordeel discriminatie vaststelt, stelt de verweerder de geschillenkamer binnen een termijn van drie maanden na de dag waarop het oordeel is uitgesproken, in kennis van het gevolg dat de verweerder aan dat oordeel, met inbegrip van de aanbevelingen, heeft gegeven. Het VMRI stelt de klager daarvan in kennis en biedt de klager de mogelijkheid om daarop te reageren.”.

Art. 12. Aan artikel 22 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“Het VMRI kan op verzoek van het personeelslid, vermeld in het tweede lid, aan dat personeelslid de volgende informatie, vermeld in artikel 7, lid 1, van de richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen, overmaken:

- 1° informatie over het individuele beloningsniveau van dat personeelslid;
- 2° de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.

Voor het volgende personeel kan het VMRI de informatie, vermeld in het eerste lid, overmaken:

- 1° het personeel van de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 2°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018;

2° het personeel van de Vlaamse adviesorganen, vermeld in artikel I.3, 3°, van het voormelde decreet;
3° het personeel van de Vlaamse openbare instellingen die niet behoren tot de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 4°, van het voormelde decreet;
4° de provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen, vermeld in artikel I.3, 1°, e), van het voormelde decreet;
5° het personeel van de lokale overheden, vermeld in artikel I.3, 5°, van het voormelde decreet.”.

Art. 13. Aan artikel 23 van hetzelfde decreet wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het VMRI zet in op samenwerking met de lokale besturen, vermeld in artikel I.3, 5°, a), b), c) en e), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, om de dienstverlening van het VMRI op het grondgebied van het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest te waarborgen.”.

Art. 14. In artikel 27, derde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “en de personeelsleden” vervangen door de zinsnede “, de personeelsleden en alle dienstverleners”.

Art. 15. In artikel 28 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 3, eerste lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om:

- 1° een melding of klacht te behandelen als vermeld in hoofdstuk 2, afdeling 4;
- 2° het jaarrapport op te stellen conform artikel 43;
- 3° verzoeken van personen te behandelen over de beloningsniveaus conform artikel 22.”;

2° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

- 1° in het kader van een melding of klacht en het jaarrapport:
 - a) de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid;
 - b) de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1.
- 2° in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus:
 - a) de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI.”;

3° paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:

“§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, alleen persoonsgegevens van de personen, vermeld in paragraaf 4, verwerken als dat proportioneel is. Het betreft de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° in het kader van een melding of klacht en jaarrapport:
 - a) de identiteitsgegevens, waaronder de voor- en achternaam;
 - b) de contactgegevens;
 - c) de beroepsgegevens;
 - d) de persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;
 - e) de persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht conform artikel 18;
 - f) de bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming;
 - g) de persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming;
- 2° in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus:
 - a) de identiteitsgegevens;
 - b) de contactgegevens;
 - c) de beroepsgegevens.”;

4° Aan paragraaf 6 wordt de volgende zin toegevoegd:

“Voor zover er persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen worden verwerkt, is die verwerking toegelaten conform artikel 10, §1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.”;

5° in paragraaf 7, tweede lid, wordt de zinsnede “artikel 27, lid 3, van de algemene verordening gegevensbescherming” vervangen door de zinsnede “artikel 27, derde lid,”;

6° aan paragraaf 7 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het VMRI kan de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, voor de doeleinden, vermeld in §3, eerste lid, 1°, medelen aan andere entiteiten, overeenkomstig artikel 12 en 13.”;

7° paragraaf 8 wordt vervangen door wat volgt:

“§8. Voor de bewaring van de persoonsgegevens worden de volgende termijnen voorzien:

- 1° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten;
- 2° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 2°, worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.”;

8° er wordt een paragraaf 9 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§9. Voor de verwerking van persoonsgegevens om het jaarrapport op te stellen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 2°, worden die persoonsgegevens geanonimiseerd of, als dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.”.

Art. 16. Aan artikel 32 van hetzelfde decreet wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De raad van bestuur keurt een werkprogramma goed waarin de prioriteiten en toekomstige activiteiten van het VMRI worden uiteengezet.”.

Art. 17. In artikel 43, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan het eerste lid wordt de volgende zinsnede toegevoegd: “, met inbegrip van verslaglegging over personeel”;

2° er worden tussen het tweede en derde lid twee leden ingevoegd, die luiden als volgt:

“Het rapport, vermeld in het eerste lid, bevat ten minste om de vier jaar aanbevelingen over de stand van zaken op het gebied van gelijke behandeling en discriminatie als vermeld in het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008, met inbegrip van mogelijke structurele problemen in Vlaanderen.

Het VMRI verzamelt gegevens over zijn activiteiten met het oog op het opstellen van het jaarrapport. Het VMRI structureert die gegevens op de volgende manieren:

- 1° uitgesplitst naar de gronden en gebieden die onder de volgende richtlijnen vallen:
- a) richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming;
 - b) richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep;
 - c) richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten;
 - d) richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep;
 - e) richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad;
- 2° volgens de indicatoren, vermeld in:

- a) artikel 18, lid 1, van richtlijn 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;
- b) artikel 18, lid 1, van richtlijn 2024/1500 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/E.”.

Hoofdstuk 4. Inwerkingtredingsbepaling

Art. 18. Dit decreet treedt in werking op 7 juni 2026.

Brussel, xx xx 2025.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ

ADVIES VAN DE COMMISSIE DIVERSITEIT
VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

WIJZIGING GELIJKEKANSSEN- EN VMRI-DECREET

Advies van de Commissie Diversiteit, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be/diversiteit – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Adviesvraag	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie	
Adviesvrager	Caroline Gennez - Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen	
Ontvangst adviesvraag	15 oktober 2025	
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)	
Goedkeuring raad	27 oktober 2025	
Contactpersoon	Liselotte Hedebouw	Lhedebouw@serv.be

Mevrouw Caroline GENNEZ

Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Markiesgebouw

Markiesstraat 1

B-1000 Brussel

Advies wijziging gelijkekansen- en VMRI-decreet met betrekking tot Europese richtlijnen 2024/1499, 2024/1500 en 2023/970

Mevrouw de minister

We hebbend de adviesvraag over *het Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie* goed ontvangen.

Het voorliggend wijzigingsdecreet brengt het Gelijkekansendecreet van 10 juli 2008 en het oprichtingsdecreet van het VMRI van 28 oktober 2022 in lijn met een aantal Europese richtlijnen:

- Richtlijnen EU2024/1499 en EU2024/1500 betreffende de normen voor organen van gelijke behandeling,
- Richtlijn EU2023/970 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid.

Deze richtlijnen moet respectievelijk tegen 19 juni 2026 en 7 juni 2026 in nationale wetgeving worden omgezet. In lijn met deze richtlijnen gaat het wijzigingsdecreet in grote lijnen over:

- Het voorzien van een verplichte adviesprocedure bij het VMRI over wetgeving en beleid rond het beginsel van gelijke behandeling,
- Het voorzien van de mogelijkheid voor het VMRI om bij de rechterlijke instantie opmerkingen in te dienen,
- Een aantal aanpassingen en/of verduidelijkingen van bepaalde bevoegdheden en verplichtingen van het VMRI en aanvullingen wat betreft de bepalingen over bewijsvoering, verjaring en schadevergoedingen in het Gelijkekansendecreet.

Het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het functioneren van het Vlaams Mensenrechteninstituut zijn belangrijk voor de Commissie Diversiteit. In het verleden formuleerde de commissie onder meer [advies over](#)

[het oprichtingsdecreet van het VMRI](#) en gaf diverse keren advies met betrekking tot het Gelijkekansendecreet, waaronder het [advies van 11 september 2023](#). De commissie besliste evenwel om over voorliggend voorontwerp van wijzigingsdecreet geen nader advies uit te brengen.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Stijn Gryp
voorzitter

ADVIES VAN NOOZO – VLAAMSE ADVIESRAAD HANDICAP

Een ambitieuze omzetting van Europese richtlijnen over gelijke kansen

**Advies over de wijziging van het Vlaamse
gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het
decreet tot oprichting van een Vlaams
Mensenrechtinstituut**

Datum van publicatie: 14 november 2025

Noozo vzw | info@noozo.be | 02 274 00 31 | www.noozo.be
Vooruitgangstraat 323 bus 7, 1030 Brussel
Ondernemingsnr. 0778291475 | RPR Brussel

Advies

Adviesvraag over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Advies op vraag van: Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Ontvangst adviesvraag: 15 oktober 2025

Contactpersonen:

Ina Saenen | ina@noozo.be

Veronique Deblon | veronique@noozo.be

1 Samenvatting

De Vlaamse overheid past haar regelgeving aan om drie **Europese richtlijnen over gelijke behandeling en loontransparantie** om te zetten in Vlaamse wetgeving. Deze richtlijnen ([2023/970](#), [2024/1499](#) en [2024/1500](#)) versterken het recht op gelijke beloning en verplichten lidstaten om onafhankelijke en doeltreffende instellingen voor gelijke behandeling te voorzien. Dat zijn organisaties die strijden tegen discriminatie en gelijke kansen nastreven.

Het voorstel wijzigt:

- Het decreet over het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid,
- Het decreet tot oprichting van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI).

Eerzijds moeten de aanpassingen zorgen voor een **betere bestrijding van discriminatie** op de werkvloer en meer openheid over verloning. Anderzijds versterken de aanpassingen de werking en onafhankelijkheid van het **Vlaams Mensenrechteninstituut**.

NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap vindt de aanpassingen **positief**. Ze zorgen voor een betere bescherming van slachtoffers van discriminatie. Zo wordt bijvoorbeeld de bewijslast bij een vermoeden van discriminatie over lonen doorgeschoven van het slachtoffer naar de verweerder.

NOOZO ziet verder nog **ruimte voor verbeteringen** in het [gewijzigde decreet](#). Het is vreemd dat een **discriminatieklacht** bij het VMRI **onontvankelijk** wordt verklaard als er al een rechtszaak over deze kwestie loopt. Dat betekent dat een rechtszaak die net gestart is door een verweerder of moeizaam verloopt, een bemiddeling of uitspraak bij het VMRI voorkomt.

- ✓ Klachten bij het VMRI over kwesties waarover tegelijk een rechtszaak loopt, worden onontvankelijk verklaard. Schrap deze bepaling in het voorontwerp.

We ondersteunen de omzetting van de Europese richtlijnen in het voorontwerp van decreet, maar vragen om een volledige en ambitieuze uitvoering binnen de Vlaamse bevoegdheden.

Verschillende **Europese bepalingen ontbreken of zijn slechts gedeeltelijk omgezet**. Enkele voorbeelden:

- Sollicitanten moeten looninformatie ontvangen vóór het gesprek.
 - Werkgevers mogen niet vragen naar loon bij een vorige werkgever.
 - Vacatures moeten genderneutraal zijn.
 - Grote werkgevers (100+ personeelsleden/werknemers/...) moeten regelmatig rapporteren over de genderloonkloof.
 - Sancties voor overtredingen moeten doeltreffend en afschrikkend zijn.
- ✓ **Neem de Europese rechten en plichten hierboven opgesomd expliciet op in het voorontwerp.**

Een sterke verankering van loontransparantie, voldoende middelen voor het VMRI en een uitbreiding van haar juridische bevoegdheden zijn essentieel om gelijke behandeling in Vlaanderen effectief te waarborgen.

- ✓ **Het VMRI hoort voldoende capaciteit te hebben en middelen te krijgen om haar taken uit te voeren, in het bijzonder de opvolging van het VN-Verdrag Handicap. We vragen dat de Vlaamse regering daarover waakt.**
- ✓ **We vragen om een ambitieuze omzetting van de Europese richtlijn, waarbij alle mogelijkheden die de richtlijn biedt volledig worden benut. Het VMRI moet de bevoegdheid krijgen om namens een slachtoffer een gerechtelijke procedure te starten en eraan deel te nemen, en om slachtoffers actief te ondersteunen.**

Momenteel is er geen vertegenwoordiging van personen met een handicap of het ruimere handicapmiddenveld in het bestuur van het VMRI. Dit is een tekortkoming omdat het VMRI een bijzondere

opdracht heeft om het VN-Verdrag Handicap te bevorderen, te beschermen en op te volgen.

- ✓ Volg de richtlijnen van het VN-Comité voor onafhankelijke monitororganen. Voeg in het voorontwerp van decreet over het VMRI toe dat deelname van personen met een handicap (via hun representatieve organisaties) op alle niveaus van het VMRI (dus ook bestuur) gegarandeerd moet worden.

Het VMRI zet grote stappen vooruit op vlak van toegankelijkheid, zowel inhoudelijk als participatief. Om procedurele aanpassingen te kunnen garanderen én om tegemoet te komen aan de toegankelijkheidsverplichtingen uit het [decreet](#), moedigen we de Vlaamse regering aan om het VMRI te steunen in hun toegankelijkheidswerking met de nodige investeringen.

- ✓ Zorg voor voldoende en specifiek budget om een toegankelijke werking van het VMRI te garanderen. Dat betekent dat de algemene werking toegankelijk is, redelijke aanpassingen gegarandeerd kunnen worden en procedurele aanpassingen voorzien zijn.

Het is positief dat het VMRI haar expertise kan delen door opmerkingen in te dienen bij een rechtszaak. Dat ondersteunt rechters om de wetgeving rond gelijke kansen en discriminatie correct toe te passen. In de memorie van toelichting lezen we: "het VMRI stelt zich daarbij terughoudend op omwille van zijn neutraal en objectief karakter". De terughoudendheid stellen wij in vraag.

- ✓ Er wordt bepaald dat het VMRI zich terughoudend moet opstellen bij het indienen van opmerking bij de rechter. Wij adviseren om daarbij het principe van terughoudendheid te schrappen. Neutraliteit en objectiviteit zijn essentieel bij een amicus curiae-regeling. Terughoudendheid is daar geen logisch gevolg van.
- ✓ Neutraliteit en objectiviteit in de context van de amicus curiae-regeling heeft niet als doel een rem te zetten op de

bescherming van mensenrechten. Verduidelijk dit in de wetgeving.

- ✓ Het afwegingskader van het VMRI moet prioriteit geven aan zaken waar zij door juridische of maatschappelijke impact, precedentwerking, ernstige mensenrechtenschendingen of eigen expertise een betekenisvolle bijdrage kan leveren.

Tot slot willen we ook een signaal over het ruimere gelijkekansenbeleid uitsturen. Het Europese hof van Justitie bevestigde in september 2025 het recht op redelijke aanpassingen door associatie. Wij vragen dat de minister van Gelijke Kansen dit signaal oppikt en opneemt in wetgeving.

- ✓ Neem de verplichting tot redelijke aanpassingen bij associatie op in de relevante Vlaamse wetgeving.

2 Situering

2.1 Europese richtlijnen

In mei 2023 keurde de Europese Unie [een richtlijn \(2023/970\)](#) goed om het discriminatieverbod te versterken door loontransparantie. Enerzijds moeten werkgevers bijvoorbeeld transparante beloningssystemen gebruiken. Ze moeten open zijn over de lonen van hun werknemers. Anderzijds krijgen werknemers bijvoorbeeld het recht op informatie over gemiddelde loonniveaus (gefocust op geslacht, voor werknemers die dezelfde functie uitoefenen of werk van gelijke waarde verrichten). Je kan dus als werknemer informatie opvragen over de gemiddelde lonen van je collega's. Zo kan je jouw loon vergelijken met andere collega's van hetzelfde geslacht met dezelfde functie.

Daarnaast bracht de Europese Unie twee richtlijnen ([2024/1499](#) en [2024/1500](#)) uit die organen voor gelijke behandeling versterken. De richtlijnen bevatten minimumnormen voor organen voor gelijke behandeling. Zo verbetert de doeltreffendheid en onafhankelijkheid van die organisaties. Dat versterkt het principe van gelijke behandeling.

2.2 Vlaamse instrumenten

De Vlaamse regering past twee decreten aan om de Europese richtlijnen om te zetten naar Vlaamse wetgeving.

- Decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut (28 oktober 2022)ⁱ
 - In Vlaanderen werd het VMRI aangeduid als het orgaan voor gelijke behandeling. Het heeft als opdracht alle mensenrechten te beschermen en te bevorderen.
 - Het VMRI neemt verschillende opdrachten op.ⁱⁱ Het zet in op onderzoek, sensibilisering, opvolging van het VN-Verdrag Handicap en bijstand bij discriminatieklachten en schending van mensenrechten.
- Vlaamse Gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid (10 juli 2008)ⁱⁱⁱ
 - Het decreet verbiedt discriminatie op basis van een reeks beschermde criteria (onder andere geslacht, leeftijd, handicap of gezondheidstoestand, ...). Het waarborgt gelijke behandeling en gelijke kansen op verschillende maatschappelijke domeinen (werk, onderwijs, huisvesting, dienstverlening, ...).

2.3 Aanpassingen

We sommen enkele grote wijzigingen in de twee decreten op:

- De Vlaamse overheid moet ervoor zorgen dat het VMRI wordt geraadpleegd over nieuwe Vlaamse wetgeving en beleid over antidiscriminatie.
- Het VMRI krijgt ook de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen (op eigen initiatief of op vraag) bij een rechterlijke instantie (amicus curiae-regeling).
- Personeelsleden die onder de Vlaamse bevoegdheden vallen, zullen bij het VMRI informatie kunnen opvragen over hun individuele en gemiddelde beloningsniveau.

- Bij vermoeden van een inbreuk van beloningsdiscriminatie verschuift de bewijslast van het slachtoffer naar de verweerder. Die moet bewijzen dat er geen discriminatie plaatsvond.
- Bij vaststelling van beloningsdiscriminatie, heeft het slachtoffer recht op een compensatie. In artikel 3 wordt verduidelijkt uit welke elementen de vergoeding bestaat:
 - de volledige uitbetaling van de achterstallige beloning;
 - de vergoeding voor het verlies van kansen;
 - de vergoeding voor de immateriële schade;
 - ...

3 Aanbevelingen

3.1 Positieve wijzigingen

- We zijn tevreden dat de Vlaamse regering tijdig werk maakt van een omzetting van de Europese richtlijnen.
- We ondersteunen dat slachtoffers van beloningsdiscriminatie meer mogelijkheden krijgen tot een vergoeding voor geleden schade. Dat geldt ook voor intersectionele discriminatie waarbij verschillende identiteitslagen op elkaar inhaken en zorgen voor complexe of meervoudige discriminatie.
- Het is positief dat de Vlaamse regering de bewijslast bij een vermoeden van beloningsdiscriminatie omdraait. De werkgever moet nu bewijzen dat er geen sprake was van discriminatie.
- Het VMRI heeft specifieke expertise over discriminatie en mensenrechten die een meerwaarde kan zijn in rechtszaken. Het is positief dat het VMRI haar expertise kan delen door opmerkingen in te dienen bij een rechtbank (*amicus curiae*-regeling). Zij kan zo bijdragen aan een correcte toepassing van de antidiscriminatieregelgeving.
- Bij vaststelling van discriminatie door het VMRI, moet de verweerder binnen drie maanden aanduiden welke aanbevelingen of verbintenissen werden opgevolgd.

- Het is goed dat het VMRI kan inzetten op een samenwerking met lokale besturen. Zo kunnen ze hun dienstverlening ook lokaal waarborgen.

3.2 Ruimte voor verbetering

Het is goed dat de twee decreten worden aangepast in overeenstemming met de Europese richtlijnen. Het [voorontwerp van decreet](#) voorziet in de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen. De memorie van toelichting stelt dat de bestaande decreten al grotendeels voldoen aan de Europese richtlijnen. Toch zijn er verschillende specifieke elementen die niet expliciet terugkomen als nieuwe wijzigingen of die slechts beperkt worden omgezet binnen het Vlaamse bevoegdheidsdomein. We sommen ze hieronder op.

Europese richtlijn over loontransparantie

We vragen om een volledige en ambitieuze uitvoering binnen de Vlaamse bevoegdheden. Verschillende **Europese bepalingen (specifiek uit de richtlijn 2023/970) ontbreken of zijn slechts gedeeltelijk omgezet in dit voorontwerp van decreet**. Enkele voorbeelden:

- Sollicitanten hebben het recht om voor het sollicitatiegesprek informatie te ontvangen over de verloning van de functie. (artikel 5)
- Werkgevers mogen sollicitanten geen vragen stellen over de verloning in hun huidige of vorige functies. (artikel 5)
- Als een eiser in een discriminatierechtszaak ongelijk kreeg, maar wel een gegronde reden had om deze zaak op te starten, heeft de rechtbank de mogelijkheid om te beoordelen dat deze eiser niet de kosten van de procedure hoeft te dragen. (artikel 22).
- Werkgevers met ten minste 100 werknemers moeten regelmatig rapporteren over bijvoorbeeld de genderkloof (artikel 9).

Europese richtlijnen over minimumnormen

Deze rechten en plichten uit de richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 missen we in het voorontwerp:

- De Europese richtlijn benadrukt ook dat het VMRI voldoende middelen moet ontvangen van de Vlaamse overheid om de werking te garanderen. Dat gaat over personeelsmiddelen, technische en financiële middelen. In de memorie van toelichting beschrijft de Vlaamse regering dat de extra taken voor het VMRI zullen uitgevoerd worden binnen de huidige financiering. Dat lijkt tegen de geest van de richtlijn te gaan, die vereist dat er net voldoende middelen nodig zijn om de extra taken uit te voeren (artikel 4). Gezien de verschillende discriminatiegronden die het VMRI behandelt en de specifieke taak om het VN-Verdrag Handicap op te volgen, zijn we hier bezorgd over.

Het VMRI hoort voldoende capaciteit te krijgen om haar taken uit te voeren, in het bijzonder de opvolging van het VN-Verdrag Handicap. We vragen dat de Vlaamse regering hierover waakt.

- Als een zaak zowel bij een rechtbank als bij het VMRI loopt, is het belangrijk dat de rechtbank zich kan baseren op de uitspraak van de experts van het VMRI. Het is dus goed dat de verjaring van de zaak opgeschorst wordt tijdens de duurtijd bij het VMRI.

Tegelijk is het vreemd dat een discriminatieklacht bij het VMRI onontvankelijk wordt verklaard, als er al een rechtszaak over deze kwestie loopt. Dat betekent dat een rechtszaak die net gestart wordt door een verweerder of moeizaam verloopt, een bemiddeling of uitspraak bij het VMRI voorkomt. Gezien de lange duurtijd van sommige rechtszaken, staat dat haaks op een relatief snelle oplossing die het VMRI kan bieden. Daarom zien wij het anders: een rechtszaak kan net correcter verlopen wanneer de rechters het resultaat van de bemiddeling/geschillenkamer in rekening kunnen nemen.

- Tot slot geeft de Europese richtlijn het VMRI ook het recht om op te treden in gerechtelijke procedures. Volgens de Europese

richtlijn moet het VMRI minstens één van de volgende rechten hebben:

- Namens één of meerdere slachtoffers een gerechtelijke procedure starten;
- Deelnemen aan een gerechtelijke procedure ter ondersteuning van één of meer slachtoffers;
- In eigen naam een gerechtelijke procedure starten vanuit het algemeen belang.

We vragen om een ambitieuze en volledige omzetting van de Europese richtlijn. Geef het VMRI ook de bevoegdheid om namens een slachtoffer een gerechtelijke procedure te starten en om deel te nemen ter ondersteuning van een slachtoffer (artikel 10).

Aanbevelingen

- ✓ Het VMRI hoort voldoende capaciteit te hebben en middelen te krijgen om haar taken uit te voeren, in het bijzonder de opvolging van het VN-Verdrag Handicap. We vragen dat de Vlaamse regering daarover waakt.
- ✓ Klachten bij het VMRI over kwesties waarover tegelijk een rechtszaak loopt worden onontvankelijk verklaard. Schrap deze bepaling in het voorontwerp.
- ✓ We vragen om een ambitieuze omzetting van de Europese richtlijn, waarbij alle mogelijkheden die de richtlijn biedt volledig worden benut. Het VMRI moet de bevoegdheid krijgen om namens een slachtoffer een gerechtelijke procedure te starten en eraan deel te nemen, en om slachtoffers actief te ondersteunen.

Goed bestuur

De Europese richtlijn beschrijft dat de selectie en benoeming van bestuursleden van het VMRI volgens transparante procedures moet verlopen. Gelinkt daaraan willen we het belang van vertegenwoordiging van kansengroepen in dit bestuur

benadrukken. Op dit moment is er geen vertegenwoordiging van personen met een handicap of het ruimere middenveld handicap in het bestuur van het VMRI. De richtlijnen van het VN-Comité voor onafhankelijke monitororganen stellen nochtans dat mensenrechteninstituten volledige betrokkenheid en deelname van personen met een handicap (via hun representatieve organisaties) moeten verzekeren op alle gebieden van hun werkzaamheden.^{iv} Dit betekent dat personen met een handicap ook in het bestuur van het VMRI vertegenwoordigd horen te zijn.

Zeker gezien de bijzondere opdracht van het VMRI in de bevordering, bescherming en opvolging van het VN-Verdrag Handicap (zoals vastgelegd in het artikel 33.2), vragen we om te zorgen voor een vaste vertegenwoordiging in het bestuur. Maak het principe van 'niets over ons zonder ons' waar. Zo kunnen beleidsmaatregelen ter bevordering van de gelijkheid en non-discriminatie van personen met een handicap gemonitord worden door het maatschappelijk middenveld, in het bijzonder personen met een handicap.^v

Aanbeveling

- ✓ Volg de richtlijnen van het VN-Comité voor onafhankelijke monitororganen. Voeg in het voorontwerp toe dat deelname van personen met een handicap (via hun representatieve organisaties) op alle niveaus van het VMRI (dus ook bestuur) gegarandeerd moet worden.

Toegankelijkheid

Het VMRI zet grote stappen vooruit op vlak van toegankelijkheid, zowel inhoudelijk als participatief. Die inzet waarderen we. De wijzigingen verduidelijken ook dat het VMRI voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen gebruikt. Het richt zich vooral op groepen van wie de toegang tot informatie wordt belemmerd. In hun bewustwordingstaak besteedt het bijzondere aandacht aan kwetsbare personen. We zijn tevreden met de expliciete vermelding van het gebruik van eenvoudige taal voor

personen met een handicap of anderstaligen en Vlaamse Gebarentaal voor dove en slechthorende personen.

Het VN-Verdrag Handicap benadrukt in artikel 13 dat Staten ervoor moeten zorgen dat personen met een handicap gelijke toegang tot een rechterlijke instantie hebben.^{vi} Om dat mogelijk te maken moeten zij procedurele en leeftijdsconforme aanpassingen voorzien. Bij het VMRI kunnen betrokken partijen daarom ook op kosteloze materiële bijstand rekenen om deel te nemen aan het proces bij de geschillenkamer.

Het VN-comité benadrukt in algemene commentaar 6 over gelijkheid en non-discriminatie dat procedurele aanpassingen niet te verwarren zijn met redelijke aanpassingen.

“ Procedurele aanpassingen in de context van de toegang tot de rechtsstelsels mogen niet worden verward met redelijke aanpassingen; terwijl redelijke aanpassingen worden beperkt door het begrip disproportionaliteit, zijn procedurele aanpassingen dat niet.^{vii}

Een redelijke aanpassing moet je doorvoeren, tenzij er sprake is van een onevenredige last. Een voorbeeld van onevenredige last is een te grote impact op het budget van de organisatie. Voor procedurele aanpassingen wordt de onevenredige last niet in rekening genomen. Dat principe gaat uit van de noodzaak van aanpassingen om personen met een handicap toegang te geven tot rechtsstelsels.^{viii}

Omdat de geschillenkamer van het VMRI een quasi-jurisdictioneel orgaan is (het lijkt op een gerechtelijke procedure), pleiten we er opnieuw voor om de verplichte materiële bijstand in te vullen zoals het VN-Verdrag Handicap voorschrijft. Dat houdt in dat de toekenning van de terugbetaling van die kosten niet mag beperkt worden door het beschikbare budget van het VMRI. Dat biedt de garantie dat elke persoon met een handicap op een toegankelijke manier wordt geholpen.

Om procedurele aanpassingen te kunnen garanderen én om tegemoet te komen aan de toegankelijkheidsverplichtingen uit het [decreet](#), moedigen we de Vlaamse regering aan om het VMRI te steunen in hun toegankelijkheidswerking. Een goed toegankelijkheidsbeleid vraagt de nodige investering. Zorg voor voldoende en specifiek budget om alle betrokken partijen de nodige ondersteuning te bieden. Zo blijven redelijke aanpassingen zoals tolken Vlaamse gebarentaal en coaches voor personen met een verstandelijke handicap mogelijk.

Aanbeveling

- ✓ Zorg voor voldoende en specifiek budget om een toegankelijke werking van het VMRI te garanderen. Dat betekent dat de algemene werking toegankelijk is, redelijke aanpassingen gegarandeerd kunnen worden en procedurele aanpassingen voorzien zijn.

Opmerkingen bij een rechtszaak (amicus curiae-regeling)

Het VMRI krijgt de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen bij een rechterlijke instantie (amicus curiae-regeling). Dit vinden we positief. In de memorie van toelichting lezen we: het VMRI stelt zich daarbij terughoudend op omwille van zijn neutraal en objectief karakter. We stellen die terughoudendheid in vraag.

De objectiviteit en neutraliteit van het VMRI worden terecht aangeduid als belangrijke principes bij de amicus curiae-regeling. In het [oprichtingsdecreet](#) staat ook al beschreven dat het VMRI op objectieve en onpartijdige manier de meldingen en klachten behandelt. Het werkt onafhankelijk en brengt onafhankelijke adviezen en onderzoek uit. Dat betekent niet dat het terughoudend te werk moet gaan. Omwille van zijn brede opdracht rond mensenrechten en discriminatie kan het net actief zijn. Bijvoorbeeld: het VMRI informeert volgens zijn opdracht actief over mensenrechten en sensibiliseert via bewustwordingscampagnes. Het zet in op kwaliteit van analyses,

zonder partijdig te zijn. Neutraliteit en objectiviteit in de context van de amicus curiae-regeling kan niet als doel hebben om een rem te zetten op de bescherming van mensenrechten door terughoudend om te gaan met het indienen van opmerkingen. Verduidelijk dit in de wetgeving.

Het decreet schrijft voor dat het VMRI een afwegingskader en interne procedure vaststelt om opmerkingen in te dienen. Dat afwegingskader dient om te beslissen of het VMRI wel of niet wil reageren in een rechtszaak over discriminatie of gelijke kansen. Het doel is om transparant, consistent en verantwoord te bepalen wanneer en hoe het handelt. Wij adviseren hierbij over een aantal mogelijke criteria om op te nemen in het afwegingskader:

- Valt de zaak binnen de wettelijke taak of bevoegdheid van het VMRI?
- Kan de uitspraak een precedent scheppen voor het eigen beleid of toekomstige zaken?
- Is er sprake van een belangrijke juridische ontwikkeling? We denken bijvoorbeeld aan een (nieuwe) interpretatie van discriminatieverboden of gronden.
- Is de zaak representatief voor bredere maatschappelijke problemen?
- Gaat het om structurele of ernstige schendingen van mensenrechten?
- Wordt niet reageren als inconsistent gezien bij vergelijking met eerder handelen?
- Kunnen de opmerkingen van het VMRI daadwerkelijk invloed uitoefenen op de uitkomst?
- Heeft het VMRI bijzondere expertise door eerder onderzoek over dit thema in huis? Dan is het extra relevant.
- Gaat het om een noodsituatie? Is er urgentie? Dan is het extra relevant.

Aanbevelingen

- ✓ Er wordt bepaald dat het VMRI zich terughoudend moet opstellen bij het indienen van opmerkingen bij de rechter. Wij adviseren om daarbij het principe van terughoudendheid te schrappen. Neutraliteit en objectiviteit zijn essentieel bij een amicus curiae-regeling. Terughoudendheid is daar geen logisch gevolg van.
- ✓ Neutraliteit en objectiviteit in de context van de amicus curiae-regeling heeft niet als doel een rem te zetten op de bescherming van mensenrechten. Verduidelijk dit in de wetgeving.
- ✓ Het afwegingskader van het VMRI moet prioriteit geven aan zaken waar zij door juridische of maatschappelijke impact, precedentwerking, ernstige mensenrechtenschendingen of eigen expertise een betekenisvolle bijdrage kan leveren.

Signaal bij een ruimer gelijkekansenbeleid

In september 2025 bevestigde het [Hof van Justitie](#) van de Europese Unie dat uit de [Europese richtlijn 2000/78](#) ook de verplichting tot redelijke aanpassingen bij associatie betekent. Ze sprak zich uit op vraag van een Italiaanse rechtbank over een zaak waarbij een moeder zorg verleende aan haar kind met een handicap. Wij signaleren die interpretatie van de Europese richtlijn en vragen dat de Vlaamse overheid de nodige aanpassingen doorvoert in de Vlaamse wetgeving zoals het [gelijkekansendecreet](#).^{ix}

Aanbeveling

- ✓ Neem de verplichting tot redelijke aanpassingen bij associatie op in de relevante Vlaamse wetgeving.

4 Eindnoten

ⁱ Vlaamse Regering, “Decreet tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut”, 28 oktober 2022, <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1037573>.

ⁱⁱ “Over ons”, Vlaams Mensenrechteninstituut, 2025, geraadpleegd 6 november 2025, <https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/over-ons/>.

ⁱⁱⁱ Vlaamse Regering, “Decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid”, 7 juli 2008, <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1017082.html>.

^{iv} Committee on the Rights of Persons with Disabilities, Rules of Procedure. Annexe: Guidelines on Independent Monitoring Frameworks and their participation in the work of the Committee, CRPD/C/1/Rev.1, § 20.

^v Comité voor de rechten van personen met een handicap, “Algemene opmerking nr. 7 over de deelname van personen met een handicap, waaronder kinderen met een handicap, via hun representatieve organisaties, aan de uitvoering van en het toezicht op het Verdrag”, 2018, CRPD/C/GC/7.

^{vi} Verenigde Naties, “Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap”, artikel 13.

^{vii} Comité voor de rechten van personen met een handicap, “Algemene commentaar 6 over gelijkheid en non-discriminatie”, 2018, CRPD/C/GC/6, par. 25d.

^{viii} Algemene commentaar 6, CRPD/C/GC/6.

^{ix} “Arrest van het Hof”, Hof Van Justitie van de Europese Unie, 11 september 2025, <https://www.unia.be/files/EU-HvJ-11-september-2025-C-38-24.pdf>.

ADVIES VAN HET VLAAMS MENSENRECHTENINSTITUUT

Vlaams
Mensenrechten
Instituut

Advies inzake het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Advies nr. 4 van 2025
Uitgebracht op 19/11/2025

Samenvatting

Waarover gaat dit advies?

Dit advies van het Vlaams Mensenrechteninstituut heeft betrekking op het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie.

Het Gelijkekansendecreet vormt de basis van het Vlaams antidiscriminatiebeleid. Het Vlaams Mensenrechteninstituut bestrijdt discriminatie als gelijke kansenorgaan en bevordert gelijke kansen. Het voorontwerp van decreet wijzigt zowel het oprichtingsdecreet van het Vlaams Mensenrechteninstituut (hierna VMRI-decreet) als het Gelijkekansendecreet als gedeeltelijke omzetting van enkele EU-richtlijnen.

Waarbinnen kadert dit advies?

Het advies werd gevraagd door de Vlaamse Regering op basis van artikel 9 VMRI-decreet.¹

In dit advies wordt het relevant mensenrechtelijk kader geschetst en wordt onder meer verwezen naar:

- Decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid
- Decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt
- Richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG
- Richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU

- Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen

Wat staat in het advies?

Het Vlaams Mensenrechteninstituut formuleert in dit advies een reeks aanbevelingen en aandachtspunten die noodzakelijk zijn om de effectiviteit, rechtszekerheid en uitvoerbaarheid van het decreet te verbeteren en in overeenstemming te brengen met de richtlijnen die door het voorontwerp van decreet gedeeltelijk worden omgezet.

Zij hebben onder meer betrekking op de schorsing van de verjaring, de verschuiving van de bewijslast, de *amicus curiae*-regeling, de verplichte raadpleging, bijstand aan slachtoffers, de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste, de opvolging van oordelen, het recht op informatie in verband met beloning, de samenwerking met lokale besturen, de verwerking van persoonsgegevens, de budgettaire impact, de dwingende termijn en gegevensverzameling.

Advies

Situering

Op 10 oktober 2025 keurde de Vlaamse regering het voorontwerp van decreet *tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie* in eerste lezing goed. Op 15 oktober 2025 ontving het Vlaams Mensenrechteninstituut een brief van de bevoegde minister om conform artikel 9 VMRI-decreet² advies te leveren.

In dit advies worden eerst de relevante richtlijnen die betrekking hebben op de voorgestelde wijzigingen kort uiteengezet. Nadien wordt het voorontwerp van het wijzigingsdecreet op basis van die richtlijnen en de intussen door het instituut opgebouwde terreinkennis geanalyseerd.

Mensenrechtelijk kader

De Richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling (Richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG, hierna Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU, hierna Richtlijn 2024/1500) leggen minimumvoorschriften vast voor de werking van organen voor gelijke behandeling. Het doel is om hun doeltreffendheid te verbeteren en hun onafhankelijkheid te waarborgen, om zo de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling te versterken. Met name gaat het om het beginsel van gelijke behandeling zoals voortvloeit uit Richtlijnen 79/7/EEG, 2000/43/EG, 2000/78/EG, 2004/113/EG, 2006/54/EG en 2010/41/EU. Deze twee richtlijnen moeten worden omgezet tegen 19 juni 2026.

Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen, hierna Loontransparantierichtlijn, stelt minimumvoorschriften vast om de toepassing van het in artikel 157 VWEU neergelegde beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid (het “beginsel van gelijke beloning”) en het in artikel 4 van Richtlijn 2006/54/EG neergelegde discriminatieverbod te versterken, met name door middel van beloningstransparantie en versterkte handhavingsmechanismen. Deze richtlijn moet worden omgezet tegen 7 juni 2026.

Analyse van het ontwerp van het wijzigingsdecreet

1. GELIJEKANSENDECREET

a) *Schorsing van de verjaring*

Artikel 7 Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 bepaalt dat staten zorgen voor een toereikende verjaringstermijn om te waarborgen dat de partijen bij een geschil toegang hebben tot de rechter, bijvoorbeeld door de verjaringstermijn op te schorten zolang de partijen deelnemen aan een alternatieve geschillenbeslechtsprocedure. Artikel 4 van het voorontwerp van decreet bepaalt dat aan artikel 35*bis* Gelijkekansendecreet³ een derde lid wordt toegevoegd, dat luidt als volgt: “De schorsing van de verjaring, vermeld in het tweede lid, gaat in op de dag dat het Vlaams Mensenrechteninstituut de klacht heeft ontvangen en eindigt drie maanden na de dag waarop het oordeel van de geschillenkamer is uitgesproken of, in het geval van onontvankelijkheid van de klacht, op de dag nadat de indiener van de klacht in kennis is gesteld van de beslissing van onontvankelijkheid.”

Het instituut wijst erop dat de huidige formulering van dit artikel onvoldoende zorgvuldig is, in de zin dat het niet de verscheidenheid aan situaties vat die zich in de praktijk voordoen. De huidige formulering veronderstelt dat een klacht bij het instituut ofwel eindigt met een oordeel van de Geschillenkamer ofwel met een beslissing over de onontvankelijkheid van de klacht. Naast deze beide situaties bestaan er echter ook andere situaties waarin de behandeling van een klacht wordt afgesloten door het instituut of de Geschillenkamer. Het gaat onder meer om de volgende situaties:

- De bemiddeling over de klacht is succesvol.
- De indiener van de klacht trekt diens verzoek tot een oordeel van de Geschillenkamer in, met toepassing van artikel 23 Besluit van de Vlaamse Regering van 15 december

2023 over de samenstelling van en de procedure voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut.

- De Geschillenkamer spreekt een oordeel uit waarin een beslissing tot onontvankelijkheid wordt genomen. Het is momenteel niet geheel duidelijk onder welke situatie, opgenomen in artikel 4 van het voorontwerp, dit geval valt. Het is met name onduidelijk of het valt onder “eindigt drie maanden na de dag waarop het **oordeel** van de geschillenkamer is uitgesproken” of onder “de dag nadat de indiener van de klacht in kennis is gesteld van de **beslissing van onontvankelijkheid**”. Bij een oordeel met beslissing tot onontvankelijkheid door de Geschillenkamer zijn mogelijk beide situaties van toepassing.

Omdat zich in de praktijk veel verschillende situaties (kunnen) voordoen, lijkt het aangewezen om een meer algemene bepaling op te nemen in artikel 4 van het voorontwerp. Het instituut merkt daarbij op dat artikel 15, 7° van het voorontwerp van decreet, dat voorziet in een wijziging van artikel 28, §8, 1° VMRI-decreet, een meer algemene bepaling bevat: “de persoonsgegevens [...] worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van [...] de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten”. Mogelijk kan de formulering in artikel 4 van het voorontwerp van decreet hierop worden geënt, om te waarborgen dat alle mogelijke situaties waarin een klacht wordt afgesloten, effectief zijn gedekt.

Een meer algemene bepaling zou bijvoorbeeld kunnen luiden: “De schorsing van de verjaring, vermeld in het tweede lid, gaat in op de dag dat het Vlaams Mensenrechteninstituut de klacht heeft ontvangen en eindigt drie maanden na de dag waarop het VMRI de behandeling van de klacht heeft afgesloten.”

Als zou worden geopteerd voor een algemene formulering waarbij de schorsing van de verjaring eindigt **de dag nadat** het instituut de behandeling van de klacht heeft afgesloten, moet wellicht wel een uitzondering worden gemaakt voor die gevallen waarin de Geschillenkamer een oordeel uitspreekt over de grond van de klacht (mogelijk verder beperkt tot oordelen waarin de Geschillenkamer een discriminatie vaststelt), omwille van het verband met artikel 11 van het voorontwerp van decreet over de termijn voor de opvolging van oordelen.

b) Verschuiving van de bewijslast

Artikel 5 van het voorontwerp van decreet heeft tot doel artikel 18, tweede lid Loontransparantierichtlijn om te zetten in artikel 36, §1 Gelijkekansendecreet. Niettemin vermeldt het artikel ‘vermoedelijke’ discriminatie in plaats van ‘vermeende’ discriminatie. Dit doet afbreuk aan artikel 18, tweede lid Loontransparantierichtlijn. Het artikel voorziet immers in een onmiddellijke omkering van de bewijslast indien de werkgever bepaalde beloningstransparantie verplichtingen niet heeft vervuld. De verzoeker moet niet eerst een vermoeden van discriminatie aannemelijk maken. Het gebruik van ‘vermoedelijke’ discriminatie heeft echter een (wellicht onbedoelde) impact op de verdeling van de bewijslast. Toch is de

term ‘vermeende’ discriminatie ook niet aan te raden, aangezien ‘vermeend’ in artikel 16 Gelijkekansendecreet een andere betekenis heeft. Het instituut stelt daarom voor om ‘aangevoerde’ of ‘beweerde’ discriminatie te hanteren in het desbetreffende artikel.

c) Formuleren van opmerkingen (amicus curiae-regeling)

Het voorontwerp van decreet voert met artikel 6 in overeenstemming met artikel 10, tweede lid Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 een *amicus curiae*-regeling in artikel 41 Gelijkekansendecreet waardoor het Vlaams Mensenrechteninstituut, ambtshalve of op verzoek van het rechtscollege waarbij de zaak aanhangig is, binnen de door het rechtscollege bepaalde termijn, schriftelijke opmerkingen kan indienen over de toepassing van het discriminatieverbod. Het artikel bepaalt verder dat het Vlaams Mensenrechteninstituut deze beslissing autonoom, gemotiveerd en in lijn met zijn bevoegdheden en op basis van het collectief belang over de indiening van eventuele opmerkingen maakt.

Om het instituut de mogelijkheid te geven om grondige en nuttige opmerkingen in te dienen, is het belangrijk vast te leggen dat het om een *redelijke* termijn moet gaan.

Aangezien dit een extra taak vormt voor het Vlaams Mensenrechteninstituut is het aangewezen om deze bevoegdheid ook op te nemen in het VMRI-decreet.

d) Vermelding in decreet evenredige participatie op de arbeidsmarkt

Het Gelijkekansedecreet is als *lex generalis* aanvullend van toepassing op de gevallen van arbeidsdiscriminatie die onder Vlaamse bevoegdheden vallen in zoverre dat het decreet Evenredige Arbeidsparticipatie (DEPA) géén of een minder ruime rechtsbescherming biedt aan de benadeelde persoon.

Aangezien het artikel in het voorontwerp van decreet in verband met de verschuiving van de bewijslast meer bescherming biedt dan artikel 14 DEPA is het Gelijkekansedecreet van toepassing en is het niet noodzakelijk dat die bepaling ook wordt opgenomen in het DEPA. Aangezien de verjaringstermijn en de *amicus curiae*-regeling procesrechtelijke elementen betreffen die niet uitdrukkelijk werden opgenomen in het DEPA is het aangewezen om deze bepalingen ook op te nemen in het DEPA. Dit laatste enkel voor zover de *amicus curiae*-regeling niet wordt opgenomen in het VMRI-decreet, zoals aanbevolen.

2. VMRI-DECREET

a) Verplichte raadpleging

Ter omzetting van artikel 15 Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 voegt het voorontwerp van decreet met artikel 9 een tweede paragraaf toe aan artikel 9 VMRI-decreet waarin wordt bepaald dat de Vlaamse regering verplicht advies vraagt aan het Vlaams

Mensenrechteninstituut over 1) de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008 en 2) de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's voor het beleidsveld gelijke kansen evenals de beleidsnota's voor andere Vlaamse beleidsvelden die beleidsmaatregelen bevatten die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.

Het voorontwerp voegt ook een decretale termijn toe waarbinnen deze adviezen moeten worden afgeleverd: het VMRI dient deze adviezen te verstrekken binnen dertig dagen nadat het de adviesaanvraag heeft ontvangen. Bij een spoedaanvraag, die de Vlaamse Regering motiveert, kan de Vlaamse Regering de termijn inkorten zonder dat die termijn minder dan tien werkdagen mag bedragen. Als die termijn verstreken is zonder dat het advies is uitgebracht, wordt de adviesverplichting geacht te zijn vervuld.

Om nuttige en grondige adviezen te verstrekken zal soms meer dan 30 dagen nodig zijn. Het instituut vraagt daarom om de mogelijkheid van een verlenging van deze termijn in te schrijven in het decreet. Dit is ook in de zin van de Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500. De richtlijnen verplichten staten om advies te vragen aan de organen voor gelijke behandeling. Door een te korte termijn te voorzien waarna de adviesverplichting wordt geacht te zijn vervuld wordt niet voldaan aan de geest van de respectievelijke bepalingen van deze richtlijnen. De richtlijnen leggen ook geen termijnen op. Het is daarbij ook aangewezen de laatste zin uit het desbetreffende lid te verwijderen ('Als die termijn verstreken is zonder dat het advies is uitgebracht, wordt de adviesverplichting geacht te zijn vervuld'). Verder laat de formulering ruimte voor uiteenlopende interpretaties. De bepaling kan nu gelezen worden alsof de termijn waarnaar wordt verwezen in de laatste zin van het tweede lid enkel betrekking heeft op de termijn van tien dagen bij een spoedaanvraag.

Om in overeenstemming met de richtlijn ervoor te zorgen dat de regering en bevoegde overheidsinstanties het Vlaams Mensenrechteninstituut raadplegen over wetgeving, beleid, procedures en programma's, wat in de geest van de richtlijn ruim dient te worden ingevuld⁴, is het van belang dat het instituut ook om advies gevraagd zal worden bij reglementaire ministeriële besluiten. Ook deze instrumenten hebben immers een reglementaire aard en bevatten algemeen geldende normen.

b) Bijstand aan slachtoffers (informatieverstrekking)

Artikel 10 van het voorontwerp van decreet verduidelijkt ter omzetting van artikel 6 Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 de verplichting tot het verstrekken van informatie voor het instituut in diens individuele bijstandstaak zoals vervat in artikel 12 VMRI-decreet, en dit specifiek voor discriminatieklachten in artikel 13 VMRI-decreet.

Zo bepaalt 1°: ‘de inhoud van de regelgeving over discriminatie en de beschikbare rechtsmiddelen, in het bijzonder vermeld in de decreten van 8 mei 2002 en 10 juli 2008, alsook over de mogelijke procedurele stappen binnen het VMRI, met name de mogelijkheid tot bemiddeling dan wel oordeelsvorming door de geschillenkamer, in de vorm van een objectief en onpartijdig advies toegepast op de specifieke situatie van de klager;’

Het is aangewezen te verduidelijken dat de informatieverstrekking in dat verband enkel betrekking heeft op de inhoud van de regelgeving en de beschikbare rechtsmiddelen zoals vermeld in de decreten van 8 mei 2002 en 10 juli 2008 en niet om ruimere antidiscriminatie-wetgeving. De term ‘in het bijzonder’ doet vermoeden dat deze informatieverstrekking ruimer gaat.

Het is daarnaast aangewezen om de zinsnede ‘, met name ... de klager;’ te schrappen om twee redenen. Enerzijds zijn de mogelijke procedurele stappen al duidelijk omschreven in het VMRI-decreet (art 13 e.v.). Anderzijds stemmen de gebruikte bewoordingen niet (geheel) overeen met de tekst van het VMRI-decreet. Het Vlaams Mensenrechteninstituut wijst erop dat de Geschillenkamer oordelen uitspreekt en geen adviezen (art. 14-16 VMRI-decreet). Ook het gebruik van ‘toegepast op’ in artikel 10 van het voorontwerp is niet correct, in de zin dat de Geschillenkamer geen advies (of oordeel) toepast op een situatie.

c) Nieuwe ontvankelijkheidsvereiste

Artikel 10 van het voorontwerp van decreet bepaalt dat in artikel 13 van het VMRI-decreet een nieuwe ontvankelijkheidsvereiste wordt ingeschreven, die luidt als volgt: “6° de klacht maakt het voorwerp uit van een vordering in rechte waarover nog geen vonnis of arrest is geveld.” Daarmee benut de Vlaamse regering de mogelijkheid vervat in artikel 8, vierde lid Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Uit de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet blijkt dat de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste tot doel heeft om beweerde slachtoffers van discriminatie aan te moedigen eerst een klacht in te dienen bij het instituut en pas nadien een procedure voor de rechter te overwegen.

De achterliggende beweegredenen zijn dus tweeledig:

- Ten eerste verzekeren dat de voordelen van laagdrempelige en toegankelijke handhaving van het Gelijkekansendecreet door het instituut effectief worden bereikt. Deze voordelen zouden volgens de memorie van toelichting wegvallen als beweerde slachtoffers van discriminatie zowel een procedure bij het instituut als een gerechtelijke procedure volgen.
- Ten tweede garanties bieden op kwaliteitsvolle oordelen met een correcte interpretatie van het discriminatierecht. Dit doel zou volgens de memorie van toelichting worden

bereikt door beweerde slachtoffers van discriminatie aan te moedigen eerst een klacht in te dienen bij het instituut (in plaats van een vordering in rechte in te stellen).

Het instituut verwelkomt de doelstellingen van de decreetgever, maar verwacht dat de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste het omgekeerde zal bewerkstelligen van wat de decreetgever beoogt. Het instituut acht de opname van een nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in het VMRI-decreet ook omwille van andere redenen onwenselijk. Het VMRI adviseert dan ook om deze nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in artikel 13 van het VMRI-decreet niet op te nemen, en verwijst daarvoor naar de hieronder *in extenso* weergegeven redenen.

Het instituut merkt daarbij op dat de decreetgever niet is verplicht om de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in te voeren bij de omzetting van de Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500, zoals ook wordt erkend in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet (zie tekst van artikel 8, lid 4, Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500).

1. De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste wijkt af van de doelstellingen van het VMRI-decreet

Het Vlaams Mensenrechteninstituut is opgericht als een autonome instelling die zijn mandaat volledig onafhankelijk uitoefent (artikel 4 VMRI-decreet). De procedure bij het instituut beoogt een laagdrempelige, toegankelijke en kwalitatieve behandeling van discriminatieklachten te bewerkstelligen. Het instituut en de Geschillenkamer maken geen deel uit van de rechterlijke macht. De bevoegdheden van het instituut en de Geschillenkamer bij de behandeling van discriminatieklachten staan dan ook los van enige procedures voor de gewone rechtscolleges en de administratieve rechtscolleges. Een oordeel van de Geschillenkamer laat bovendien altijd de mogelijkheid onverlet om een vordering in rechte in te stellen (artikel 19 VMRI-decreet).

De memorie van toelichting bij het VMRI-decreet bevestigt dat klachten bij het instituut en vorderingen in rechte losstaan van elkaar. Hierover bepaalt de memorie van toelichting bij het VMRI-decreet onder meer het volgende:

- *"Het komt het VMRI toe om, geval per geval, na te gaan welke eerstelijnsbijstand passend is. Zo kan er bijvoorbeeld worden gedacht aan het geven van informatie over verjaringstermijnen wanneer die termijnen dreigen te verlopen (de klager kan er in dat geval op worden gewezen dat een **parallele** gerechtelijke procedure tot de mogelijkheden behoort)".⁵*
- *"Met de oprichting van het VMRI worden er juist sterkere garanties ingebouwd om de toegang tot recht, in de vorm van effectieve rechtsbescherming tegen discriminatie, te verzekeren. Via bemiddeling en het oordeel van de geschillenkamer kan deze bescherming immers kosteloos, sneller, en kwaliteitsvoller worden verleend dan via de*

*gerechtelijke weg. [...] Daarnaast kan erop worden gewezen dat de gerechtelijke weg volledig open blijft voor zij die dat wensen, **parallel aan** of na doorloop van een deel of van de volledige procedure bij het VMRI."*⁶

De praktijk van de Geschillenkamer is afgestemd op de doelstellingen van het VMRI-decreet, zoals toegelicht in de memorie van toelichting bij het VMRI-decreet.⁷ De Geschillenkamer heeft tot dusver in enkele van haar oordelen een klacht behandeld waarover op hetzelfde ogenblik een procedure bij de rechter hangende was, vaak over een ruimer geschil tussen die partijen, wat in de praktijk niet tot problemen heeft geleid. De vraag rijst dus of de Vlaamse regering hier niet een probleem aan het oplossen is dat zich in wezen niet stelt.

2. De doelstellingen van de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste zullen wellicht niet worden bereikt

De verwachting van het instituut is dat de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in de praktijk aanleiding zal geven tot minder ontvankelijke klachten bij het instituut en meer procedures bij de rechter. De memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet lijkt ook rekening te houden met die realiteit, wanneer wordt gesteld dat "een discriminatieklacht [bij het instituut] pas ontvankelijk kan worden verklaard nadat de gerechtelijke procedure hierover werd afgerond." Het instituut wijst erop dat als de voorgenomen ontvankelijkheidsvereiste in het verleden al had bestaan, de Geschillenkamer in dat geval minder oordelen zou hebben kunnen uitspreken dan nu het geval is.

Er moet ook op worden gewezen dat het Gelijkekansendecreet al een procedurele regel bevat om beweerde slachtoffers aan te moedigen eerst een klacht in te dienen bij het instituut en de uitkomst van deze procedure af te wachten voordat ze een vordering in rechte overwegen. Het betreft de schorsing van de verjaringstermijn voor het instellen van een vordering in rechte tijdens de behandeling van een klacht door het instituut, zoals die wordt geregeld onder artikel 35*bis* Gelijkekansendecreet. Mocht de voorgenomen ontvankelijkheidsvereiste worden ingeschreven zou dit leiden tot een interne tegenstrijdigheid met deze regel (en het voorontwerp, dat dit aspect eveneens regelt).

Wat de ontwikkeling van kwaliteitsvolle oordelen onder het Gelijkekansendecreet betreft, kan verder worden benadrukt dat de decreetgever de Geschillenkamer bewust heeft opgericht als een kwalitatiever en effectiever alternatief voor de procedure voor de hoven en rechtbanken. Eén van de achterliggende ideeën is dat een oordeel van de Geschillenkamer in een mogelijke latere procedure voor de rechter als ondersteuning kan dienen bij de beoordeling van de vordering. Als de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in de praktijk aanleiding geeft tot meer procedures, eerst bij de gewone rechter en daarna pas voor het instituut, zoals kan worden verwacht, wordt deze doelstelling bemoeilijkt.

De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste, zoals opgenomen in het voorontwerp van decreet, is bovendien ruim geformuleerd en het toepassingsgebied ervan is niet geheel duidelijk.

De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste is schijnbaar (of mogelijk) van toepassing zodra enige vordering in rechte hangende is, ongeacht het voorwerp van deze vordering. De huidige formulering doet uitschijnen dat het niet noodzakelijk over een vordering in rechte moet gaan met precies hetzelfde voorwerp als de klacht bij het instituut (d.w.z. een vordering onder het Gelijkekansendecreet of het Decreet Evenredige Arbeidsparticipatie tussen dezelfde partijen, over dezelfde feiten en over dezelfde beweerde discriminatie als de klacht bij het instituut). In die zin is de formulering van de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste ook ruimer dan de mogelijkheid voorzien in artikel 9, lid 4, Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500: “De lidstaten kunnen bepalen dat er geen onderzoeken uit hoofde van lid 1 van dit artikel en artikel 9 worden ingesteld of voortgezet zolang een gerechtelijke procedure **over dezelfde zaak** aanhangig is.”

Het instituut wenst ook te benadrukken dat een discriminatieklacht bij het instituut regelmatig wordt gedaan in de context van een ruimer geschil, waarbij over dat ruimer geschil al een vordering in rechte hangende is of een dergelijke vordering kan worden ingesteld tijdens de procedure voor het instituut. Het is in ieder geval onwenselijk dat de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste van toepassing zou zijn op dergelijke situaties.

De formulering van de ontvankelijkheidsvereiste lijkt ook in te houden dat een klacht bij het instituut onontvankelijk is ongeacht welke partij de vordering in rechte heeft ingesteld. Hierdoor ontstaat een risico – of minstens de mogelijkheid – dat de beweerde discriminerende partij (de verweerder) de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste zou kunnen gebruiken om zich te onttrekken aan een procedure bij het instituut. De verweerder zou dit kunnen doen door zelf enige vordering in rechte in te stellen tegen het beweerde slachtoffer van de discriminatie. Onder de huidige formulering lijkt het immers niet om een vordering over discriminatie te moeten gaan (die enkel door het beweerde slachtoffer zou kunnen worden ingesteld).

Het is ook niet geheel duidelijk tot wanneer de nieuwe onontvankelijkheidsgrond zou gelden. Het voorontwerp van decreet bepaalt dat de klacht bij het instituut onontvankelijk zou zijn zolang er sprake is van “een vordering in rechte waarover nog geen vonnis of arrest is geveld”. Het instituut veronderstelt dat hiermee wordt bedoeld: een eindvonnis of eindarrest uitgesproken door het rechtscollege dat de zaak behandelt (en niet bijvoorbeeld een tussenvonnis of tussenarrest). Het is echter onduidelijk of de onontvankelijkheid ook geldt zolang tegen dit vonnis of arrest nog gewone of buitengewone rechtsmiddelen openstaan.

De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste lijkt ook gestoeld te zijn op de veronderstelling dat een beweerd slachtoffer op een bepaald ogenblik kiest voor ofwel een klacht bij het instituut ofwel een vordering in rechte, en nadien bij die keuze blijft doorheen de hele procedure. In de huidige praktijk kan een beweerd slachtoffer echter in elk stadium van de procedure bij het instituut

ervoor kiezen om alsnog een vordering in rechte in te stellen. Het is onduidelijk wat de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste in deze situatie veronderstelt. Als de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste niet van toepassing is op deze situatie, lijkt het moeilijk om de doelstelling van het ontmoedigen van parallelle procedures te bereiken. Als de ontvankelijkheidsvereiste wel van toepassing is op deze situatie, lijkt het omgekeerde te worden bereikt van wat wordt beoogd: de procedure bij het instituut zal immers moeten worden geschorst zodra een vordering in rechte wordt ingesteld. Ook hier kan worden benadrukt dat, minstens in de huidige formulering van de ontvankelijkheidsvereiste, het schijnbaar mogelijk is voor een verweerder om de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste te gebruiken om zich (tijdelijk) te onttrekken aan een lopende procedure bij het instituut.

3. De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste kan ervoor zorgen dat na een gerechtelijke procedure geen klacht meer kan worden ingediend bij het instituut

De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste heeft als doel beweerde slachtoffers aan te moedigen om eerst een klacht in te dienen bij het instituut en pas daarna een vordering in rechte in te stellen. Zelfs als die doelstelling over het algemeen zou kunnen worden bereikt, dreigt de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste onwenselijke neveneffecten te veroorzaken.

De nieuwe ontvankelijkheidsvereiste kan immers niet verhinderen dat een beweerd slachtoffer alsnog eerst een vordering in rechte instelt. Dit kan er in de praktijk voor zorgen dat, zeker als deze gerechtelijke procedure wordt voortgezet in hoger beroep, nadien geen ontvankelijke klacht meer kan worden ingediend bij het instituut. Artikel 13, §3, 4° bepaalt immers dat een klacht bij het instituut niet ontvankelijk is als: “de klacht heeft betrekking op feiten die zich meer dan vijf jaar vóór het indienen van de klacht hebben voorgedaan”. De verjaring van een rechtsvordering onder het Gelijkekansendecreet wordt wel geschorst zolang hierover een klacht in behandeling is bij het Vlaams Mensenrechteninstituut (artikel 35bis Gelijkekansendecreet). Maar het omgekeerde geldt niet: de verjaringstermijn bij het instituut is niet geschorst zolang een vordering voor de rechter hangende is.

De kans is dus reëel dat als een beweerd slachtoffer eerst een vordering in rechte instelt en de gerechtelijke procedure enkele jaren duurt, het beweerde slachtoffer nadien geen klacht meer zal kunnen indienen bij het instituut. De klacht kan dan immers betrekking hebben op feiten die zich meer dan vijf jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan, en dus daarom onontvankelijk zijn.

4. Het is te vroeg om een accurate evaluatie te kunnen maken van de impact van het VMRI-decreet

Naast de vorige drie punten, die het Vlaams Mensenrechteninstituut van uiterst groot belang

acht, wenst het nog toe te voegen dat er slechts in een minderheid van de dossiers een vordering in rechte hangende is, parallel aan de procedure bij het instituut.

In de mate dat de Vlaamse regering bezorgd is over de frequentie waarmee beweerde slachtoffers van discriminatie momenteel parallelle procedures starten, is het belangrijk om een tijdselement in rekening te brengen. Minstens in een aantal van de zaken die tot dusver door het instituut werden behandeld, waren immers al gerechtelijke procedures hangende nog voordat het VMRI-decreet werd uitgevaardigd en nog voordat het instituut operationeel was. In die gevallen was het onvermijdelijk dat beide procedures parallel zouden verlopen.

Als gevolg van dit tijdselement kan op dit ogenblik moeilijk een accurate evaluatie worden gemaakt van de impact van het VMRI-decreet op de handhaving van het Gelijkekansendecreet, in het bijzonder van de mate waarin beweerde slachtoffers van discriminatie hun weg vinden naar het instituut in plaats van naar de rechter. Deze evaluatie zal later wel kunnen worden gemaakt.

De verwachting van het instituut is in ieder geval dat het aantal zaken waarin al een procedure voor de rechter hangende was voordat het beweerde slachtoffer een klacht indiende bij het instituut, zal afnemen na verloop van tijd. Deels omdat de mogelijkheid om een klacht in te dienen bij het instituut beter gekend zal zijn en deels omdat de situatie waarin al een gerechtelijke procedure werd opgestart nog voordat het instituut bestond zich minder (en uiteindelijk niet meer) zal voordoen.

Uit al het voorgaande volgt dat de beperking van de bevoegdheden van het instituut die het wijzigingsdecreet bepaalt enerzijds niet nodig lijkt en anderzijds om verschillende redenen onwenselijk is.

d) Opvolging van adviezen en oordelen

Artikel 9 Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 verplicht lidstaten om passende mechanismen voor de follow-up van niet-bindende adviezen, zoals feedbackverplichtingen, en voor de handhaving van bindende besluiten, vast te stellen. Het voorontwerp van decreet voert daartoe in artikel 18 VMRI-decreet een termijn van drie maanden in waarbinnen de verweerder kennis geeft van het gevolg dat de verweerder heeft gegeven aan het oordeel, met inbegrip van de aanbevelingen. Het wijzigingsartikel bepaalt ook dat het instituut de klager daarvan in kennis stelt en de klager de mogelijkheid biedt om daarop te reageren.

Belangrijk is dat de feedbackverplichting moet gelden ten aanzien van het Vlaams Mensenrechteninstituut (zoals ook de memorie van toelichting correct vermeldt) en niet ten aanzien van de Geschillenkamer (zoals vermeld in de huidige tekst van artikel 11 van het voorontwerp van decreet, die dus op dit vlak moet worden herzien).

Wat de termijn betreft, is het Vlaams Mensenrechteninstituut van oordeel dat in uitzonderlijke of complexe gevallen een verlenging van de termijn (bv. met drie bijkomende maanden) mogelijk moet zijn. Het is daarnaast ook aangewezen dat artikel 11 van het voorontwerp van decreet verduidelijkt dat de kennisgeving aan de klager schriftelijk moet gebeuren. Dit voorkomt latere discussies over wat precies werd meegedeeld.

Tot slot is het wenselijk om de zinsnede te schrappen waarin gesteld wordt: 'en biedt de klager de mogelijkheid om daarop te reageren'.

Hoewel het instituut het belang erkent van het informeren van de klager, wenst het melders niet aan te moedigen te reageren op de door de verweerder genomen maatregelen. De redenen daarvoor zijn meervoudig. De vraag naar een reactie kan door melders als belastend of confronterend ervaren worden. Zeker in gevallen waarin een melder al veel inspanningen leverde, maar de verweerder niet ingaat op de aanbevelingen, niet reageert of uitstel van actie aankondigt. Wanneer de melder wordt uitgenodigd om inhoudelijk te reageren, leidt dit daarnaast in de praktijk vaak tot een heropening van het door de Geschillenkamer beslechte dispuut. Dit mondt niet zelden uit in (nieuwe) woord-tegen-woord-situaties waarvoor het opvolgingsteam geen mandaat heeft om er inhoudelijk op te reageren. Verder levert een eventuele reactie van de melder geen rapporteerbare of beleidsrelevante meerwaarde op voor het Instituut. In sommige oordelen zijn de aanbevolen maatregelen bovendien (enkel) structureel en niet individueel. Het vragen van een reactie zou bovendien de doorlooptijd van dossiers onnodig verlengen, aangezien dan gewacht moet worden op de reactie van de melder alvorens een dossier of de publicatie van de genomen maatregelen te kunnen afsluiten.

e) Recht op informatie in verband met beloning

Artikel 12 van het voorontwerp van decreet zet artikel 7 Loontransparantierichtlijn om, waardoor het Vlaams Mensenrechteninstituut bepaalde informatie in verband met beloning (met name: informatie over het individuele beloningsniveau van dat personeelslid en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten) kan meedelen op verzoek van onder meer personeel van de Vlaamse administratie, Vlaamse adviesorganen, openbare instellingen die niet behoren tot de administratie, provinciegouverneurs en arrondissementscommissarissen en personeel van lokale overheden. Vermits het instituut ook recent gevraagd werd om advies over een voorontwerp van decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor gelijke beloning waarin dit aspect verder wordt uitgewerkt, zal het instituut deze regeling in het kader van dat advies grondig bestuderen. Niettemin is het van belang dat de beide decreten goed op elkaar afgestemd zijn.

Wel kan alvast opgemerkt worden dat het niet noodzakelijk is om in die paragraaf artikel 7, eerste lid van Richtlijn 2023/970 te vermelden aangezien het een omzettingsovereenkomst vormt.

Bovendien is het aangewezen dat deze bepaling wordt opgenomen in hoofdstuk 2, afdeling 4 van het VMRI-decreet in plaats van in de tweede paragraaf van artikel 22, aangezien dit een afzonderlijke bijkomende taak voor het instituut vormt.

Tot slot moet worden opgemerkt dat met dit artikel slechts één aspect van de volledige richtlijn wordt omgezet en dat het aan de Vlaamse overheid toekomt om de rest van de richtlijn eveneens om te zetten.

f) Samenwerking met lokale besturen

Het wijzigingsdecreet voorziet dat het instituut samenwerkt met lokale besturen. In de memorie van toelichting wordt dit gekaderd als een omzetting van artikel 12, derde lid, van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. In werkelijkheid gaat het eerder om een ruime interpretatie van deze bepaling. De richtlijn legt op dat lidstaten ervoor zorgen dat organen voor gelijke behandeling hun diensten kosteloos aanbieden op het volledige grondgebied, ook in landelijke en afgelegen gebieden.

De memorie van toelichting benadrukt dat samenwerking met lokale besturen gericht is op het faciliteren van doorverwijzing naar het Vlaams Mensenrechteninstituut, de informatieverstrekking over de dienstverlening en het verhogen van de bekendheid van het instituut. Deze samenwerking is belangrijk omdat lokale besturen het dichtst bij de burger staan en een cruciale rol kunnen spelen in het toeleiden van burgers naar het Vlaams Mensenrechteninstituut. Het instituut onderschrijft het belang van deze intermediaire rol, maar wil enkele kanttekeningen maken:

- 1) Het instituut werkt structureel samen met lokale besturen, onder meer via de proeftrajecten met VVSG. Het instituut beschikt momenteel echter niet over de middelen en capaciteit om deze samenwerking met het lokale niveau integraal of exclusief zelf te organiseren. De huidige coördinatie gebeurt door VVSG. Dit dient zo te blijven om ervoor te zorgen dat het instituut zijn decretale verplichtingen kan blijven uitvoeren en de mensenrechten in Vlaanderen kan beschermen, tenzij daar een significante budgettaire uitbreiding tegenover staat.
- 2) Indien de samenwerking breder gaat dan het toeleiden van klachten en het de intentie van de Vlaamse regering is om deze te laten evolueren naar een bredere lokale verankering waarbij het instituut ook ondersteunend optreedt bij lokale beleidsontwikkeling rond gelijke behandeling en non-discriminatie, zou dat een aanzienlijke uitbreiding van diens opdracht betekenen, waarvoor middelen voorzien moeten worden. Niettemin onderzoekt het instituut hoe het, binnen de bestaande capaciteit, deze ondersteunende rol optimaal kan waarmaken.

Tot slot dient in het artikel 'Brusselse Hoofdstedelijke Gewest' te worden vervangen door 'tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad'.

g) Verwerking van persoonsgegevens

In artikel 28 van het VMRI-decreet worden enkele wijzigingen aangebracht door artikel 15 van het voorontwerp van decreet. Daarbij wordt onder meer voorzien dat ook externe dienstverleners onderworpen zijn aan het strafrechtelijke beroepsgeheim. Om elke discrepantie te vermijden lijkt het aangewezen om aan § 7 na 'onder het gezag' de zinsnede 'of in opdracht' toe te voegen zodat er zeker geen twijfel over kan bestaan dat ook aan externe dienstverleners zoals bijvoorbeeld ICT-dienstverleners toegang kan worden verleend tot persoonsgegevens voor zover dit technisch noodzakelijk zou zijn, bv. omdat zij de software beheren waarbinnen de dossiers worden behandeld.

Wat betreft de bewaringstermijnen van persoonsgegevens moet worden opgemerkt dat de bewaartermijn van één jaar onder meer in het kader van de bijkomende opdrachten op basis van de loontransparantierichtlijn kort lijkt. Op dit moment valt nog niet te motiveren dat een langere bewaartermijn noodzakelijk zal zijn, maar dit kan wel blijken zodra deze nieuwe opdrachten worden uitgevoerd.

Verder is het aangewezen dat een bijkomende grondslag wordt toegevoegd in artikel 28, §3 van het VMRI-decreet voor de noodzakelijke gegevensverwerking die het instituut doet in het kader van de uitoefening van de bevoegdheden uit artikel 7 t.e.m. 9 inzake bewustwording, onderzoek en het opstellen en publiceren van verslagen, adviezen en aanbevelingen.

Tot slot is het aangewezen om de categorieën van betrokkenen die worden gedefinieerd in artikel 28, §4, 2° te verduidelijken zodat hier ook de eventuele vertegenwoordigers van een partij en personen die een partij bijstaan door gevat worden, die in die hoedanigheid ook betrokken zijn bij de behandeling van een klacht en wiens persoonsgegevens het instituut dient te verwerken in het dossier. Het betreft hier onder meer de wettelijke of gevolmachtigde vertegenwoordigers van een partij, een advocaat die een partij in rechte zou vertegenwoordigen, een natuurlijke persoon die optreedt in naam van een rechtspersoon die partij is en een natuurlijke persoon die een partij bijstaat (zoals bedoeld in artikel 13, §1 en §2 VMRI-decreet en artikel 2, §2 Procedurebesluit).

In het licht van bovenstaande stelt het instituut voor om artikel 28, §4, 2° aan te passen naar "de natuurlijke personen die betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1". Op die manier worden de categorieën van betrokkenen niet te beperkend beschreven. Dergelijke aanpassing leidt niet tot minder bescherming voor de betrokkenen aangezien voor de verwerking van hun gegevens in het algemeen belang steeds een proportionaliteitstoets moet gebeuren. Samen gelezen met artikel 28, §3 en §5 moet de verwerking van de persoonsgegevens nl. steeds noodzakelijk zijn voor de behandeling van de klacht. Daarnaast sluit dit parallel ook beter aan bij de bewoording van artikel 28, §4, 1° over de categorieën van betrokken wiens persoonsgegevens verwerkt kunnen worden in het kader

van de behandeling van meldingen, waarin ook alle personen worden gevat die betrokken kunnen zijn in het kader van een melding.

h) Budgettaire impact

De memorie van toelichting geeft een inschatting van de budgettaire impact en raamt deze op 20K oftewel 0,3 VTE. Die budgettaire impact van de verschillende bijkomende taken en bevoegdheden moet dus grotendeels worden opgevangen binnen de huidige dotatie aan het Vlaams Mensenrechteninstituut. In de toelichting werd deze raming gebaseerd op de veronderstelling dat het zou gaan om een beperkte bijkomende werklast, met name voor verplichte adviezen, de uitvoering van de verplichtingen voortvloeiend uit de loontransparantierichtlijn en de mogelijkheid tot optreden als *amicus curiae*.

Hoewel deze drie elementen werden meegenomen in de berekening in de memorie van toelichting, is het instituut van mening dat de inschatting te beperkt is.

Uit onderzoek blijkt dat de verwachte bijkomende werklast aanzienlijk hoger ligt (zie addendum). Zo werd op basis van een eerste zoeking voor het politieke jaar 2023-2024 vastgesteld dat er minstens 34 voorontwerpen van decreet en/of reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse regering uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het Gelijkekansendecreet of het DEPA. De memorie van toelichting maakt daarentegen slechts melding van 1 à 2 voorontwerpen van decreet en reglementaire ontwerpen van besluit die naar voormelde rechten of plichten zouden verwijzen. Het aantal zal nog hoger liggen indien de aanbeveling wordt gevolgd om ook reglementaire ministeriële besluiten verplicht te onderwerpen aan een adviesvraag gericht aan het Vlaams Mensenrechteninstituut.

Rekening houdend met deze bijkomende factoren, lijkt een inzet van slechts 0,3 VTE en een bijkomend budget van 20.000 euro duidelijk onderschat. Een inschatting van minstens 2 VTE bijkomende personeelscapaciteit moet worden beschouwd als het minimum om de verplichte adviesvragen te verwerken. Deze bijkomende VTE's zijn ook noodzakelijk om de uitvoering van de andere bijkomende opdrachten op een kwalitatieve en duurzame wijze te kunnen verzekeren. Bovendien werd de toegenomen samenwerking met lokale besturen, die eveneens een substantiële budgettaire en personele impact kan hebben, in de memorie van toelichting niet meegerekend, hoewel duidelijk is dat het eveneens om een belangrijke opdracht gaat.

Het instituut herinnert eraan dat de verplichting tot het toekennen van toereikende middelen ook is vervat in artikel 4 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500. Dit artikel verplicht de staten ervoor te zorgen dat dat *'elk orgaan voor gelijke behandeling over de nodige personele, technische en financiële middelen beschikt om doeltreffend al zijn taken uit te voeren en al zijn bevoegdheden uit te oefenen'*.⁸

i) Dwingende termijn

Bijkomend is het Vlaams Mensenrechteninstituut van mening dat het noodzakelijk is om in het decreet te bepalen dat het een dwingende termijn kan opleggen waarin men nodige informatie en documentatie moet overmaken, zowel aan publieke als niet publieke entiteiten en natuurlijke personen. Momenteel is die verplichting in het VMRI-decreet enkel opgenomen voor publieke overheden. Artikel 8 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 bepaalt echter dat de lidstaten ervoor moeten zorgen dat organen voor gelijke behandeling de bevoegdheid hebben om te onderzoeken of er sprake is van een schending van het beginsel van gelijke behandeling. Daartoe moet voorzien worden in een onderzoekskader dat hen in staat stelt feitenonderzoek te verrichten met effectieve rechten op toegang tot informatie en documenten die nodig zijn om vast te stellen of er sprake is van discriminatie.

Zonder dwingende termijnen bestaat de kans dat het Vlaams Mensenrechteninstituut over onvoldoende informatie beschikt en dus aan zijn onderzoeksverplichtingen die worden opgelegd door de richtlijn niet kan voldoen.

j) Gegevensverzameling

Volgens het Vlaams Mensenrechteninstituut wordt artikel 16 van Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500 door het voorontwerp onvoldoende omgezet. Dit artikel bepaalt immers dat organen voor gelijke behandeling onafhankelijke enquêtes over discriminatie kunnen uitvoeren, dat zij toegang hebben tot statistische gegevens met betrekking tot de rechten en plichten die voortvloeien uit de Richtlijnen 79/7/EEG, 2000/43/EG, 2000/78/EG en 2004/113/EG en dat zij bepaalde actoren (publieke en private entiteiten, waaronder overheidsinstanties, de sociale partners, bedrijven en maatschappelijke organisaties) aanbevelingen kunnen doen over welke gegevens hiervoor verzameld moeten worden en op welke manier dit dient te gebeuren.

Het Vlaams Mensenrechteninstituut adviseert daarom om een bepaling in te voeren (of artikel 22, tweede lid VMRI-decreet uit te breiden met een paragraaf) waarin expliciet bepaald wordt dat het instituut beschikt over de bevoegdheid om zelfstandig gegevens te verzamelen, op te vragen en te analyseren met het oog op de monitoring van gelijke behandeling en non-discriminatie. Daarbij moet worden verduidelijkt dat het instituut daartoe onder meer onafhankelijke enquêtes en onderzoeken kan uitvoeren; structureel toegang moet verkrijgen tot statistische gegevens die relevant zijn voor de beoordeling van de situatie inzake discriminatie; en aanbevelingen kan doen aan publieke en private entiteiten over het soort gegevens dat moet worden verzameld.

Op die manier kan worden gewaarborgd dat het Vlaams Mensenrechteninstituut diens monitorings- en onderzoekstaken volwaardig kan uitoefenen.

Besluit

Het Vlaams Mensenrechteninstituut verwelkomt het tijdige initiatief van de Vlaamse regering met betrekking tot de omzetting van de EU-richtlijnen, maar formuleert een reeks aanbevelingen en aandachtspunten die noodzakelijk zijn om de effectiviteit, rechtszekerheid en uitvoerbaarheid van het VMRI-decreet en het Gelijkekansendecreet te verbeteren in overeenstemming met die richtlijnen.

De aanbevelingen en aandachtspunten hebben onder meer betrekking op de schorsing van de verjaring, de verschuiving van de bewijslast, de *amicus curiae*-regeling, de verplichte raadpleging, bijstand aan slachtoffers, de nieuwe ontvankelijkheidsvereiste, de opvolging van oordelen, recht op informatie in verband met beloning, de samenwerking met lokale besturen, de verwerking van persoonsgegevens, de budgettaire impact, de dwingende termijn en gegevensverzameling.

Eindnoten

¹ Decreet 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut.

² Decreet 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut.

³ Decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

⁴ Overweging 42 Richtlijn 2024/1499 bepaalt dat organen voor gelijke behandeling hun rol als deskundigen op het gebied van gelijke behandeling niet kunnen vervullen noch aan gendermainstreaming kunnen bijdragen als zij tijdens het beleidsvormingsproces niet tijdig genoeg worden geraadpleegd over aangelegenheden die verband houden met de rechten en plichten die voortvloeien uit de Richtlijnen 79/7/EEG, 2000/43/EG, 2000/78/EG en 2004/113/EG. Daarom moeten de lidstaten procedures vaststellen om ervoor te zorgen dat dergelijke raadpleging tijdig plaatsvindt, en moeten zij, indien de organen voor gelijke behandeling dit nodig achten, hen in staat stellen om aanbevelingen te doen en deze tijdig bekend te maken, zodat zij in aanmerking kunnen worden genomen. Ook Equinet leidt daaruit af dat het consulteren van gelijkekansenorganen een verplichte stap moet worden in het wetgevingsproces, met dien verstande dat het gelijkekansenorgaan nadien zelf de beoordeling kan maken of het al dan niet een advies wenst te verlenen. Equinet stelt verder *‘De formulering “wetgeving, beleid, procedures en programma’s” is ruim. Hieruit blijkt duidelijk dat gelijkheidsinstanties moeten worden geraadpleegd over alle aspecten van wet- en beleidsvorming en het proces om wetten, beleid en procedures vast te stellen en uit te voeren. De term moet inclusief worden geïnterpreteerd, zodat alle aspecten van wetgeving, beleid, procedures en programma’s eronder vallen: elke poging om aspecten van de besluitvorming van de overheid uit te sluiten op grond van het feit dat ze niet onder het toepassingsgebied vallen, zou de doelstellingen van artikel 15 ondermijnen en in strijd zijn met dat artikel.’* Equinet, *Understanding the New EU Directives on Standards for Equality Bodies Legal Digest on Standards for Equality Bodies*, 2024, 62-66, <https://equineteurope.org/wp-content/uploads/2024/11/Legal-Digest-Understanding-the-New-Eu-Directives-on-Standards-for-Equality-Bodies.pdf>.

⁵ Parl. St. Vlaanderen 2021-2022, nr. 1357/1, 29.

⁶ Parl. St. Vlaanderen 2021-2022, nr. 1357/1, 58.

⁷ Zie bijvoorbeeld Oordeel 2025-5 van 9 april 2025, beschikbaar op <https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/geschillenkamer/oordelen/stad-gent-mocht-aanpassingen-omwille-van-handicap-het-verkeer-weigeren-de> (“De memorie van toelichting bij het VMRI-decreet verduidelijkt dat de Geschillenkamer op niet-bindende wijze beoordeelt of er sprake is van discriminatie. De procedure voor de Geschillenkamer bestaat aanvullend, naast die van de gewone hoven en rechtbanken. De bevoegdheid van de Geschillenkamer staat dan ook los van procedures voor gewone hoven en rechtbanken. Dat een rechtbank dezelfde feiten heeft beoordeeld, kan niet leiden tot de onbevoegdheid van de Geschillenkamer of de onontvankelijkheid van een klacht.”).

⁸ Zie ook overweging 21 en 22 Richtlijn 2024/1499 en Richtlijn 2024/1500.

ADVIES VAN DE VLAAMSE TOEZICHTCOMMISSIE
VOOR DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2025/067 van 18 november 2025

over

tekst	Ontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie
roepnaam	(wijzigingsdecreet gelijkekansen en VMRI)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 10 oktober 2025
trefwoorden	bewaartermijn; gegevensbeschermingseffectenbeoordeling

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet") inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van mevrouw Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen van 14 oktober 2025, ontvangen door de VTC op 15 oktober 2025;

Gelet op de behandeling op de zitting van 18 november 2025;

Brengt op 18 november 2025 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Gelijke Kansen (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van decreet *tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese*

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, autonome dienst met rechtspersoonlijkheid

richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie (hierna “het Ontwerp”), wat artikel 15 betreft.

2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Het Ontwerp voorziet in de gedeeltelijke omzetting van drie Europese richtlijnen, namelijk:
 - Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 met betrekking tot minimumnormen voor organen voor gelijke behandeling;
 - en Richtlijn 2023/970 met betrekking tot loontransparantie.
4. Richtlijnen 2024/1499 en 2024/1500 stellen minimumstandaarden vast om de doeltreffendheid van organen voor gelijke behandeling, zoals het VMRI, te verbeteren en hun onafhankelijkheid te waarborgen en zo de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling te versterken. Het doel van Richtlijn 2023/970 is het versterken van het discriminatieverbod door middel van beloningstransparantie en versterkte handhavingsmechanismen.
5. Hoewel het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet al grotendeels aan deze richtlijnen voldoen, blijven een aantal omzettingsmaatregelen noodzakelijk. De belangrijke wijzigingen naar aanleiding van deze richtlijnen hebben betrekking op het invoeren van:
 - een procedure die ervoor zorgt dat de organen voor gelijke behandeling worden geraadpleegd over wetgeving en beleid dat uitdrukkelijk verwijst naar of betrekking heeft op de rechten en plichten uit de antidiscriminatie-richtlijnen;
 - en de mogelijkheid voor de organen voor gelijke behandeling om bij de rechterlijke instantie opmerkingen in te dienen.
6. Daarnaast wordt een aantal aanpassingen en/of verduidelijkingen van bepaalde bevoegdheden en verplichtingen van het VMRI doorgevoerd en worden de bepalingen over bewijs en schadevergoedingen in het Gelijkekansendecreet aangevuld.
7. De volgende bepaling van het Ontwerp heeft betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

Art. 15.

In artikel 28 van hetzelfde decreet¹ worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 3, eerste lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om:

- 1° *een melding of klacht te behandelen als vermeld in hoofdstuk 2, afdeling 4;*
- 2° *het jaarrapport op te stellen conform artikel 43;*
- 3° *verzoeken van personen te behandelen over de beloningsniveaus conform artikel 22.”;*

2° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

- 1° *in het kader van een melding of klacht en het jaarrapport:*
 - a) *de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid;*

¹ het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

- b) *de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1.*
- 2° *in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus:*
 - a) *de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI.”;*

3° *paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:*

“§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, alleen persoonsgegevens van de personen, vermeld in paragraaf 4, verwerken als dat proportioneel is. Het betreft de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° *in het kader van een melding of klacht en jaarrapport:*
 - a) *de identiteitsgegevens, waaronder de voor- en achternaam;*
 - b) *de contactgegevens;*
 - c) *de beroepsgegevens;*
 - d) *de persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;*
 - e) *de persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht conform artikel 18;*
 - f) *de bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming;*
 - g) *de persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming;*
- 2° *in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus:*
 - a) *de identiteitsgegevens;*
 - b) *de contactgegevens;*
 - c) *de beroepsgegevens.”;*

4° *Aan paragraaf 6 wordt de volgende zin toegevoegd:*

“Voor zover er persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen worden verwerkt, is die verwerking toegelaten conform artikel 10, §1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.”;

5° *in paragraaf 7, tweede lid, wordt de zinsnede “artikel 27, lid 3, van de algemene verordening gegevensbescherming” vervangen door de zinsnede “artikel 27, derde lid,”;*

6° *aan paragraaf 7 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:*

“Het VMRI kan de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, voor de doeleinden, vermeld in §3, eerste lid, 1°, meedelen aan andere entiteiten, overeenkomstig artikel 12 en 13.”;

7° *paragraaf 8 wordt vervangen door wat volgt:*

“§8. Voor de bewaring van de persoonsgegevens worden de volgende termijnen voorzien:

- 1° *de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten;*
- 2° *de persoonsgegevens, vermeld in §5, 2°, worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.”;*

8° *er wordt een paragraaf 9 toegevoegd, die luidt als volgt:*

“§9. Voor de verwerking van persoonsgegevens om het jaarrapport op te stellen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 2°, worden die persoonsgegevens geanonimiseerd of, als dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.”.

Het artikel luidt dan als volgt:

Artikel 28.

§ 1. In dit artikel wordt verstaan onder algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

§ 2. Conform de bepalingen van dit decreet verwerkt het VMRI persoonsgegevens als verwerkingsverantwoordelijke als vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming.

§ 3 De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om:

- 1° een melding of klacht te behandelen als vermeld in hoofdstuk 2, afdeling 4;*
- 2° het jaarrapport op te stellen conform artikel 43;*
- 3° verzoeken van personen te behandelen over de beloningsniveaus conform artikel 22.*

De verwerking van de persoonsgegevens is beperkt tot wat noodzakelijk is om het doel, vermeld in het eerste lid, te bereiken.

§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

1° in het kader van een melding of klacht en het jaarrapport:

- a) de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid;*
- b) de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1.*

2° in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus:

- a) de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI.*

§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, alleen persoonsgegevens van de personen, vermeld in paragraaf 4, verwerken als dat proportioneel is. Het betreft de volgende categorieën van persoonsgegevens:

1° in het kader van een melding of klacht en jaarrapport:

- a) de identiteitsgegevens, waaronder de voor- en achternaam;*
- b) de contactgegevens;*
- c) de beroepsgegevens;*
- d) de persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;*
- e) de persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht conform artikel 18;*
- f) de bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming;*
- g) de persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming;*

2° in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus:

- a) de identiteitsgegevens;*
- b) de contactgegevens;*
- c) de beroepsgegevens.*

§ 6. De verwerking van de persoonsgegevens is overeenkomstig artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming noodzakelijk voor de vervulling van de taken van algemeen belang die aan het VMRI worden toevertrouwd. Voor zover er bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt, is deze verwerking toegelaten door artikel 9, lid 2, g), van de algemene verordening gegevensbescherming.

Voor zover er persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen worden verwerkt, is die verwerking toegelaten conform artikel 10, §1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.

§ 7. Er kan slechts toegang worden verleend tot de gegevens bedoeld in paragraaf 5 aan:

- 1° de natuurlijke personen die handelen onder het gezag van het VMRI. Deze personen verwerken deze gegevens slechts in opdracht van het VMRI;*
- 2° de natuurlijke personen bedoeld in paragraaf 4.*

Overeenkomstig artikel 27, derde lid, van de algemene verordening gegevensbescherming worden de persoonsgegevens niet meegedeeld aan derden, behalve in geval van wettelijke uitzonderingen. Het VMRI kan de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, voor de doeleinden, vermeld in §3, eerste lid, 1°, meedelen aan andere entiteiten, overeenkomstig artikel 12 en 13.

§8. Voor de bewaring van de persoonsgegevens worden de volgende termijnen voorzien:

- 1° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten;*
- 2° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 2°, worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.*

§9. Voor de verwerking van persoonsgegevens om het jaarrapport op te stellen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 2°, worden die persoonsgegevens geanonimiseerd of, als dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.

8. De VTC gaf op 12 januari 2022 al advies over het voorontwerp van decreet van de Vlaamse Regering tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut².

De conclusie alsdan was:

De VTC deelt een aantal bezorgdheden mee: dat ze zelf niet genoemd wordt als een Vlaamse sectorale mensenrechteninstelling in de Memorie van Toelichting, dat het VMRI niet kan gelden als toezichhoudende autoriteit in de zin van de AVG, dat de bevoegdheden decretaal verankerd dienen te worden of onderscheiden teneinde forumshopping tegen te gaan en dat de Vlaamse mensenrechteninstellingen gelijk behandeld dienen te worden in verhouding tot het takenpakket en aandacht te hebben voor de te zware structuur.

De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:

- beroepsgegevens en bijzondere categorieën expliciteren in de Memorie van Toelichting (randnummer 27);*
- het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (randnummer 31);*
- de bewaartermijn te verantwoorden in de Memorie van Toelichting (randnummer 41-43);*
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);*

²https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1691080348/VTC_A_W_2022_004_advies_aagyu9.pdf

- de beveiligingsmaatregelen uitwerken (luik 8).

In de memorie wordt daarop als volgt geantwoord:

i. Vermelding Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen - De VTC merkt op dat ze (nog) niet expliciet genoemd wordt als Vlaamse sectorale mensenrechteninstelling.

Antwoord: de memorie van toelichting omvat op dit moment nog geen opsomming van de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen. De VTC behoort inderdaad tot die categorie en het past dus om deze instelling, samen met de overige Vlaamse mensenrechteninstellingen, expliciet te benoemen in de toelichting.

ii. De VMRI als toezichthoudende autoriteit in de zin van AVG - De VTC merkt op dat het zou moeten worden verduidelijkt dat het VMRI niet kan gelden als toezichthoudende autoriteit in de zin van de AVG.

Antwoord: de VTC is de toezichthoudende autoriteit voor de verwerking van persoonsgegevens in Vlaanderen. De VTC werd daartoe decretaal aangeduid (artikel 10/1 decreet betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer). De memorie van toelichting vermeldt reeds dat met de oprichting van het VMRI geen afbreuk wordt gedaan aan de bevoegdheden van de bestaande Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen. Het decreet doet evenwel op geen enkele wijze een voorafname over de keuze om op een later tijdstip één of meerdere van deze Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen al dan niet in te kantelen in het VMRI.

iii. Status, vergoeding en personeelsomkadering van de Vlaamse mensenrechteninstellingen - De VTC acht het aangewezen dat de Vlaamse mensenrechteninstellingen gelijk behandeld worden in verhouding tot het takenpakket, wat betreft status van de instelling, vergoeding van de leden en de personeelsomkadering.

Antwoord: dit decreet regelt de oprichting van het Vlaams Mensenrechteninstituut, waarbij ook op het vlak van rechtsvorm en financiering ambitieuze keuzes worden gemaakt. Deze keuzes zijn gebaseerd op internationale aanbevelingen en hebben als doel een slagkrachtige instelling op te richten. Zoals reeds vermeld, wordt met het decreet geen voorafname gemaakt om op termijn al dan niet één of meerdere van de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen in te passen dit model. De omkadering van de VTC, alsook van de andere Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen, moet in het kader van dergelijke oefening verder worden bestudeerd.

iv. Structuur van het VMRI - De VTC beoordeelt de structuur van het VMRI als zeer uitgewerkt en zwaar, mogelijk geïnspireerd op de structuur van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA), terwijl de tendens, ook binnen de GBA zelf, is om naar meer eenvoudige structuren te gaan, zoals de VTC zelf bijvoorbeeld.

Antwoord: de structuur van het VMRI is slechts in beperkte mate geïnspireerd door de structuur van de GBA. Het VMRI omvat één organiek afgescheiden afdeling, met name de geschillenkamer. Het is een bewuste keuze om deze afdeling organiek af te scheiden van de overige werking van het VMRI omwille van de specifieke taken die de geschillenkamer – in alle onafhankelijkheid – dient te verrichten. Het VMRI krijgt, overeenkomstig artikel 26, juist veel vrijheid om zichzelf op een flexibele wijze verder te organiseren of - op een later tijdstip te herorganiseren. De GBA daarentegen bestaat uit vijf organiek gescheiden afdelingen met elk een uitgewerkt wettelijk takenpakket en die elks worden geleid door een aparte directeur. De vijf directeurs vormen samen het directiecomité. De structuur van de VTC is inderdaad nog eenvoudiger, maar bestaat dan ook slechts uit drie leden en drie plaatsvervangende leden en heeft op dit moment ook geen taken die vergelijkbaar zijn met die van het VMRI en die daarom een organiek afgescheiden afdeling vereisen zoals de geschillenkamer.

v. Gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) - De VTC merkt op dat de decreetgever, de Vlaamse Regering en de verantwoordelijken voor de verwerking moeten nagaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB - artikel 35 AVG) voor de verschillende verwerkingen al dan niet noodzakelijk zijn. De VTC wijst in dat kader op de lijst met verwerkingen waarvoor een GEB dient te worden uitgevoerd door de Vlaamse bestuursinstanties.

Antwoord: het decreet biedt het kader met alle essentiële elementen van de gegevensverwerking die het VMRI zal uitvoeren. De verdere uitwerking van de klachtenprocedure, alsook de gegevensverwerking die ermee gepaard gaat, wordt toevertrouwd aan het VMRI als onafhankelijke mensenrechteninstelling. Het VMRI is de

verwerkingsverantwoordelijke, zodat het aangewezen is dat het VMRI een GEB uitvoert vooraleer de verwerkingen van VMRI aanvatten.

vi. Gegevens uit het rijksregister - De VTC vestigt er de aandacht op dat de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer.

Antwoord: deze opmerking is louter hypothetisch aangezien het rijksregisternummer niet wordt vermeld in het decreet, noch in de memorie van toelichting. Een machtigingsaanvraag zou pas kunnen worden opgesteld en ingediend wanneer het decretaal kader er is, hetgeen dus niet aan de orde is.

vii. Samenwerkingsprotocollen voor de mededeling van persoonsgegevens - De VTC merkt op dat er rekening zal moeten worden gehouden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden (zie hoger: overheden op het centrale Vlaamse of op het lokale niveau).

Antwoord: zoals blijkt uit het decreet, zal het VMRI in aanraking komen met persoonsgegevens bij het behandelen van klachten en meldingen. Op dit moment voorziet het voorontwerp van decreet dat het VMRI een melder (art. 12, lid 3) of klager (art. 13, §3, lid 4) kan doorverwijzen naar een instelling, organisatie of vereniging die de melder mogelijk verder kan bijstaan. Het gaat daarbij om een warme doorverwijzing waarbij de melder of klager wordt aangemoedigd om met een andere instantie contact op te nemen. Het voorontwerp van decreet voorziet er niet in dat de melding of klacht zelf, met inbegrip van de persoonsgegevens die daarbij werden geregistreerd, rechtstreeks kan worden overgemaakt. Artikelen 12, 13 en 24 van het voorontwerp worden evenwel gewijzigd om het doorsturen van meldingen en klachten van het VMRI naar overheden en openbare instellingen (waaronder alle mensenrechteninstellingen) mogelijk te maken. Wat betreft de samenwerking met de Vlaamse instanties, zal het VMRI dus in overeenstemming met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet samenwerkingsprotocollen moeten sluiten met die instanties om volledig juridisch sluitend kunnen werken. Wat betreft de samenwerking op dit vlak met instanties op de andere bevoegdheidsniveaus, moet ten eerste worden vastgesteld dat nog niet voor al deze instanties in een rechtsbasis werd voorzien om het doorsturen van meldingen/klachten mogelijk te maken en, ten tweede, dat het doorsturen tussen instellingen op verschillende bevoegdheidsniveaus best wordt geregeld in een samenwerkingsakkoord. Er kan tot slot evenwel worden opgemerkt dat wanneer een melder of klager hiertoe uitdrukkelijk instemming verleent of erom verzoekt, de gegevens kunnen worden overgemaakt ook wanneer er (nog) geen samenwerkingsprotocol of -akkoord werd afgesloten.

viii. Informatieclausule - De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het voorontwerp aan te vullen met de verplichting om bepaalde vermeldingen op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun gegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

Antwoord: artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt. De verwerkingsverantwoordelijke is dit geval het VMRI zelf, die zal instaan voor het vervullen van deze verplichting. De decreetgever gaat ervan uit dat het VMRI, als mensenrechteninstelling, het recht op privacy zal waarborgen en aan deze verplichting tegemoet zal komen. Dit kan bijvoorbeeld via het bezorgen van een informatieclausule aan de betrokkenen, opdat zij de recht vervat in artikel 15 e.v. AVG kunnen uitoefenen. Het komt echter het VMRI als bevoegde verwerkingsverantwoordelijke toe om te beoordelen welk middel het meest geschikt is om aan deze verplichting tegemoet te komen.

ix. Punctuele opmerkingen die een aanpassing van het decreet/toelichting vereisen - De VTC maakt een bedenking over artikel 29, §6, waarin wordt verwezen naar artikel 6, lid 1, e), AVG als rechtvaardigingsgrond. De VTC gaat ervan uit dat noodzakelijkheid in het kader van het algemeen belang wordt bedoeld en adviseert om dit zo te noemen in het Ontwerp.

Antwoord: artikel 29, §6 van het voorontwerp wordt gewijzigd om tegemoet te komen aan deze opmerking en luidt voortaan als volgt: “De verwerking van de persoonsgegevens is overeenkomstig artikel 6, lid 1, e) AVG noodzakelijk voor de vervulling van de taken van algemeen belang die aan het VMRI worden toevertrouwd. Voor zover er bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden verwerkt is deze verwerking toegelaten door artikel 9, lid 2, g) AVG.” Deze formulering laat beter toe een onderscheid te maken tussen de grondslag voor elke verwerking en de toelating (uitzondering op principieel verbod) voor de bijzondere categorieën van persoonsgegevens.

- Het VTC merkt op dat niet wordt aangegeven waarom beroepsgegevens verwerkt worden en beveelt aan om dit verder te expliciteren in de memorie zodat het evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens te komen, nagegaan kan worden.

Antwoord: de memorie van toelichting bij artikel 29 wordt aangepast om te verduidelijken dat de werkomstandigheden van de betrokkenen relevant kunnen zijn voor de behandeling van de klacht, bijvoorbeeld wanneer de (vermeende) discriminatie heeft plaatsgevonden in de werkcontext.

- De VTC vraagt zich af of artikel 29, § 7 van het voorontwerp – waarin wordt gesteld dat persoonsgegevens niet worden meegedeeld aan derden, behalve in de gevallen waarvoor een verplichting bestaat - bedoeld is als een vertrouwelijkheidsverplichting en, indien dat geval is, raadt ze aan om dat zo uitdrukkelijk te formuleren.

Antwoord: overeenkomstig artikel 27, derde lid van het voorontwerp geldt er een algemene vertrouwelijkheidsverplichting voor de leden van de raad van bestuur, de leden van de geschillenkamer en de personeelsleden van het VMRI. Zij dienen het vertrouwelijke karakter te bewaren van de informatie waarvan ze door hun functie op de hoogte zijn, behalve in geval van wettelijke uitzonderingen. Daartoe behoren ook de persoonsgegevens waarmee zij in aanraking komen. In die zin is artikel 29, §7 is een bijzondere toepassing van de algemene vertrouwelijkheidsverplichting. Art. 29, §7 wordt evenwel aangepast om de link wordt te leggen met artikel 27, derde lid. Daarboven wordt er uitdrukkelijk herhaald dat het gaat om wettelijke uitzonderingen.

- De VTC vraagt om een verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting voor de bewaartermijn van 5 jaar nadat de melding of klacht ontvangen werd, waarbij het meegeeft dat die termijn vermoedelijk is ingegeven door een redelijke termijn om de klacht of melding te behandelen.

Antwoord: de memorie van toelichting bij artikel 29 wordt aangepast om te verduidelijken dat de termijn van vijf jaar is ingegeven door de redelijke termijn om de klacht of melding te behandelen.

x. Afbakening bevoegdheden - De VTC beveelt aan om de bevoegdheden van het VMRI decretaal te verankeren en te onderscheiden teneinde forumshopping tegen te gaan. Immers, zowel de burger als overheden kunnen aankloppen bij verschillende instanties, zowel Vlaams als federaal, voor een bepaald probleem met mogelijk tegenstrijdige uitspraken tot gevolg. Een mogelijkheid om deze problematiek aan te pakken zou kunnen zijn door een vooronderzoek te doen in verband met de bevoegdheid of om te werken met een residuaire bevoegdheid.

Antwoord: voor het antwoord op deze bemerking, kan worden verwezen naar het antwoord op punt ii onder C.1 over de (verdere) versnippering, nood aan afbakening en samenwerking.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

9. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld onder meer de volgende zijn: de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid; de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1.

en dat het onder andere de volgende gegevens betreft: de identiteitsgegevens, contactgegevens; beroepsgegevens.

10. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp in lijn ligt met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

11. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.

12. Het Ontwerp en het te wijzigen decreet stellen:

§ 6. De verwerking van de persoonsgegevens is overeenkomstig artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming noodzakelijk voor de vervulling van de taken van algemeen belang die aan het VMRI worden toevertrouwd. (...)

Dit is in overeenstemming met het eerdere advies van de VTC waar aangehaald werd:

Het Ontwerp verwijst in artikel 30, §6, naar artikel 6, lid 1, e), AVG als rechtvaardigingsgrond. De VTC gaat ervan uit dat noodzakelijkheid in het kader van het algemeen belang wordt bedoeld en adviseert om dit zo te noemen in het Ontwerp.

13. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM³, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen⁴ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁵
14. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e) AVG⁶, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak

³ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

⁴ Artikel 6 AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁵ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St. adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2023, 93-116, 155-162; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁶ “e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;”

van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.

15. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a) AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
16. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
17. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, de gezondheid van de betrokkenen en (mogelijk) ook 10 AVG, namelijk strafrechtelijke gegevens. De verwerking van deze gegevens is in principe verboden, tenzij wanneer zij onder één van de categorieën kunnen worden gebracht vermeld in artikel 9.2 van de AVG. In dit geval moet in de memorie van toelichting verantwoord worden dat deze gegevens kunnen worden verwerkt met verwijzing naar de grondslag ervan.
18. Het decreet vermeldt artikel 9, lid 2, g), als bijzondere rechtvaardigingsgrond. De memorie van toelichting haalt aan dat de grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens het mandaat van het VMRI is om de mensenrechten, en in het bijzonder het recht op gelijke behandeling, te beschermen en te bevorderen als doelstelling van zwaarwegend algemeen belang. De VTC sluit zich bij deze verantwoording aan zoals reeds in het eerdere advies gesteld werd.
19. Wat strafrechtelijke gegevens betreft, stelt de memorie:

In het kader van een melding of klacht en jaarrapport wordt toegevoegd dat persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen verwerkt kunnen worden. Deze toevoeging is noodzakelijk voor het geval dat de indiener van een melding of klacht strafrechtelijke gegevens aan het VMRI bezorgt.
20. De VTC heeft daarbij geen opmerkingen.
21. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van de artikel 9 en categorieën persoonsgegevens zoals bedoeld in artikel 10 AVG, behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van de artikelen 9 en 10, §2 WVG die aangeven welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
 - de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;
 - de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.

22. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (zie verder).

3. Doelbinding

23. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b) AVG).

24. De volgende doeleinden worden in het Ontwerp en het decreet vermeld:

- een melding of klacht te behandelen als vermeld in hoofdstuk 2, afdeling 4;
- het jaarrapport op te stellen conform artikel 43;
- verzoeken van personen te behandelen over de beloningsniveaus conform artikel 22.

25. Daarbij wordt bepaald dat de verwerking van de persoonsgegevens is beperkt tot wat noodzakelijk is om het doel, vermeld in het eerste lid, te bereiken.

26. De memorie vult aan:

In het kader van een melding of klacht en jaarrapport wordt toegevoegd dat persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen verwerkt kunnen worden. Deze toevoeging is noodzakelijk voor het geval dat de indiener van een melding of klacht strafrechtelijke gegevens aan het VMRI bezorgt.

In het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus kunnen identiteitsgegevens, contactgegevens en beroepsgegevens worden verwerkt. Onder identiteitsgegevens moet onder meer voor- en achternaam en geslacht worden begrepen.

27. Het Ontwerp voorziet verder:

§9. Voor de verwerking van persoonsgegevens om het jaarrapport op te stellen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 2°, worden die persoonsgegevens geanonimiseerd of, als dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.

28. De VTC beoordeelt dit positief. Wanneer de persoonsgegevens geanonimiseerd worden, gaat het eigenlijk niet meer om persoonsgegevens.

4. Verantwoordelijkheid

29. Artikel 4, 7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.

30. Het decreet duidt het VMRI aan als verwerkingsverantwoordelijke.

31. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG, artikel 23 Kaderwet)⁷ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.

⁷ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/verplichtingen-bij-het-verwerken-van-persoonsgegevens/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-dpia>

32. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁸ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35,4 van de AVG.
33. De VTC verwijst in dit kader naar de punten:
- *wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken.*
 - *wanneer er op grote schaal gegevens van personen met een migratie-achtergrond of van leden van etnischculturele minderheden ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. (onder voorbehoud van de schaal van de geplande verwerking)*
 - *wanneer er op grote schaal gegevens van kwetsbare segmenten van de bevolking ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken (onder voorbehoud van de schaal van de geplande verwerking).*
34. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht.⁹

5. Minimale gegevensverwerking

35. Conform artikel 5.1, c) AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
36. De **categorieën betrokkenen** zijn:
- 1° in het kader van een melding of klacht en het jaarrapport:
- de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid;
 - de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1.
- 2° in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus: de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI.

De **categorieën persoonsgegevens** zijn:

1° in het kader van een melding of klacht en jaarrapport:

-
- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:
<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>
 - Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)
 - Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

⁸ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanneem van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/machtigingen-en-adviezen-vlaamse-toezichtcommissie/lijst-vtc-criteria-geb-dpia>

⁹ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: “Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichhoudende autoriteit.”

- de identiteitsgegevens, waaronder de voor- en achternaam;
- de contactgegevens;
- de beroepsgegevens;
- de persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;
- de persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht conform artikel 18;
- de bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming;
- de persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming;

2° in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus:

- de identiteitsgegevens;
- de contactgegevens;
- de beroepsgegevens.

37. De VTC heeft daarbij geen opmerkingen.

38. Wat de **personen die toegang krijgen tot de gegevens** betreft voorziet het decreet en het Ontwerp:

§ 7. Er kan slechts toegang worden verleend tot de gegevens bedoeld in paragraaf 5 aan:

1° de natuurlijke personen die handelen onder het gezag van het VMRI. Deze personen verwerken deze gegevens slechts in opdracht van het VMRI;

2° de natuurlijke personen bedoeld in paragraaf 4.

Overeenkomstig artikel 27, derde lid, van de algemene verordening gegevensbescherming worden de persoonsgegevens niet meegedeeld aan derden, behalve in geval van wettelijke uitzonderingen.

Het VMRI kan de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, voor de doeleinden, vermeld in §3, eerste lid, 1°, meedelen aan andere entiteiten, overeenkomstig artikel 12 en 13.

39. De VTC benadrukt dat de toegang tot de gevraagde gegevens enkel kan open gesteld worden voor de taken en het werkgebied waar iedere medewerker voor bevoegd is.

40. De VTC is van oordeel dat er voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking.

41. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens naar een andere instantie of naar een externe overheid of naar een private organisatie of daarvoor een beraadslaging te vragen.

42. De VTC vestigt verder alleszins de aandacht op de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen* die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor respectievelijk de toegang tot de gegevens van het Rijksregister en het gebruik van het rijksregisternummer.¹⁰

43. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.

44. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

45. Wat de **bewaartermijn** betreft, bepaalt het Ontwerp:

¹⁰ Artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen*

§8. Voor de bewaring van de persoonsgegevens worden de volgende termijnen voorzien:

1° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten;

2° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 2°, worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.

46. De memorie stelt:

De bewaartermijn van persoonsgegevens in het kader van een melding of klacht wordt aangepast zodat de bewaartermijn ingaat van zodra de behandeling van de melding of klacht werd afgesloten. Daarnaast wordt een bewaartermijn van één jaar ingevoerd voor de persoonsgegevens in het kader van verzoeken van personen inzake beloningsniveaus.

47. De VTC wijst erop dat deze termijnen verantwoord dienen te worden opdat nagegaan kan worden of deze in overeenstemming zijn met de minimale gegevensverwerking.

6. Juistheid

48. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d) AVG).

49. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen neemt.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

50. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14 AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

51. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in het vorige randnummer op te nemen, zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

8. Beveiligingsmaatregelen

52. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.

53. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.

54. Artikel 32 AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:

- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;

- het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
55. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹¹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹² die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹³ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁴.
56. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover.¹⁵
57. In principe moet de specificering van maatregelen niet in de wetgeving worden opgenomen. Wanneer de decreetgever of in een later stadium (mits delegatie), de Vlaamse Regering echter vermoedt dat de gepaste maatregelen niet gerealiseerd zullen worden zonder dit aan de betrokken instanties expliciet op te leggen, dan moet dat wel gebeuren.¹⁶

III. BESLUIT

58. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren en deze meedelen aan de VTC (luik 4);
 - de bewaartermijnen verantwoorden in de memorie (luik 5).
59. De VTC herinnert eraan dat er ook gezorgd moet worden voor de juistheid van de gegevens, transparantiemaatregelen en gepaste veiligheidsmaatregelen.

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Graux Hans Theo J
Getekend op: 2025-11-20 17:08:09 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

¹¹ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹² Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹³ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹⁴ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁵ <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie/domeinen/cloud>

¹⁶ Dit kan eventueel ook in een ministerieel besluit of een omzendbrief.

VOORONTWERP VAN DECREET
van 19 december 2025

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 2. Aan artikel 3, eerste lid, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 22 maart 2024, worden een punt 12° en 13° toegevoegd, die luiden als volgt:

“12° richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;

13° richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.”.

Art. 3. Aan artikel 28, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als het slachtoffer een vergoeding voor werkelijk geleden schade vordert wegens beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen, omvat die vergoeding de volgende elementen:

- 1° de volledige uitbetaling van de achterstallige beloning, vermeld in artikel 20, tweede lid, en de daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura;
- 2° de vergoeding voor het verlies van kansen;
- 3° de vergoeding voor de immateriële schade;
- 4° de vergoeding voor iedere schade veroorzaakt door een ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15bis of door andere relevante factoren;
- 5° de rente op achterstallige betalingen.

Art. 4. Aan artikel 35bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De schorsing van de verjaring, vermeld in het tweede lid, gaat in op de dag dat het Vlaams Mensenrechteninstituut de klacht heeft ontvangen en eindigt drie maanden na de dag waarop het Vlaams Mensenrechteninstituut de behandeling van de klacht heeft afgesloten.”.

Art. 5. Aan artikel 36, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 oktober 2022 en 22 maart 2024, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de vermeende discriminatie betrekking heeft op beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen en de werkgever de beloningstransparantieplichtingen conform hoofdstuk II van de richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen niet heeft vervuld, valt de bewijslast dat er geen discriminatie is, ten laste van de werkgever, tenzij de werkgever aantoont dat de inbreuk op die beloningstransparantieplichtingen onmiskenbaar onopzettelijk en van geringe aard was.”.

Art. 6. Aan artikel 41 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. Het Vlaams Mensenrechteninstituut, vermeld in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, kan ambtshalve of op verzoek van het rechtscollege waarbij de zaak aanhangig is, binnen de door het rechtscollege bepaalde redelijke termijn, schriftelijke opmerkingen indienen over de toepassing van het discriminatieverbod. Het Vlaams Mensenrechteninstituut beslist autonoom, gemotiveerd en in lijn met zijn bevoegdheden en op basis van het collectief belang over de indiening van eventuele opmerkingen.

De raad van bestuur van het Vlaams Mensenrechteninstituut stelt een interne procedure en afwegingskader vast voor de toepassing van de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen. Het Vlaams Mensenrechteninstituut rapporteert jaarlijks over de toepassing van deze bepaling aan het Vlaams Parlement.

Met de toestemming van het betrokken rechtscollege kan het Vlaams Mensenrechteninstituut ook mondelinge opmerkingen maken.

Alleen met het oog op de formulering van zijn opmerkingen kan het Vlaams Mensenrechteninstituut het betrokken rechtscollege verzoeken om alle stukken die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de zaak toe te zenden of te laten toezenden.

Als het Vlaams Mensenrechteninstituut opmerkingen indient, krijgen de andere partijen de gelegenheid om op die opmerkingen te antwoorden.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Art. 7. Aan artikel 2, eerste lid, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut worden een punt 8° tot en met 10° toegevoegd, die luiden als volgt:

“8° richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen;

9° richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;

10° richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.”.

Art. 8. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Het VMRI besteedt bijzondere aandacht aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving, met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening.

Het VMRI gebruikt voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen en richt zich vooral op groepen van wie de toegang tot informatie kan worden belemmerd.”.

Art. 9. Aan artikel 9 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. De Vlaamse Regering vraagt aan het VMRI advies over:

- 1° de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008;
- 2° de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's voor het beleidsveld gelijke kansen evenals de beleidsnota's voor andere Vlaamse beleidsvelden die beleidsmaatregelen bevatten die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.

Het VMRI verstrekt de adviezen, vermeld in het eerste lid, binnen dertig dagen nadat het de adviesaanvraag heeft ontvangen of binnen de bijkomende termijn die door de adviesaanvrager werd verleend. Bij een spoedaanvraag, die de Vlaamse Regering motiveert, kan de Vlaamse Regering de termijn inkorten zonder dat die termijn minder dan tien werkdagen mag bedragen. Als de geldende termijn verstreken is zonder dat het advies is uitgebracht, wordt de adviesverplichting geacht te zijn vervuld.

In het tweede lid wordt verstaan onder werkdag: elke kalenderdag, met uitzondering van zaterdag, zondag, de wettelijke feestdagen en de feestdagen van de Vlaamse Gemeenschap.

Het VMRI is bevoegd om de adviezen, vermeld in het eerste lid, te publiceren en daarover opvolging te vragen aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering geeft toelichting aan het VMRI over de beslissing over de voormelde adviezen.”.

Art. 10. In artikel 13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. Als een klacht als vermeld in paragraaf 1 wordt ingediend, informeert het VMRI in eerste instantie de klager over:

- 1° de inhoud van de regelgeving over discriminatie en de beschikbare rechtsmiddelen, vermeld in de decreten van 8 mei 2002 en 10 juli 2008,

- alsook over de mogelijke procedurele stappen binnen het VMRI, met name de mogelijkheid tot bemiddeling dan wel oordeelsvorming door de geschillenkamer, in de vorm van een objectief en onpartijdig advies toegepast op de specifieke situatie van de klager;
- 2° de toepasselijke vertrouwelijkheidsregels en de bescherming van de persoonsgegevens, vermeld in artikel 28, met inbegrip van de rechten van personen van wie persoonsgegevens worden verwerkt, vermeld in artikel 28, §4;
- 3° de mogelijkheden om ondersteuning te krijgen van andere organen of organisaties, met inbegrip van psychologische ondersteuning.”;

2° aan paragraaf 3, eerste lid, wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° de klacht maakt het voorwerp uit van een vordering in rechte over dezelfde zaak waarover nog geen vonnis of arrest is geveld.”;

3° paragraaf 3, derde lid, wordt vervangen door wat volgt:

“Het VMRI brengt de klager binnen een redelijke termijn schriftelijk op de hoogte van de gemotiveerde beslissing over de ontvankelijkheid van de klacht.”;

4° in paragraaf 5, derde lid, wordt de zinsnede “artikel 22” vervangen door de zinsnede “artikel 22, §1”;

5° er wordt een paragraaf 6 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§6. Als na de beslissing tot ontvankelijkheid een vordering in rechte wordt ingesteld over dezelfde zaak verklaart het VMRI zich onbevoegd en wordt de behandeling van de klacht afgesloten. Deze beslissing wordt genomen door de geschillenkamer als de klacht al naar de geschillenkamer werd doorverwezen.”.

Art. 11. Aan artikel 18 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de geschillenkamer in een niet-bindend oordeel discriminatie vaststelt, stelt de verweerder het VMRI binnen een termijn van drie maanden na de dag waarop het oordeel is uitgesproken, in kennis van het gevolg dat de verweerder aan dat oordeel, met inbegrip van de aanbevelingen, heeft gegeven. Het VMRI stelt de klager schriftelijk in kennis van het gevolg dat aan het oordeel werd gegeven.”.

Art. 12. Aan artikel 22 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“Het VMRI kan op verzoek van het personeelslid, vermeld in het tweede lid, aan dat personeelslid de volgende informatie schriftelijk overmaken:

- 1° informatie over het individuele beloningsniveau van dat personeelslid;
- 2° de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.

Voor het volgende personeel kan het VMRI de informatie, vermeld in het eerste lid, overmaken:

1° het personeel van de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 2°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018;

2° het personeel van de Vlaamse adviesorganen, vermeld in artikel I.3, 3°, van het voormelde decreet;

3° het personeel van de Vlaamse openbare instellingen die niet behoren tot de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 4°, van het voormelde decreet;

4° de provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen, vermeld in artikel I.3, 1°, e), van het voormelde decreet;

5° het personeel van de lokale overheden, vermeld in artikel I.3, 5°, van het voormelde decreet;

6° de personeelsleden, vermeld in artikel 2, §1, van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991;

7° de personeelsleden, vermeld in artikel 4, §1, a), van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991;

8° de leden van de inspectie, vermeld in artikel 61 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs;

9° de personeelsleden, vermeld in artikel 10 van het decreet van 1 december 1993 betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken;

10° de personeelsleden, vermeld in artikel 3 van het decreet Rechtspositie Basiseducatie van 7 juli 2017;

11° de contractuele personeelsleden van het onderwijs en van de centra voor leerlingenbegeleiding;

12° de personeelsleden van de universiteiten en de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, vermeld in artikel II.2 en II.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.”.

Art. 13. Aan artikel 23 van hetzelfde decreet wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het VMRI zet in op samenwerking met de lokale besturen, vermeld in artikel I.3, 5°, a), b), c) en e), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, om de dienstverlening van het VMRI op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad te waarborgen.”.

Art. 14. In artikel 27, derde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “en de personeelsleden” vervangen door de zinsnede “, de personeelsleden en alle dienstverleners”.

Art. 15. In artikel 28 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 3, eerste lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om:

- 1° een melding of klacht te behandelen als vermeld in hoofdstuk 2, afdeling 4;
- 2° het jaarrapport op te stellen conform artikel 43;
- 3° verzoeken van personen te behandelen over de beloningsniveaus conform artikel 22.”;

2° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

- 1° in het kader van een melding of klacht en het jaarrapport:
 - a) de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid;
 - b) de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1, alsook de natuurlijke personen die deze betrokken personen bijstaan of vertegenwoordigen.
- 2° in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus:
 - a) de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI.”;

3° paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:

“§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, alleen persoonsgegevens van de personen, vermeld in paragraaf 4, verwerken als dat proportioneel is. Het betreft de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° in het kader van een melding of klacht en jaarrapport:
 - a) de identiteitsgegevens, waaronder de voor- en achternaam;
 - b) de contactgegevens;
 - c) de beroepsgegevens;
 - d) de persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;
 - e) de persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht conform artikel 18;
 - f) de bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming;
 - g) de persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming;
- 2° in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus:
 - a) de identiteitsgegevens;
 - b) de contactgegevens;
 - c) de beroepsgegevens.”;

4° Aan paragraaf 6 wordt de volgende zin toegevoegd:

“Voor zover er persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen worden verwerkt, is die verwerking toegelaten conform artikel 10, §1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens.”;

5° in paragraaf 7, eerste lid, wordt tussen het woord “gezag” en het woord “van” de zinsnede “van of in opdracht” toegevoegd;

6° in paragraaf 7, tweede lid, wordt de zinsnede “artikel 27, lid 3, van de algemene verordening gegevensbescherming” vervangen door de zinsnede “artikel 27, derde lid,”;

7° aan paragraaf 7 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het VMRI kan de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, voor de doeleinden, vermeld in §3, eerste lid, 1°, meedelen aan andere entiteiten, overeenkomstig artikel 12 en 13.”;

8° paragraaf 8 wordt vervangen door wat volgt:

“§8. Voor de bewaring van de persoonsgegevens worden de volgende termijnen voorzien:

- 1° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 1°, worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten;
- 2° de persoonsgegevens, vermeld in §5, 2°, worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.”;

9° er wordt een paragraaf 9 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§9. Voor de verwerking van persoonsgegevens om het jaarrapport op te stellen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 2°, worden die persoonsgegevens geanonimiseerd of, als dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.”.

Art. 16. Aan artikel 32 van hetzelfde decreet wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De raad van bestuur keurt een werkprogramma goed waarin de prioriteiten en toekomstige activiteiten van het VMRI worden uiteengezet.”.

Art. 17. In artikel 43, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan het eerste lid wordt de volgende zinsnede toegevoegd: “, met inbegrip van verslaglegging over personeel”;

2° er worden tussen het tweede en derde lid twee leden ingevoegd, die luiden als volgt:

“Het rapport, vermeld in het eerste lid, bevat ten minste om de vier jaar aanbevelingen over de stand van zaken op het gebied van gelijke behandeling en discriminatie als vermeld in het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008, met inbegrip van mogelijke structurele problemen in Vlaanderen.

Het VMRI verzamelt gegevens over zijn activiteiten met het oog op het opstellen van het jaarrapport. Het VMRI structureert die gegevens op de volgende manieren:

- 1° uitgesplitst naar de gronden en gebieden die onder de volgende richtlijnen vallen:
- a) richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming;
 - b) richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep;
 - c) richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten;
 - d) richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep;
 - e) richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad;
- 2° volgens de indicatoren, vermeld in:
- a) artikel 18, lid 1, van richtlijn 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;
 - b) artikel 18, lid 1, van richtlijn 2024/1500 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/E.”.

Hoofdstuk 4. Inwerkingtredingsbepaling

Art. 18. Dit decreet treedt in werking op 7 juni 2026.

Brussel, datum

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke
Kansen,

Caroline GENNEZ

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 78.730/3
van 11 februari 2026

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest ‘tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie’

Op 23 december 2025 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest ‘tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid en het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van de Europese richtlijnen met betrekking tot organen voor gelijke behandeling en loontransparantie’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 3 februari 2026. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Elly VAN DE VELDE, staatsraden, en Yves DEPOORTER, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Laurens LAVRYSEN, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 11 februari 2026.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest strekt tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 ‘houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid’ (artikelen 2 tot 6 van het voorontwerp) en van het decreet van 28 oktober 2022 ‘tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut’ (artikelen 7 tot 17), dit ter (gedeeltelijke) omzetting van richtlijnen (EU) 2024/1499², (EU) 2024/1500³ en (EU) 2023/970⁴ (artikelen 2 en 7).

In het decreet van 10 juli 2008 worden de schadevergoeding en de bewijslast geregeld in geval van beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen (artikelen 3 en 5). Tevens wordt bepaald wanneer de schorsing van de verjaringstermijn van rechtsvorderingen ingesteld op grond van dat decreet ingaat en eindigt zolang een klacht in behandeling is bij het Vlaams Mensenrechteninstituut (hierna: VMRI) (artikel 4) en wordt aan het VMRI de mogelijkheid gegeven om schriftelijke opmerkingen in te dienen bij een rechtscollège in een geschil waartoe het decreet aanleiding heeft gegeven (artikel 6).

In het decreet van 28 oktober 2022 wordt het VMRI opgedragen bijzondere aandacht te besteden aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving, met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening en om voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en -vormen te gebruiken (artikel 8). Voorts wordt in een adviesverplichting voorzien voor de Vlaamse Regering ten aanzien van het VMRI (artikel 9), wordt de behandeling van klachten door het VMRI nader geregeld (artikelen 10 en 11), en wordt bepaald dat het VMRI informatie over beloningsniveaus kan geven aan bepaalde personeelsleden (artikel 12). Het VMRI wordt opgedragen in te zetten op samenwerking met de lokale besturen om zijn dienstverlening te waarborgen (artikel 13). Ook wordt de geheimhoudingsplicht waarin artikel 27, derde lid, van het decreet van 28 oktober 2022 voorziet, uitgebreid tot dienstverleners van het VMRI (artikel 14), wordt de regeling van de

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 ‘betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG’.

³ Richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 ‘betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU’.

⁴ Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ‘ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen’.

verwerking van persoonsgegevens door het VMRI gewijzigd (artikel 15), en wordt de raad van bestuur van het VMRI opgedragen om een werkprogramma goed te keuren waarin de prioriteiten en toekomstige activiteiten van het VMRI worden uiteengezet (artikel 16). Ten slotte wordt de inhoud van het rapport dat het VMRI overeenkomstig artikel 43, § 1, van het decreet van 28 oktober 2022 jaarlijks publiceert, nader geregeld (artikel 17).

Het aan te nemen decreet treedt in werking op 7 juni 2026 (artikel 18).

BEVOEGDHEID

3.1. Zowel de afdeling Wetgeving van de Raad van State als het Grondwettelijk Hof hebben reeds herhaaldelijk bevestigd dat het elke wetgever, binnen de eigen bevoegdheidssfeer, in beginsel toekomt om door hogere rechtsnormen omschreven grondrechten met betrekking tot de hem toevertrouwde aangelegenheden te concretiseren. Op grond hiervan kan elke overheid een antidiscriminatiebeleid voeren in de aangelegenheid waarvoor zij bevoegd is, en kan zij de organisatie, de bevoegdheden en de werking regelen van organen voor gelijke behandeling. Bijgevolg behoort het tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest om de Europese richtlijnen die hierop betrekking hebben, zoals richtlijnen (EU) 2024/1499 en (EU) 2024/1500, om te zetten in de aangelegenheden waarvoor zij bevoegd zijn.⁵

Voorts zijn de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd voor de omzetting van richtlijn (EU) 2023/970 ten aanzien van personeelsleden die onder hun bevoegdheid ressorteren. In zoverre het voorontwerp ter omzetting van die richtlijn het decreet van 10 juli 2008 wijzigt, blijkt uit de artikelen 2 en 20, eerste lid, van dat decreet dat het toepassingsgebied ervan beperkt is tot de aan de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest toegewezen bevoegdheden. Wat de wijzigingen van het decreet van 28 oktober 2022 betreft, blijkt uit artikel 6, eerste lid, van dat decreet dat het optreden van het VMRI betrekking heeft op aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest vallen. In zoverre het VMRI de bevoegdheid wordt verleend om aan bepaalde personeelsleden informatie over het beloningsniveau over te maken,⁶ kan worden vastgesteld dat het gaat om personeelsleden waarvoor het Vlaamse Gewest of de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is.

Onder voorbehoud van hetgeen hieronder wordt opgemerkt, kan bijgevolg worden aangenomen dat het voorontwerp betrekking heeft op aangelegenheden die tot de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest behoren.

3.2. In zoverre in het ontworpen artikel 36, § 1, tweede lid, van het decreet van 10 juli 2008 (artikel 5 van het voorontwerp) de bewijslast wordt geregeld en in het ontworpen artikel 41, § 4, van hetzelfde decreet (artikel 6 van het voorontwerp) het VMRI de bevoegdheid wordt verleend om bij een rechtscollège waarbij een zaak aanhangig is, schriftelijke opmerkingen in te

⁵ Zie eerder adv.RvS 43.835/1 van 20 december 2007 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 10 juli 2008, *Parl.St.* VI.Parl. 2007-08, nr. 1578/1, 66-68.

⁶ Ontworpen artikel 22, § 2, van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 12 van het voorontwerp).

dienen, regelt het voorontwerp de procedure voor de rechtscolleges, hetgeen tot de bevoegdheid van de federale overheid behoort.

Voor de ontworpen regeling moet derhalve een beroep worden gedaan op de in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ bedoelde impliciete bevoegdheden, op grond waarvan de bevoegdheid van een andere overheid kan worden betreden voor zover zulks noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de eigen bevoegdheid, de aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is.⁷

Vermits blijktens de memorie van toelichting met het ontworpen artikel 36, § 1, tweede lid, van het decreet van 10 juli 2008 de omzetting wordt beoogd van artikel 18, lid 2, van richtlijn (EU) 2023/970, en de federale antidiscriminatiewetgeving, waarin de bewijslast bij discriminatie wordt geregeld, niet geldt voor de aangelegenheden die onder de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten vallen,⁸ kan worden aangenomen dat deze bepaling noodzakelijk is voor de correcte omzetting van de voornoemde richtlijn. Aangezien deze bepaling slechts betrekking heeft op geschillen die onder het toepassingsgebied van het decreet van 10 juli 2008 vallen en dit decreet thans reeds bepalingen bevat inzake bewijslast, kan ook worden aangenomen dat voldaan is aan de overige voorwaarden om een beroep te doen op de impliciete bevoegdheden.⁹

Hetzelfde geldt voor het ontworpen artikel 41, § 4, van het decreet van 10 juli 2008. Met die bepaling wordt, blijktens de memorie van toelichting, immers de (gedeeltelijke) omzetting beoogd van artikel 10 van richtlijn (EU) 2024/1499 en van richtlijn (EU) 2024/1500,¹⁰ zodat op grond daarvan kan worden aangenomen dat ze noodzakelijk is voor de uitoefening van de eigen

⁷ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie bv.: GwH 12 maart 2015, nr. 29/2015, B.11; GwH 21 april 2016, nr. 53/2016, B.92.4.

⁸ Zie met name de artikelen 5, § 1, en 12 van de wet van 30 juli 1981 ‘tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden’, de artikelen 5, § 1, en 14 van de wet van 10 mei 2007 ‘ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie’ en de artikelen 6, § 1, en 19 van de wet van 10 mei 2007 ‘ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen’.

⁹ Het is daarentegen niet nodig om een beroep te doen op de impliciete bevoegdheden voor het ontworpen artikel 28, § 1, derde lid, van het decreet van 10 juli 2008 (artikel 3 van het voorontwerp), waarin de schadevergoeding bij beloningsdiscriminatie wordt geregeld, en voor het ontworpen artikel 35bis, derde lid, van hetzelfde decreet (artikel 4 van het voorontwerp), waarin de verjaring wordt geregeld van gerechtelijke procedures die betrekking hebben op geschillen die met toepassing van dit decreet zijn ontstaan. Uit de adviespraktijk van de Raad van State kan worden afgeleid dat de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest specifieke regels kunnen uitvaardigen inzake burgerlijke aansprakelijkheid op grond van hun inherente bevoegdheden, wanneer met name die regels kunnen worden beschouwd als eigen aan de bedoelde aangelegenheid: zie o.m. adv.RvS 43.835/1 van 20 december 2007, *Parl.St.* VI.Parl. 2007-08, nr. 1578/1, 70; adv.RvS 64.292/3 van 8 november 2018 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 26 april 2019 ‘houdende diverse bepalingen over het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer, het verkeersveiligheidsbeleid en VVM - De Lijn’, *Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1781/1, 78, opmerking 23.5.1. Ook de bevoegdheid om verjaringstermijnen te regelen maakt deel uit van de materiële bevoegdheid voor de aangelegenheid waarop deze geschillen betrekking hebben: zie o.m. adv.RvS 74.627/3 van 29 november 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 22 maart 2024 ‘tot wijziging van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid’, *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1937/1, 264-265, opmerking 9.

¹⁰ Die bepalen dat de lidstaten ervoor zorgen dat de organen voor gelijke behandeling het recht hebben om op te treden in gerechtelijke procedures in burgerlijke of bestuursrechtelijke zaken die verband houden met de uitvoering van het beginsel van gelijke behandeling, met inbegrip van het recht om overeenkomstig het nationale recht en de nationale praktijk bij de rechterlijke instantie opmerkingen in te dienen.

bevoegdheid. Aangezien er thans in het Gerechtelijk Wetboek geen algemene regeling bestaat over het optreden in rechte van instellingen zoals de organen voor gelijke behandeling maar de federale antidiscriminatiewetgeving in federale aangelegenheden reeds het optreden in rechte van de bevoegde organen voor gelijke behandeling regelt,¹¹ en de mogelijkheid om opmerkingen te maken beperkt is tot het VMRI, kan ook worden aangenomen dat de betrokken bepaling betrekking heeft op een aangelegenheid die zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag ervan op die aangelegenheid slechts marginaal is.

ALGEMENE OPMERKINGEN

4.1. Zoals vermeld strekt het voorontwerp tot de gedeeltelijke omzetting van richtlijnen (EU) 2024/1499 en (EU) 2024/1500 binnen de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt dienaangaande het volgende gesteld:

“Het VMRI-Decreet en het Gelijkekansendecreet voldoen grotendeels aan de bepalingen van Richtlijn 2024/1499, Richtlijn 2024/1500 en Richtlijn 2023/970. Desondanks vereisen deze richtlijnen op een aantal vlakken nog verdere omzetting.”

Onder voorbehoud van hetgeen hierna wordt opgemerkt, vormt het voorontwerp op het eerste gezicht een getrouwe (gedeeltelijke) omzetting van deze richtlijnen.

4.2. Artikel 12, lid 3, van richtlijn (EU) 2024/1499 en van richtlijn (EU) 2024/1500 vereist dat de lidstaten ervoor zorgen dat de organen voor gelijke behandeling “op hun gehele grondgebied” hun diensten kosteloos aan klagers verlenen. Luidens de memorie van toelichting strekt het ontworpen artikel 23, vierde lid, van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 13 van het voorontwerp) tot omzetting van deze richtlijnbeeping. Hiertoe wordt bepaald dat het VMRI inzet “op samenwerking met de lokale besturen, vermeld in artikel I.3, 5°, a), b), c) en e), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018” om de dienstverlening van het VMRI op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad te waarborgen.

In artikel I.3, 5°, a), b), c) en e), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 worden de gemeenten, de districten, de provincies en de intergemeentelijke samenwerkingsvormen (in het Vlaamse Gewest) vermeld, maar niet de Vlaamse Gemeenschapscommissie. In zoverre de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun activiteiten of hun organisatie, moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap, moet dat gebied evenzeer tot het grondgebied van die gemeenschap worden gerekend, zodat de omzetting van artikel 12, lid 3, van richtlijn (EU) 2024/1499 en van richtlijn (EU) 2024/1500 ook op het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad betrekking moet hebben.

Hierop gewezen stelde de gemachtigde voor om in de ontworpen bepaling bijkomend te verwijzen naar de Vlaamse Gemeenschapscommissie, die in het tweetalige gebied

¹¹ Zie artikel 31 van de wet van 30 juli 1981, artikel 29, § 1, van de wet van 10 mei 2007 en artikel 34 van de wet van 10 mei 2007.

Brussel-Hoofdstad taken uitoefent die de Vlaamse Gemeenschap elders aan de lokale besturen opdraagt. Hiermee kan worden ingestemd.

4.3. Artikel 15 van richtlijn (EU) 2024/1499 en van richtlijn (EU) 2024/1500 vereist de invoering van procedures om ervoor te zorgen dat de regering *en de desbetreffende overheidsinstellingen* (of: de *bevoegde overheidsinstanties*) de organen voor gelijke behandeling raadplegen over *wetgeving, beleid, procedures en programma's* met betrekking tot de rechten en plichten die voortvloeien uit respectievelijk “Richtlijnen 79/7/EEG, 2000/43/EG, 2000/78/EG en 2004/113/EG” en “Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU”.

Ter uitvoering hiervan wordt in het ontworpen artikel 9, § 2, eerste lid, van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 9 van het voorontwerp) het volgende bepaald:

“De Vlaamse Regering vraagt aan het VMRI advies over:

1° de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008;

2° de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's voor het beleidsveld gelijke kansen evenals de beleidsnota's voor andere Vlaamse beleidsvelden die beleidsmaatregelen bevatten die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008.”

Gevraagd waarom het toepassingsgebied van de ontworpen regeling wordt beperkt tot de Vlaamse Regering, antwoordde de gemachtigde:

“Artikel 15 van de Richtlijnen bepaalt inderdaad dat de regering en de desbetreffende overheidsinstellingen de organen voor gelijke behandeling kunnen raadplegen. Voor de omzetting van dit artikel hebben we ons geënt op artikel III.94, §2, eerste lid, Bestuursdecreet m.b.t. de strategische adviesraden, waarbij de verplichting om advies te vragen opgelegd wordt aan de leden van de Vlaamse Regering. In de praktijk zullen dergelijke adviezen steeds worden ingewonnen door de bevoegde ministers en niet de Vlaamse overheidsdiensten. Het is bijgevolg niet zinvol om ‘overheidsinstellingen’ toe te voegen.”

Het voorgaande neemt niet weg dat de adviesverplichting waarin artikel 15 van richtlijn (EU) 2024/1499 en van richtlijn (EU) 2024/1500 voorziet ook betrekking heeft op “procedures en programma's”, waarvan het aannemelijk lijkt dat die (ook) worden vastgesteld door andere overheidsinstellingen dan de Vlaamse Regering. Ofschoon in beginsel zou kunnen worden aanvaard dat die overheidsinstellingen in dat geval via de bevoegde minister advies vragen aan het VMRI, moet de adviesverplichting zelf wel uit de ontworpen regeling blijken.

Daarbij komt nog dat in zoverre de adviesverplichting waarin artikel 15 van richtlijn (EU) 2024/1499 en van richtlijn (EU) 2024/1500 voorziet, betrekking heeft op “wetgeving”, er moeilijk aan voorbij kan worden gegaan dat naast de regering ook het Vlaams Parlement als een “bevoegde overheidsinstantie” moet worden beschouwd, zodat de ontworpen regeling ook tot dat orgaan zou moeten worden uitgebreid. Gelet op de autonomie van die instelling, kan het Vlaams Parlement echter niet verplicht worden om over voorstellen van decreet of bij dat parlement ingediende amendementen via de Vlaamse Regering het advies van het VMRI

te vragen. Een dergelijke adviesaanvraag zou door de voorzitter van het parlement rechtstreeks aan het VMRI moeten kunnen worden gericht. Ook hiervoor moet in een regeling worden voorzien.

5.1. Wat de omzetting van richtlijn (EU) 2023/970 betreft, verklaarde de gemachtigde dat die verder zal gebeuren middels een afzonderlijk decreet ‘over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning’, dat het personeel van de Vlaamse overheid, van de lokale overheden en van de onderwijsinstellingen de mogelijkheid zal geven om informatie te bekomen over hun individueel beloningsniveau en de loonverschillen tussen mannen en vrouwen binnen hun organisatie in het algemeen. De Vlaamse Regering keurde dit voorontwerp principieel goed op 7 november 2025,¹² maar het werd nog niet voor advies voorgelegd aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State. In die omstandigheden kan de Raad van State, afdeling Wetgeving, de volledigheid van de omzetting van de voornoemde richtlijn door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest niet nagaan, hetgeen wel het geval zou zijn indien die omzetting in één tekst zou gebeuren.

Op dit punt moet derhalve een voorbehoud worden gemaakt. In ieder geval kan omtrent die omzetting al het volgende worden opgemerkt.

5.2. Het ontworpen artikel 28, § 1, derde lid, van het decreet van 10 juli 2008 (artikel 3 van het voorontwerp), waarin de vergoeding voor werkelijk geleden schade wegens beloningsdiscriminatie wordt geregeld, strekt volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp tot omzetting van artikel 16, lid 3, van richtlijn (EU) 2023/970, dat luidt:

“De compensatie of reparatie plaatst de werknemer die schade heeft geleden, in de situatie waarin die persoon zich zou hebben bevonden indien hij of zij niet op grond van geslacht was gediscrimineerd of indien geen inbreuk op de rechten of verplichtingen met betrekking tot het beginsel van gelijke beloning had plaatsgevonden. De lidstaten zorgen ervoor dat de compensatie of reparatie de volledige uitbetaling van achterstallige beloning omvat, alsook daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura, compensatie voor het verlies van kansen, immateriële schade en iedere schade veroorzaakt door andere relevante factoren, waaronder intersectionele discriminatie, evenals rente op achterstallige betalingen.”

Terwijl in die richtlijnbevestiging gewag wordt gemaakt van “iedere schade veroorzaakt door andere relevante factoren, waaronder intersectionele discriminatie”, heeft het ontworpen artikel 28, § 1, derde lid, 4°, van het decreet van 10 juli 2008 het over “iedere schade veroorzaakt door een ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15*bis* of door andere relevante factoren”.

Volgens de gemachtigde omvat het begrip “ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken” het begrip “intersectionele discriminatie”. Hij verwees dienaangaande naar de toelichting bij de bepaling waarmee artikel 27*bis* in het decreet van 10 juli 2008 werd ingevoegd, waaruit inderdaad kan worden afgeleid dat onder “een ongunstige

¹² Zie <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/beloningstransparantie-en-gelijke-beloning>.

behandeling gebaseerd (...) op meerdere beschermde kenmerken” ook intersectionele discriminatie kan worden begrepen.¹³

Ofschoon kan worden aangenomen dat een generieke omschrijving zoals “ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken” voor een leek verstaanbaarder is dan “intersectionele discriminatie”, moet erop worden gewezen dat uit artikel 3, lid 2, e), van richtlijn (EU) 2023/970 voortvloeit dat intersectionele discriminatie “discriminatie [inhoudt] op grond van een combinatie van geslacht en andere discriminatiegrond of -gronden waarvoor de bescherming krachtens Richtlijn 2000/43/EG of 2000/78/EG geldt”. Voor die richtlijnbevestiging volstaat derhalve niet dat een ongunstige behandeling gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken: één van die kenmerken moet het geslacht zijn. Ook in artikel 16, lid 3, van richtlijn (EU) 2023/970 wordt gewag gemaakt van “de situatie waarin die persoon zich zou hebben bevonden indien hij of zij niet *op grond van geslacht* was gediscrimineerd”.

Luidens artikel 27, lid 1, van dezelfde richtlijn mogen lidstaten evenwel bepalingen invoeren of handhaven die voor werknemers gunstiger zijn dan de bepalingen van deze richtlijn. Op grond hiervan lijkt het mogelijk om in een ruimer recht op compensatie te voorzien dan wat de richtlijn voorschrijft. Indien dat effectief de bedoeling is, hetgeen de stellers van het voorontwerp moeten nagaan, moet wel de coherentie van de ontworpen regeling met de overige bepalingen van het decreet van 10 juli 2008 worden onderzocht. Zo wordt in artikel 20, vierde lid, van dat decreet, dat ook betrekking heeft op de beloningsdiscriminatie, specifiek gewag gemaakt van “discriminatie op grond van geslacht”.

5.3. In het ontworpen artikel 22, § 2, tweede lid, van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 12 van het voorontwerp) wordt bepaald ten aanzien van welke personeelsleden het VMRI, op verzoek van het personeelslid, informatie over het beloningsniveau kan overmaken. Luidens de memorie van toelichting bij het voorontwerp strekt deze bepaling tot omzetting van artikel 7, lid 2, van richtlijn (EU) 2023/970 dat vereist dat werknemers via een orgaan voor gelijke behandeling schriftelijke informatie kunnen opvragen en ontvangen over hun individuele beloningsniveau en de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van werknemers die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.

Teneinde die richtlijnbevestiging volledig om te zetten, moet het VMRI dergelijke informatie kunnen overmaken aan alle personeelsleden ten aanzien waarvan de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest bevoegd zijn. Op het eerste gezicht lijkt dit thans niet het geval te zijn. Zo wordt er in de ontworpen bepaling bijvoorbeeld niet verwezen naar de personeelsleden van de organen vermeld in artikel I.3, 1°, a), b), c) en h), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, die nochtans luidens deze bepaling deel uitmaken van de Vlaamse overheid, of naar de personeelsleden van de administratieve diensten van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs, die volgens artikel I 2, 1°, f), van het Vlaams personeelsstatuut van 13 januari 2006, voor de toepassing van dit statuut, beschouwd worden als behorende tot de diensten van de Vlaamse overheid.

Hieromtrent om toelichting gevraagd, antwoordde de gemachtigde:

¹³ Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, nr. 1937/1, 73-74.

“De lijst werd (...) samengesteld in samenspraak met de andere door de omzetting gevatte Vlaamse beleidsvelden om ervoor te zorgen dat alle categorieën van personeelsleden waarvoor het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap bevoegd zijn, worden gevat. Overige personeelsleden vallen in principe onder de federale bevoegdheid.

Intussen werd door deze andere gevatte Vlaamse beleidsvelden een regelgevend traject opgezet om Richtlijn 2023/970 om te zetten, zijnde het voorontwerp van decreet over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning. Dit voorontwerp werd op 7 november 2025 voor de eerste keer principieel goedgekeurd.

Daardoor kan er in de toekomst een discrepantie ontstaan tussen de opsomming van de personeelsleden in voorliggend voorontwerp van decreet en het toepassingsgebied in het voorontwerp van decreet beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning. Om discrepantie te vermijden, kan de passage in voorliggend voorontwerp gewijzigd worden naar een verwijzing naar het relevante voorontwerp van decreet beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning. Als alternatief kan worden voorzien dat na goedkeuring van voormeld voorontwerp nog een aantal technische wijzigingen worden gemaakt aan artikel 22, §2, tweede lid, VMRI-Decreet.”

Ofschoon een dergelijke verwijzing in beginsel kan worden aanvaard, kan de Raad van State, afdeling Wetgeving, om de in opmerking 5.1 uiteengezette redenen thans niet beoordelen of artikel 7, lid 2, van richtlijn (EU) 2023/970 hiermee volledig zal zijn omgezet.

5.4. Luidens artikel 3, lid 2, a), van richtlijn (EU) 2023/970 omvat “discriminatie” voor de toepassing van deze richtlijn “intimidatie en seksuele intimidatie in de zin van artikel 2, lid 2, punt a), van Richtlijn 2006/54/EG, alsook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat, indien die intimidatie of behandeling verband houdt met of voortvloeit uit de uitoefening van de rechten waarin deze richtlijn voorziet”.

In de bij de adviesaanvraag gevoegde omzettingstabel wordt aangegeven dat het om de volgende redenen niet nodig is om deze bepaling om te zetten:

“Lid 2, a) is voorzien doordat in artikel 15, eerste lid, 3° en 4°, van het Gelijkekansendecreet onder discriminatie ook intimidatie en seksuele intimidatie wordt verstaan. Deze begrippen worden gedefinieerd in artikel 17 van het Gelijkekansendecreet. Volgens de interpretatie van het Gelijkekansendecreet omvatten deze begrippen ook ‘elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat, indien die intimidatie of behandeling verband houdt met of voortvloeit uit de uitoefening van de rechten waarin deze richtlijn voorziet’, omdat deze minder gunstige behandeling hier inherent deel van uitmaakt. Ook het IGVM is van mening dat het gelijkaardige federale artikel geen wijziging behoeft, waarbij zij onder meer wijst op de represaillebescherming.”

Luidens artikel 15, eerste lid, 3° en 4°, van het decreet van 10 juli 2008 wordt tenzij anders is vermeld in dit decreet onder discriminatie intimidatie en seksuele intimidatie verstaan. Noch uit de definitie van die begrippen in artikel 17 van hetzelfde decreet, noch uit de parlementaire voorbereiding van dat decreet kan worden opgemaakt dat ze ook “elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand dergelijk gedrag afwijst of lijdzaam ondergaat” omvatten.

Hierop gewezen verwees de gemachtigde naar artikel 37 van het decreet van 10 juli 2008, dat in een verbod voorziet voor hen die het voorwerp zijn van een melding, klacht of rechtsvordering om nadelige maatregelen te treffen ten aanzien van de persoon door wie of ten voordele van wie een melding wordt gedaan, een klacht wordt ingediend of een rechtsvordering wordt ingesteld, die gericht is op het doen naleven van dit decreet.¹⁴ Te dien aanzien moet evenwel worden opgemerkt dat het gegeven dat repressaillemaatregelen luidens die bepaling zijn verboden, nog niet betekent dat ze gelijk worden gesteld met discriminatie, hetgeen artikel 3, lid 2, a), van richtlijn (EU) 2023/970 nochtans vereist. Het komt de Raad van State, afdeling Wetgeving, dan ook voor dat ter omzetting van die bepaling “elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand [intimidatie of seksuele intimidatie] afwijst of lijdzaam ondergaat” zou moeten worden toegevoegd aan de omschrijving in artikel 15 van het decreet van 10 juli 2008 van wat onder discriminatie moet worden verstaan.

5.5. In artikel 19 van richtlijn (EU) 2023/970 wordt het bewijs van gelijke of gelijkwaardige arbeid geregeld. Die bepaling luidt:

“1. Wanneer wordt nagegaan of vrouwelijke en mannelijke werknemers gelijke of gelijkwaardige arbeid verrichten, beperkt de beoordeling of werknemers zich in een vergelijkbare situatie bevinden, zich niet tot situaties waarin vrouwelijke en mannelijke werknemers voor dezelfde werkgever werken, maar wordt zij uitgebreid tot situaties waarin de vaststelling van de beloningsvoorwaarden toe te schrijven is aan één bron. Er is sprake van één bron indien die de beloningselementen bepaalt die relevant zijn voor de vergelijking tussen werknemers.

2. De beoordeling of werknemers zich in een vergelijkbare situatie bevinden, wordt niet beperkt tot werknemers die tegelijkertijd met de betrokken werknemer in dienst zijn.

3. Indien geen reële referentiepersoon kan worden vastgesteld, kan ander bewijsmateriaal worden gebruikt om vermeende beloningsdiscriminatie te bewijzen, zoals statistieken of een vergelijking met de wijze waarop een werknemer in een vergelijkbare situatie zou worden behandeld.”

Overweging 28 bij die richtlijn stelt dienaangaande dat “werknemers, bij gebrek aan een reële referentiepersoon, de mogelijkheid [moeten] hebben gebruik te maken van een hypothetische referentiepersoon om aan te tonen dat zij niet op dezelfde wijze zijn behandeld als een hypothetische referentiepersoon van een ander geslacht zou zijn behandeld. Dit zou een belangrijke belemmering wegnemen voor mogelijke slachtoffers van beloningsdiscriminatie op grond van gender, met name op arbeidsmarkten met uitgesproken gendersegregatie, waar de verplichting om een referentiepersoon van het andere geslacht te vinden het bijna onmogelijk maakt om een vordering tot gelijke beloning in te dienen”.

Volgens de bij de adviesaanvraag gevoegde omzettingstabel moet die bepaling niet worden omgezet om de volgende redenen:

“Artikel wordt door GK-decreet voldoende gegarandeerd.

Artikel 16, §1, Gelijkekansendecreet verwijst naar de vergelijkbare situatie. Het komt toe aan de instantie die gevat is om te beoordelen of er sprake is van een vergelijkbare

¹⁴ Behalve om redenen die vreemd zijn aan die melding, klacht of rechtsvordering, of aan de inhoud ervan.

situatie in functie van de toetsing van de mogelijke discriminatie aan het gelijkheidsbeginsel.”

Luidens artikel 16, § 1, van het decreet van 10 juli 2008 is er “sprake van directe discriminatie als iemand minder gunstig wordt behandeld dan iemand anders in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld, op grond van een of meer, werkelijke of vermeende, eigen of bij associatie toegekende, beschermde kenmerken, tenzij die ongunstige behandeling objectief wordt gerechtvaardigd door een legitiem doel en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn”. In zoverre hieruit voortvloeit dat om te bepalen of er gewag kan worden gemaakt van discriminatie, er wordt vergeleken met de wijze waarop “iemand anders in een vergelijkbare situatie wordt, is of *zou* worden behandeld”, lijkt die bepaling voldoende ruim geformuleerd om overeenkomstig artikel 19 van richtlijn (EU) 2023/970 de vergelijking mogelijk te maken met een hypothetische referentiepersoon. De vergelijking met de wijze waarop iemand anders in een vergelijkbare situatie *zou* worden behandeld impliceert immers dat de betrokkene niet effectief op die wijze wordt behandeld. Voor zover artikel 16, § 1, van het decreet van 10 juli 2008 op een dergelijke, richtlijnconforme manier wordt toegepast, kan worden aangenomen dat geen verdere omzetting van artikel 19 van richtlijn (EU) 2023/970 is vereist.

5.6. Artikel 21 van richtlijn (EU) 2023/970 heeft betrekking op de verjaringstermijnen voor het instellen van vorderingen inzake gelijke beloning. In de bij de adviesaanvraag gevoegde omzettingstabel wordt gesteld dat het niet nodig is om deze bepaling om te zetten, aangezien artikel 35*bis* van het decreet van 10 juli 2008 reeds in een verjaringstermijn voorziet.

In tegenstelling tot hetgeen het geval is in artikel 21, lid 1, van richtlijn (EU) 2023/970 wordt in artikel 35*bis* van het decreet van 10 juli 2008 niet bepaald dat de verjaringstermijnen “niet [ingaan] voordat de eiser op de hoogte is van een inbreuk, of redelijkerwijs kan worden geacht daarvan op de hoogte te zijn”. Hierop gewezen, verklaarde de gemachtigde:

“In het kader van de rechtszekerheid kan worden toegevoegd dat de verjaringstermijnen in het kader van beloningsdiscriminatie niet ingaan voordat de eiser op de hoogte is van een inbreuk, of redelijkerwijs kan worden geacht daarvan op de hoogte te zijn.”

Hiermee kan worden ingestemd.

5.7. Artikel 23, lid 1, van richtlijn (EU) 2023/970 vereist dat de lidstaten voorzien in doeltreffende, evenredige en afschrikkende sancties die van toepassing zijn op inbreuken op de rechten en verplichtingen met betrekking tot het beginsel van gelijke beloning. Volgens de bij de adviesaanvraag gevoegde omzettingstabel moet die bepaling niet worden omgezet:

“Artikel wordt door GK-decreet voldoende gegarandeerd.

De artikelen 27 t.e.m. 35ter Gelijkekansendecreet bevatten voldoende sancties zoals vereist in lid 1, 2, 3 en 5 van dit artikel.

Lid 3 en 4: Artikel 28 van het GKD voorziet in de mogelijkheid tot het vorderen van een schadevergoeding in het geval van discriminatie. Het bedrag van de schadevergoeding kan verhoogd worden.”

In artikel 23, lid 2, van richtlijn (EU) 2023/970 wordt evenwel uitdrukkelijk bepaald dat de vereiste sancties boetes omvatten “waarvan de vaststelling op het nationale recht is gebaseerd”. De artikelen 31 tot 33 van het decreet van 10 juli 2008 bevatten weliswaar (strafrechtelijke) geldboetes, maar die bepalingen lijken geen betrekking te hebben op gevallen van beloningsdiscriminatie. Hierop gewezen, verklaarde de gemachtigde:

“We hanteren de klassieke civielrechtelijke handhavingslogica van het Gelijkekansendecreet, waarbij ook schadevergoedingen als voldoende gezien worden om te voldoen aan de EU-vereisten van ‘doeltreffend, evenredig en afschrikkend’. Boetes vereisen een meer strafrechtelijke of administratiefrechtelijke logica, waarvoor het Gelijkekansendecreet van oorsprong niet is ontworpen.”

Uit overweging 55 bij richtlijn (EU) 2023/970 blijkt dat lidstaten een zekere beoordelingsbevoegdheid hebben “om vast te stellen voor welke inbreuken op de rechten en verplichtingen met betrekking tot gelijke beloning voor gelijke of gelijkwaardige arbeid boetes de meest geschikte sanctie zijn”. Dit neemt evenwel niet weg dat er bij de omzetting door de verschillende bevoegde wetgevers over moet worden gewaakt dat minstens bepaalde inbreuken met boetes worden bestraft om te voldoen aan de voornoemde richtlijnbeeping. Hieraan lijkt wat de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest betreft niet te zijn voldaan.¹⁵ Het voorontwerp moet op dit punt dan ook worden vervolledigd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

6. Luidens het ontworpen artikel 28, § 1, derde lid, van het decreet van 10 juli 2008 omvat de vergoeding voor werkelijk geleden schade wegens beloningsdiscriminatie de volledige uitbetaling van de achterstallige beloning “en de daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura”.

Vermits uit artikel 20, tweede lid, van het decreet van 10 juli 2008 voortvloeit dat het begrip “beloning” ook “alle overige voordelen in geld of in natura” omvat “die de werknemer direct of indirect, uit hoofde van zijn arbeidsbetrekking, van zijn werkgever ontvangt”, is de zinsnede “en de daarmee verband houdende bonussen of betalingen in natura” in het ontworpen artikel 28, § 1, derde lid, van hetzelfde decreet overbodig.

Hierop gewezen erkende de gemachtigde dat deze woorden geschrapt kunnen worden, maar hij voegde eraan toe dat niettemin uitdrukkelijk in de memorie van toelichting zou worden verduidelijkt dat bonussen en betalingen in natura ook onder de ontworpen bepaling vallen. Hiermee kan worden ingestemd.

¹⁵ In tegenstelling tot wat het geval is voor de federale overheid, vermits uit artikel 28/2 van de wet van 10 mei 2007 ‘ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen’ kan worden afgeleid dat beloningsdiscriminatie aanleiding kan geven tot boetes. Die bepaling voorziet immers in boetes bij discriminatie in arbeidsbetrekkingen, waaronder, luidens artikel 6, § 2, 2°, van deze wet, de beloning begrepen moet worden.

Artikel 4

7. Luidens het ontworpen artikel 35*bis*, derde lid, van het decreet van 10 juli 2008 gaat de schorsing van de verjaring waarin het tweede lid voorziet, in op de dag dat het VMRI de klacht heeft ontvangen en eindigt ze drie maanden na de dag waarop het VMRI de behandeling van de klacht heeft afgesloten.

In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt dienaangaande het volgende gesteld:

“Bijgevolg wordt aan dit artikel een duidelijk begin- en eindpunt toegevoegd, zodat het duidelijk is wat er moet worden begrepen onder het in behandeling zijn van een klacht. De behandeling van de klacht wordt geacht te zijn afgesloten in de volgende gevallen:

- De bemiddeling over de klacht werd succesvol afgerond;
- De geschillenkamer heeft een oordeel geveld;
- De klacht werd onontvankelijk verklaard;
- De indiener van de klacht trekt diens verzoek tot een oordeel van de geschillenkamer in, met toepassing van artikel 23 besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2023 over de samenstelling van en de procedure voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut.”

Als het dan toch de bedoeling is om duidelijk te maken wat moet worden begrepen onder “het in behandeling zijn van een klacht”, zouden de voormelde gevallen waarin de klacht wordt geacht te zijn afgesloten beter in de tekst zelf van het voorontwerp worden opgenomen.

Artikel 5

8. In het ontworpen artikel 36, § 1, tweede lid, van het decreet van 10 juli 2008 wordt in de omkering van de bewijslast voorzien als de werkgever de beloningstransparantieverplichtingen “conform hoofdstuk II van de richtlijn (EU) 2023/970” niet heeft vervuld. Een internrechtelijke bepaling hoort evenwel niet naar een richtlijn te verwijzen, maar wel naar de internrechtelijke bepalingen waarbij die richtlijn is omgezet. Bijgevolg moet er worden verwezen naar de beloningstransparantieverplichtingen bedoeld in het (nog aan te nemen) decreet ‘over beloningstransparantie en maatregelen voor een gelijke beloning’, en niet naar richtlijn (EU) 2023/970 zelf.

Artikel 6

9.1. In het ontworpen artikel 41, § 4, eerste lid, van het decreet van 10 juli 2008 wordt bepaald dat het VMRI “gemotiveerd” beslist over de indiening van eventuele opmerkingen in een gerechtelijke procedure.

Hierover bevraagd, verklaarde de gemachtigde:

“De motivering heeft betrekking op de interne beslissing van het VMRI (door de raad van bestuur) om opmerkingen in te dienen. Die beslissing moet aantonen waarom het

indienen van opmerkingen noodzakelijk is in het licht van het collectief belang en de bevoegdheden van het VMRI. Het gaat dus niet om een motivering richting het rechtscollege, maar om een interne, goed onderbouwde afweging die voorkomt dat het VMRI willekeurig of lichtzinnig handelt.”

9.2. Luidens het ontworpen artikel 41, § 4, tweede lid, van het decreet van 10 juli 2008 rapporteert het VMRI jaarlijks aan het Vlaams Parlement over de toepassing van de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen. Volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp gebeurt deze rapportering via het jaarverslag. Dit blijkt evenwel niet uit het dispositief.

Hierop gewezen verklaarde de gemachtigde dat aan de ontworpen bepaling zal worden toegevoegd dat deze rapportering gebeurt via het jaarverslag, bedoeld in artikel 43, § 1, van het decreet van 28 oktober 2022.

Hiermee kan worden ingestemd.

Artikel 9

10. Het ontworpen artikel 9, § 2, van het decreet van 28 oktober 2022 vereist dat de Vlaamse Regering het advies van het VMRI vraagt over voorontwerpen van decreet, reglementaire ontwerpen van besluit (lees: ontwerpen van reglementaire besluiten) van de Vlaamse Regering en beleidsnota's "die uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008".

Gevraagd om de aard van dit vormvereiste toe te lichten, antwoordde de gemachtigde dat het gaat om een substantiële vormvereiste die voor reglementaire besluiten kan leiden tot nietigverklaring door de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, of tot buiten toepassing verklaring door een rechter op grond van artikel 159 van de Grondwet.

Gelet hierop is het des te belangrijker om het toepassingsgebied van dit verplichte vormvereiste op een voldoende rechtszekere wijze te bepalen. Gevraagd om in het licht hiervan te verduidelijken wanneer een voorontwerp, ontwerp van besluit of beleidsnota beschouwd kan worden als "betrekking hebben[de]" op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 'houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt' en het decreet van 10 juli 2008, en of het bijvoorbeeld volstaat dat de desbetreffende tekst een maatregel bevat die potentieel indirect discriminerend zou zijn in de zin van artikel 16, § 2, van het laatstvermelde decreet, antwoordde de gemachtigde:

“De verplichting is niet zo ruim dat élk ontwerp met een mogelijke indirecte discriminatie eronder valt. De kern zit in de formulering 'uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008'. De bedoeling is om de adviesplicht te beperken tot dossiers die juridisch en inhoudelijk verbonden zijn met deze decreten, en niet een adviesplicht te hebben voor elke beleidsmaatregel met een hypothetisch risico op discriminatie. Dit zijn bijvoorbeeld voorontwerpen die rechtstreeks rechten of plichten van deze decreten wijzigen, aanvullen of concretiseren.

Beleidsmaatregelen die slechts indirect een impact kunnen hebben op gelijke kansen (bv. een onderwijsmaatregel die mogelijk indirect discriminerend is) vallen niet onder de verplichte adviesvraag, tenzij de maatregel expliciet wordt gekoppeld aan rechten/plichten uit de genoemde decreten.”

Het strekt tot aanbeveling om deze uitleg op te nemen in de memorie van toelichting.

Artikel 15

11.1. Luidens het ontworpen artikel 28, § 4, 2°, van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 15, 2°, van het voorontwerp) kan het VMRI in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus persoonsgegevens verwerken van “de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI”.

Zoals de gemachtigde erkende moet deze bepaling worden aangevuld met een categorie “(identificeerbare) personeelsleden van dezelfde werkgever als de persoon die het verzoek naar het VMRI richt”. Zoals blijkt uit artikel 12, lid 3, van richtlijn (EU) 2023/970 valt immers niet uit te sluiten dat de in het kader van loontransparantie verstrekte informatie zou kunnen leiden “tot de directe of indirecte bekendmaking van de beloning van een identificeerbare werknemer”.

11.2. Het ontworpen artikel 28, § 5, 2°, c), van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 15, 3°, van het voorontwerp) vermeldt “de beroepsgegevens” als categorie van persoonsgegevens die verwerkt kunnen worden in het kader van verzoeken van personen inzake beloningsniveaus. Hieromtrent om toelichting gevraagd, bevestigde de gemachtigde dat dit begrip ook gegevens inzake beloning omvat, en verklaarde hij dat dit desgevallend in de memorie van toelichting kan worden verduidelijkt.

Een dergelijke verduidelijking strekt inderdaad tot aanbeveling.

11.3. Artikel 15, 4°, van het voorontwerp strekt ertoe aan artikel 28, § 6, van het decreet van 28 oktober 2022 een zin toe te voegen naar luid waarvan de verwerking van persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen toegelaten is “conform artikel 10, § 1, 3°, van de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens”. Deze toevoeging is echter overbodig, aangezien deze bepaling in de wet van 30 juli 2018 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens’ reeds uitdrukkelijk de verwerking van dergelijke gegevens toelaat indien ze noodzakelijk is voor redenen van zwaarwegend algemeen belang voor het vervullen van taken van algemeen belang die door onder meer een decreet – *in casu* door het decreet van 28 oktober 2022 – zijn vastgesteld.

Zoals de gemachtigde erkende, kan artikel 15, 4°, van het voorontwerp dan ook beter worden weggelaten.

11.4. Artikel 15, 5°, van het voorontwerp strekt ertoe de mogelijkheid waarin artikel 28, § 7, eerste lid, van het decreet van 28 oktober 2022 voorziet om “de natuurlijke personen die handelen onder het gezag van” het VMRI toegang te geven tot de persoonsgegevens die het VMRI verwerkt, uit te breiden tot de natuurlijke personen die handelen “in opdracht van” het VMRI. Uit de memorie van toelichting bij het voorontwerp blijkt dat het de bedoeling is om ook aan externe dienstverleners toegang te kunnen verlenen “voor zover dit technisch noodzakelijk zou zijn”.

Hieromtrent om toelichting gevraagd, verduidelijkte de gemachtigde dat het de bedoeling is dat “bijvoorbeeld ICT-dienstverleners toegang [kunnen] worden verleend tot persoonsgegevens voor zover dit technisch noodzakelijk zou zijn, bv. omdat zij de software beheren waarbinnen de dossiers worden behandeld”. Dit lijkt, vanuit het beginsel van minimale gegevensverwerking, aanvaardbaar, al zal in de praktijk telkens de noodzakelijkheid van dergelijke toegang moeten worden nagegaan.¹⁶

11.5. Luidens het ontworpen artikel 28, § 8, 1°, van het decreet van 28 oktober 2022 (artikel 15, 8°, van het voorontwerp) worden de persoonsgegevens vermeld in paragraaf 5, 1°,¹⁷ bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht vermeld in artikel 13, § 1, heeft afgesloten.

In advies 76.687/3 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, ten aanzien van een gelijkaardige bepaling die in een bewaartermijn voorzag van tien jaar “nadat het VMRI de behandeling van de melding of de klacht, vermeld in artikel 12, eerste lid, en artikel 13, §1, heeft afgesloten” opgemerkt dat in een aanvangspunt moest worden voorzien dat toelaat op een voldoende rechtszekere wijze te bepalen wanneer die bewaartermijn verstrijkt. De Raad van State stelde dienaangaande het volgende vast:

“Ook in het decreet van 28 oktober 2022 wordt het moment waarop de behandeling van de melding of de klacht wordt afgesloten immers niet duidelijk geregeld. Zelfs bij oordelen van de geschillenkamer is dit niet vanzelfsprekend, aangezien het VMRI op grond van artikel 18, eerste lid, van het decreet van 28 oktober 2022 bevoegd is om deze oordelen ‘actief en nauwgezet’ op te volgen voor een onbepaalde duur en het ontworpen tweede lid van die bepaling in een rapporteringsverplichting voorziet een jaar nadat de betrokken partijen het oordeel van de geschillenkamer hebben ontvangen (artikel 24 van het voorontwerp).

Er moet derhalve in een duidelijke(re) regeling worden voorzien van het moment waarop een melding of een klacht door het VMRI wordt afgesloten, of er moet voor de bewaartermijn een ander aanvangspunt worden gekozen.”¹⁸

¹⁶ Overeenkomstig artikel 5, lid 1, c), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’.

¹⁷ Zijnde de persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van een melding of klacht en jaarrapport.

¹⁸ Adv.RvS 76.687/3 van 19 juli 2024 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 2 mei 2025 ‘tot oprichting en regeling van het Vlaams Meldpunt voor Grensoverschrijdend Gedrag’, *Parl.St.* VI.Parl. 2024-25, nr. 203/1, 197, opmerking 6.5.3.

Hetzelfde geldt voor het thans voorliggende voorontwerp. Hierop gewezen stelde de gemachtigde voor om in de memorie van toelichting te verduidelijken wanneer de behandeling van de melding of klacht als afgesloten beschouwd kan worden, naar analogie met de toelichting bij artikel 4 van het voorontwerp. Gelet op het wettigheidsbeginsel vervat in artikel 22 van de Grondwet zou een dergelijke precisering evenwel in het ontworpen artikel 28, § 8, van het decreet van 28 oktober 2022 zelf moeten worden opgenomen.¹⁹

11.6. Naar luid van het ontworpen artikel 28, § 8, 2°, van het decreet van 28 oktober 2022 worden de persoonsgegevens vermeld in paragraaf 5, 2°, ²⁰ bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.

Gevraagd wanneer een dergelijk verzoek als “behandeld” kan worden beschouwd, antwoordde de gemachtigde dat dit het geval is “op het moment dat de gevraagde informatie aan het personeelslid schriftelijk werd overgemaakt”. Om de hiervoor vermelde redenen zou dit in de tekst van het voorontwerp moeten worden verduidelijkt.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Yves DEPOORTER

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

¹⁹ Naar het voorbeeld van artikel 11, § 3, vierde lid, van het decreet van 2 mei 2025.

²⁰ Zijnde de persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 2. Aan artikel 3, eerste lid, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 22 maart 2024, worden een punt 12° en 13° toegevoegd, die luiden als volgt:

“12° richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;

13° richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.”.

Art. 3. Aan artikel 17 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§3. Intimidatie of seksuele intimidatie omvat ook elke minder gunstige behandeling op grond van het feit dat iemand intimidatie of seksuele intimidatie afwijst of lijdzaam ondergaat.”.

Art. 4. In artikel 20 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 22 maart 2024, wordt tussen het tweede en derde lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Beloningsdiscriminatie is discriminatie in het kader van arbeidsbetrekkingen met betrekking tot beloning op grond van het beschermd kenmerk geslacht of op grond van meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15bis, waarvan ten minste één kenmerk het geslacht is.”.

Art. 5. In artikel 25, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikel 20, derde lid” vervangen door de zinsnede “artikel 20, vierde lid”.

Art. 6. Aan artikel 28, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als het slachtoffer een vergoeding voor werkelijk geleden schade vordert wegens beloningsdiscriminatie, vermeld in artikel 20, derde lid, omvat die vergoeding de volgende elementen:

- 1° de volledige uitbetaling van de achterstallige beloning, vermeld in artikel 20, tweede lid;
- 2° de vergoeding voor het verlies van kansen;
- 3° de vergoeding voor de immateriële schade;
- 4° de vergoeding voor iedere schade veroorzaakt door een ongunstige behandeling die gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15bis, waarvan één kenmerk het geslacht is, of door andere relevante factoren;
- 5° de rente op achterstallige betalingen.”.

Art. 7. In hetzelfde decreet wordt een artikel 33bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 33bis. Het plegen van beloningsdiscriminatie, vermeld in artikel 20, derde lid, jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden ervan wordt bestraft met een straf van niveau 1.”.

Art. 8. In artikel 35bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 maart 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° aan het eerste lid wordt de volgende zin toegevoegd:

“De verjaringstermijnen in het kader van beloningsdiscriminatie, vermeld in artikel 20, derde lid, gaan niet in voordat de eiser op de hoogte is van een inbreuk, of redelijkerwijs kan worden geacht daarvan op de hoogte te zijn.”;

- 2° er wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De schorsing van de verjaring, vermeld in het tweede lid, gaat in op de dag dat het Vlaams Mensenrechteninstituut de klacht heeft ontvangen en eindigt drie maanden na de dag waarop het Vlaams Mensenrechteninstituut de behandeling van de klacht heeft afgesloten. De behandeling van de klacht wordt geacht te zijn afgesloten in de gevallen, vermeld in artikel 28, §8, tweede lid, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut.”.

Art. 9. Aan artikel 36, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 oktober 2022 en 22 maart 2024, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de vermeende discriminatie betrekking heeft op beloningsdiscriminatie in het kader van de arbeidsbetrekkingen en de werkgever de beloningstransparantieverplichtingen conform hoofdstuk II van de richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen niet heeft vervuld, valt de bewijslast dat er geen discriminatie is, ten laste van de werkgever, tenzij de werkgever aantoont dat de inbreuk op die beloningstransparantieverplichtingen onmiskenbaar onopzettelijk en van geringe aard was.”.

Art. 10. Aan artikel 41 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. Het Vlaams Mensenrechteninstituut, vermeld in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, kan ambtshalve of op verzoek van het rechtscollege waarbij de zaak aanhangig is, binnen de door het rechtscollege bepaalde redelijke termijn, schriftelijke opmerkingen indienen over de toepassing van het discriminatieverbod. Het Vlaams Mensenrechteninstituut beslist autonoom, gemotiveerd en in lijn met zijn bevoegdheden en op basis van het collectief belang over de indiening van eventuele opmerkingen.

De raad van bestuur van het Vlaams Mensenrechteninstituut stelt een interne procedure en afwegingskader vast voor de toepassing van de mogelijkheid om opmerkingen in te dienen. Het Vlaams Mensenrechteninstituut rapporteert jaarlijks over de toepassing van deze bepaling aan het Vlaams Parlement via het jaarverslag, vermeld in artikel 43, §1, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut.

Met de toestemming van het betrokken rechtscollege kan het Vlaams Mensenrechteninstituut ook mondelinge opmerkingen maken.

Alleen met het oog op de formulering van zijn opmerkingen kan het Vlaams Mensenrechteninstituut het betrokken rechtscollege verzoeken om alle stukken die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de zaak toe te zenden of te laten toezenden.

Als het Vlaams Mensenrechteninstituut opmerkingen indient, krijgen de andere partijen de gelegenheid om op die opmerkingen te antwoorden.”.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut

Art. 11. Aan artikel 2, eerste lid, van het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut worden een punt 8° tot en met 10° toegevoegd, die luiden als volgt:

- “8° richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen;
- 9° richtlijn (EU) 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;
- 10° richtlijn (EU) 2024/1500 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/EU.”.

Art. 12. Aan artikel 7 van hetzelfde decreet worden een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Het VMRI besteedt bijzondere aandacht aan kwetsbare personen of groepen in de samenleving, met het oog op gelijke toegang tot zijn dienstverlening.

Het VMRI gebruikt voor elke doelgroep passende communicatiemiddelen en vormen en richt zich vooral op groepen van wie de toegang tot informatie kan worden belemmerd.”.

Art. 13. Aan artikel 9 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. De Vlaamse Regering vraagt aan het VMRI advies over de volgende aangelegenheden, voor zover zij uitdrukkelijk verwijzen naar of betrekking hebben op de rechten of plichten die voortvloeien uit het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008:

- 1° de voorontwerpen van decreet en de reglementaire ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering;
- 2° de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota’s;
- 3° procedures en programma’s.

Het VMRI verstrekt de adviezen, vermeld in het eerste lid, binnen dertig dagen nadat het de adviesaanvraag heeft ontvangen of binnen de bijkomende termijn die door de adviesaanvrager werd verleend. Bij een spoedaanvraag, die de adviesaanvrager motiveert, kan de adviesaanvrager de termijn inkorten zonder dat die termijn minder dan tien werkdagen mag bedragen. Als de geldende termijn verstreken is zonder dat het advies is uitgebracht, wordt de adviesverplichting geacht te zijn vervuld.

In het tweede lid wordt verstaan onder werkdag: elke kalenderdag, met uitzondering van zaterdag, zondag, de wettelijke feestdagen en de feestdagen van de Vlaamse Gemeenschap.

Het VMRI is bevoegd om de adviezen, vermeld in het eerste lid, te publiceren en daarover opvolging te vragen aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering geeft toelichting aan het VMRI over de beslissing over de voormelde adviezen.”.

Art. 14. In artikel 13 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. Als een klacht als vermeld in paragraaf 1 wordt ingediend, informeert het VMRI in eerste instantie de klager over:

- 1° de inhoud van de regelgeving over discriminatie en de beschikbare rechtsmiddelen, vermeld in de decreten van 8 mei 2002 en 10 juli 2008, alsook over de mogelijke procedurele stappen binnen het VMRI, met name de mogelijkheid tot bemiddeling dan wel oordeelsvorming door de geschillenkamer, in de vorm van een objectief en onpartijdig advies toegepast op de specifieke situatie van de klager;
- 2° de toepasselijke vertrouwelijkheidsregels en de bescherming van de persoonsgegevens, vermeld in artikel 28, met inbegrip van de rechten van personen van wie persoonsgegevens worden verwerkt, vermeld in artikel 28, §4;
- 3° de mogelijkheden om ondersteuning te krijgen van andere organen of organisaties, met inbegrip van psychologische ondersteuning.”;

- 2° aan paragraaf 3, eerste lid, wordt een punt 6° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“6° de klacht maakt het voorwerp uit van een vordering in rechte over dezelfde zaak waarover nog geen vonnis of arrest is geveld.”;

3° paragraaf 3, derde lid, wordt vervangen door wat volgt:

“Het VMRI brengt de klager binnen een redelijke termijn schriftelijk op de hoogte van de gemotiveerde beslissing over de ontvankelijkheid van de klacht.”;

4° in paragraaf 5, derde lid, wordt de zinsnede “artikel 22” vervangen door de zinsnede “artikel 22, §1”;

5° er wordt een paragraaf 6 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§6. Als na de beslissing tot ontvankelijkheid een vordering in rechte wordt ingesteld over dezelfde zaak verklaart het VMRI zich onbevoegd en wordt de behandeling van de klacht afgesloten. Deze beslissing wordt genomen door de geschillenkamer als de klacht al naar de geschillenkamer werd doorverwezen.”.

Art. 15. Aan artikel 18 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Als de geschillenkamer in een niet-bindend oordeel discriminatie vaststelt, stelt de verweerder het VMRI binnen een termijn van drie maanden na de dag waarop het oordeel is uitgesproken, in kennis van het gevolg dat de verweerder aan dat oordeel, met inbegrip van de aanbevelingen, heeft gegeven. Het VMRI stelt de klager schriftelijk in kennis van het gevolg dat aan het oordeel werd gegeven.”.

Art. 16. Aan artikel 22 van hetzelfde decreet, waarvan de bestaande tekst paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. Het VMRI kan op verzoek van het personeelslid, vermeld in het tweede lid, aan dat personeelslid de volgende informatie schriftelijk overmaken:

- 1° informatie over het individuele beloningsniveau van dat personeelslid;
- 2° de naar geslacht uitgesplitste gemiddelde beloningsniveaus voor categorieën van personeelsleden die dezelfde of gelijkwaardige arbeid verrichten.

Voor het volgende personeel kan het VMRI de informatie, vermeld in het eerste lid, overmaken:

- 1° het personeel van de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 2°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018;
- 2° het personeel van de Vlaamse adviesorganen, vermeld in artikel I.3, 3°, van het voormelde decreet;
- 3° het personeel van de Vlaamse openbare instellingen die niet behoren tot de Vlaamse administratie, vermeld in artikel I.3, 4°, van het voormelde decreet;
- 4° de provinciegouverneurs en de arrondissementscommissarissen, vermeld in artikel I.3, 1°, e), van het voormelde decreet;
- 5° het personeel van de lokale overheden, vermeld in artikel I.3, 5°, van het voormelde decreet;
- 6° de personeelsleden, vermeld in artikel 2, §1, van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991;
- 7° de personeelsleden, vermeld in artikel 4, §1, a), van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991;
- 8° de leden van de inspectie, vermeld in artikel 61 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs;
- 9° de personeelsleden, vermeld in artikel 10 van het decreet van 1 december 1993 betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken;
- 10° de personeelsleden, vermeld in artikel 3 van het decreet Rechtspositie Basis-educatie van 7 juli 2017;

- 11° de contractuele personeelsleden van het onderwijs en van de centra voor leerlingenbegeleiding;
- 12° de personeelsleden van de universiteiten en de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, vermeld in artikel II.2 en II.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.”.

Art. 17. Aan artikel 23 van hetzelfde decreet wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het VMRI zet in op samenwerking met de lokale besturen, vermeld in artikel I.3, 5°, a), b), c) en e), van het Bestuursdecreet van 7 december 2018, en de Vlaamse Gemeenschapscommissie, vermeld in artikel 60, tweede lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, om de dienstverlening van het VMRI op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad te waarborgen.”.

Art. 18. In artikel 27, derde lid, van hetzelfde decreet worden de woorden “en de personeelsleden” vervangen door de zinsnede “, de personeelsleden en alle dienstverleners”.

Art. 19. In artikel 28 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- 1° paragraaf 3, eerste lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De persoonsgegevens worden verwerkt om over de noodzakelijke informatie te beschikken om:

- 1° een melding of klacht te behandelen als vermeld in hoofdstuk 2, afdeling 4;
- 2° het jaarrapport op te stellen conform artikel 43;
- 3° verzoeken van personen te behandelen over de beloningsniveaus conform artikel 22.”;

- 2° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

“§4. Het VMRI kan persoonsgegevens verwerken van de volgende personen:

- 1° in het kader van een melding of klacht en het jaarrapport:
 - a) de natuurlijke personen die een melding doen of over wie een melding wordt gedaan, of die worden geïdentificeerd in het kader van de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid;
 - b) de natuurlijke personen die als partij, deskundige of getuige betrokken zijn bij de behandeling van een klacht als vermeld in artikel 13, §1, alsook de natuurlijke personen die deze betrokken personen bijstaan of vertegenwoordigen;
- 2° in het kader van de verzoeken van personen over beloningsniveaus:
 - a) de natuurlijke persoon die een verzoek richt naar het VMRI;
 - b) de personeelsleden van dezelfde werkgever als de persoon die het verzoek richt naar het VMRI.”;

- 3° paragraaf 5 wordt vervangen door wat volgt:

“§5. Het VMRI kan voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, alleen persoonsgegevens van de personen, vermeld in paragraaf 4, verwerken als dat proportioneel is. Het betreft de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° in het kader van een melding of klacht en jaarrapport:
 - a) de identiteitsgegevens, waaronder de voor- en achternaam;
 - b) de contactgegevens;
 - c) de beroepsgegevens;

- d) de persoonsgegevens die blijken uit de feitelijke omstandigheden in verband met de melding of klacht;
 - e) de persoonsgegevens die blijken uit de opvolging van de klacht conform artikel 18;
 - f) de bijzondere categorieën van persoonsgegevens als vermeld in artikel 9, lid 1, van de algemene verordening gegevensbescherming;
 - g) de persoonsgegevens over strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten of daarmee verband houdende veiligheidsmaatregelen als vermeld in artikel 10 van de algemene verordening gegevensbescherming;
- 2° in het kader van de verzoeken van personen inzake beloningsniveaus:
- a) de identiteitsgegevens;
 - b) de contactgegevens;
 - c) de beroepsgegevens.”;
- 4° in paragraaf 7, eerste lid, wordt tussen het woord “gezag” en het woord “van” de zinsnede “van of in opdracht” toegevoegd;
- 5° in paragraaf 7, tweede lid, wordt de zinsnede “artikel 27, lid 3, van de algemene verordening gegevensbescherming” vervangen door de zinsnede “artikel 27, derde lid,”;
- 6° aan paragraaf 7 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:
- “Het VMRI kan de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 5, 1°, voor de doeleinden, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 1°, medelen aan andere entiteiten, overeenkomstig artikel 12 en 13.”;
- 7° paragraaf 8 wordt vervangen door wat volgt:
- “§8. Voor de bewaring van de persoonsgegevens worden de volgende termijnen voorzien:
- 1° de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 5, 1°, worden bewaard tot vijf jaar nadat het VMRI de behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, of de klacht, vermeld in artikel 13, §1, heeft afgesloten;
 - 2° de persoonsgegevens, vermeld in paragraaf 5, 2°, worden bewaard tot één jaar nadat het verzoek is behandeld.
- De behandeling van de klacht, vermeld in artikel 13, §1, wordt geacht te zijn afgesloten in de volgende gevallen:
- 1° de bemiddeling over de klacht werd succesvol afgerond;
 - 2° de geschillenkamer heeft een oordeel geveld;
 - 3° de klacht werd onontvankelijk verklaard;
 - 4° de behandeling wordt afgesloten, met toepassing van artikel 13, §6;
 - 5° de indiener van de klacht trekt diens verzoek tot een oordeel van de geschillenkamer in, met toepassing van artikel 23 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2023 over de samenstelling van en de procedure voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut.
- De behandeling van de melding, vermeld in artikel 12, eerste lid, wordt geacht te zijn afgesloten in de volgende gevallen:
- 1° er wordt in samenspraak met de melder beslist om het dossier af te sluiten;
 - 2° het contact wordt afgebroken door de melder.
- Het verzoek inzake beloningsniveaus wordt als behandeld beschouwd op het moment dat de gevraagde informatie schriftelijk aan het personeelslid werd overgemaakt.”;

8° er wordt een paragraaf 9 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§9. Voor de verwerking van persoonsgegevens om het jaarrapport op te stellen, vermeld in paragraaf 3, eerste lid, 2°, worden die persoonsgegevens geanonimiseerd of, als dat niet mogelijk is, gepseudonimiseerd.”.

Art. 20. Aan artikel 32 van hetzelfde decreet wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De raad van bestuur keurt een werkprogramma goed waarin de prioriteiten en toekomstige activiteiten van het VMRI worden uiteengezet.”.

Art. 21. In artikel 43, §1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan het eerste lid wordt de volgende zinsnede toegevoegd: “, met inbegrip van verslaglegging over personeel”;

2° er worden tussen het tweede en derde lid twee leden ingevoegd, die luiden als volgt:

“Het rapport, vermeld in het eerste lid, bevat ten minste om de vier jaar aanbevelingen over de stand van zaken op het gebied van gelijke behandeling en discriminatie als vermeld in het decreet van 8 mei 2002 en het decreet van 10 juli 2008, met inbegrip van mogelijke structurele problemen in Vlaanderen.

Het VMRI verzamelt gegevens over zijn activiteiten met het oog op het opstellen van het jaarrapport. Het VMRI structureert die gegevens op de volgende manieren:

1° uitgesplitst naar de gronden en gebieden die onder de volgende richtlijnen vallen:

- a) richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming;
- b) richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep;
- c) richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten;
- d) richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep;
- e) richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad;

2° volgens de indicatoren, vermeld in:

- a) artikel 18, lid 1, van richtlijn 2024/1499 van de Raad van 7 mei 2024 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling van personen ongeacht hun ras of etnische afstamming, gelijke behandeling van personen in arbeid en beroep ongeacht hun godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele oriëntatie, gelijke behandeling van vrouwen en mannen op het gebied van sociale zekerheid en de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten, en tot wijziging van Richtlijnen 2000/43/EG en 2004/113/EG;

- b) artikel 18, lid 1, van richtlijn 2024/1500 betreffende normen voor organen voor gelijke behandeling op het gebied van gelijke behandeling en gelijke kansen voor vrouwen en mannen in arbeid en beroep, en tot wijziging van de Richtlijnen 2006/54/EG en 2010/41/E.”.

Hoofdstuk 4. Inwerkingtreding

Art. 22. Dit decreet treedt in werking op 7 juni 2026.

Brussel, 13 maart 2026.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding,
Cultuur en Gelijke Kansen,

Caroline GENNEZ